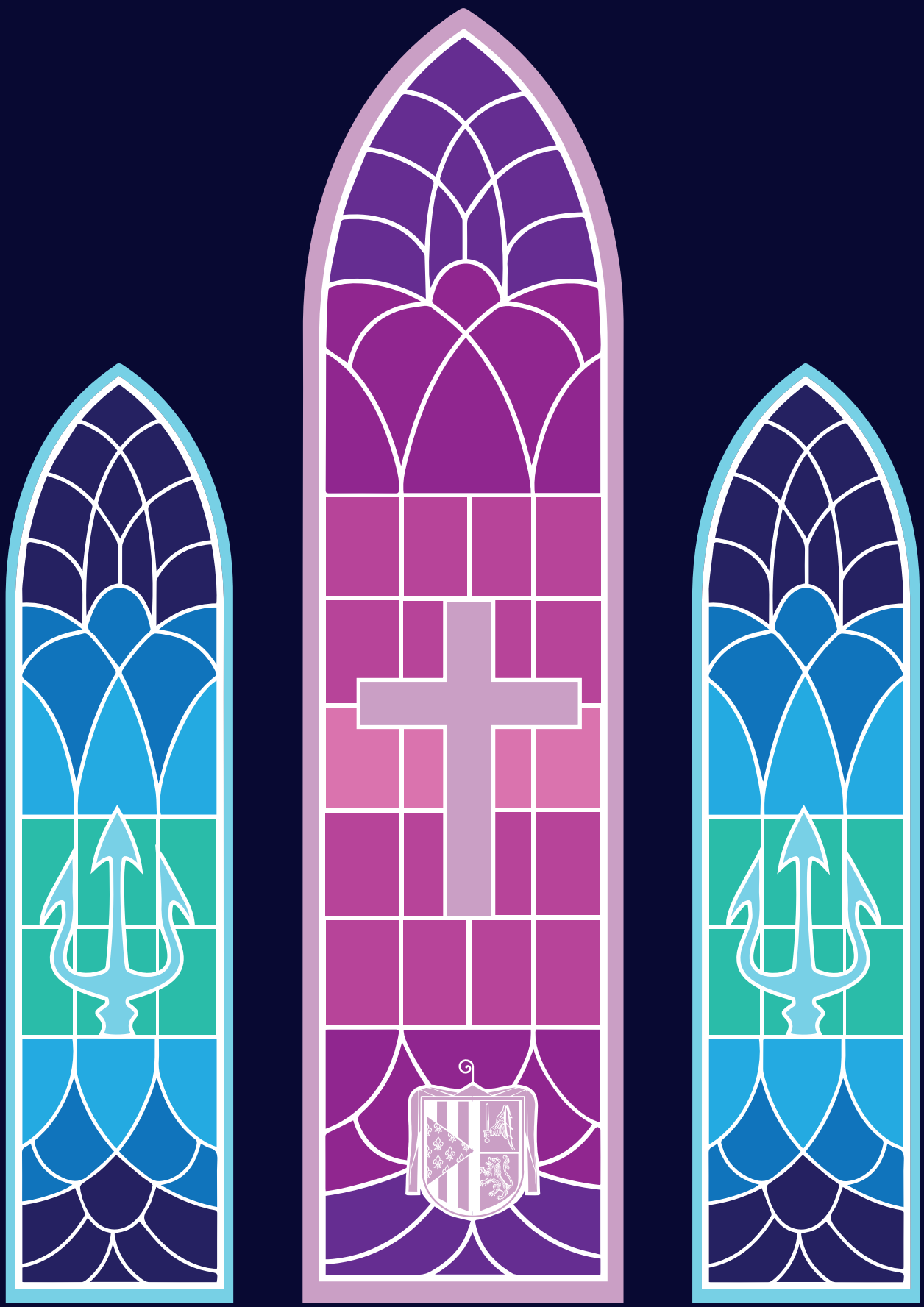

Falla L'Albufera

Llibret 2020

2020

Llibret

Crèdits 2020

El present llibret NO ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'us del Valencià, al no valorar la Conselleria de Cultura l'estar escrit en el valencià normatiu de la R.A.C.V.

Edita:

A.C. Falla L'Albufera, Catarroja
Disseny i Maquetació:
AG Nou Art
Assessorament Llingüístic:
Aureli López i Muñoz
Xavier Gil i Escudero

Llibret de Falla:

Portada:
Majo Blasco Ferrer
Pròlec:
Equip Llibret 2019 Enguany,
Ampar Orellano
Artiste Falla Gran:
Josep Manuel Gramaje
Versos Falla Gran:
Donís Martín Albizúa
Artiste Falla Infantil:
Vicent Domínguez
Versos Falla Infantil:
Donís Martín Albizúa
Memòria d'activitats:
Joan Josep Villanueva
Exposició 9 Dies d'Octubre:
Ampar Orellano
L'Albuferenc de l'Any:
Ampar Orellano

Mantenedores:
Alba Ramón Martí,
Marta Cubillos Juan i
Maria Rico Juan

Colaboracions:

Grup de Playback Inf.:
Secció d'Infantils
Grup de Playback:
Delegació de Playback
L'Albuferí:
Secció d'Infantils
Festejos:
Secció de festejos
Sor Isabel de Villena, la primera dòna feminista d'Espanya:
Ampar Orellano
Carrers catarrogins dedicats a dònes:
Joan Josep Villanueva
Tertúlia:
Dònes en un món d'hòmens:
Ampar Orellano
Feminisme adolescent:
Gisela Rosaleñ
Reflexió d'una dòna moderna:
Bernat López
Tertúlia a lo viu:
Ampar Orellano
Fotos:
Bernat López, i la Comissió
Equip de Publicitat:
Elena Navarro, Enric Villanueva, Isabel Ramon, Ampar Orellano, Silvia Puchalt, Jorge Cabanes, Juan José Villanueva i
Sergi Gómez.

Coordina:
Enric Villanueva

www.fallaalbufera.com

Imprimix: AG Nou Art

Depòsit Llegal:
V-129-2012

Pròlec

2020

Estimat llector:

Estes són les primeres llínees a on pots prendre contacte en el contingut del nostre llibre que com podràs apreciar, enguany, tot ell reboça de feminisme.

Habitualment cada any és u dels components de cultura, l'encarregat d'escriure el pròlec, pero enguany en la reunió a on nos distribuïm el treball, tots tenien molt clar que esta pàgina havia de ser escrita per una dòna, per lo que totes les mirades se dirigiren cara a mi, que molt gustosament acceptí l'encàrrec.

Esbossos dels dos monuments, saludes i fotografies de les nostres falleres majors i presidents, la relació dels components de la comissió infantil i major, els versos del nostre poeta Donís Martín que contenen l'explicació dels nostres monuments, són tot un clàssic del nostre llibret, que donen pas als distints escrits com:
La memòria d'activitats: que nos conta tots els acontenyiments que la nostra falla ha vixcut durant l'any.
L'Albuferí: que des de la comissió d'infantils nos informen de tot allò que han preparat per a que els chicotets de la nostra falla se senten en un bon ambient faller, al temps que donem la benvinguda als més menudets, als recents naixcuts i que passen a formar part d'esta gran família.
*Des del ***grup de playback infantil i major*** deixen constància de totes les seues actuacions en el món de l'espectàcul.
Les paraules dels mantenedors de les nostres falleres majors, per ser part de la seua presentació. És molt bonico, quan passat un temps i les lligguen novament, tornar a sentir la mateixa emoció que aquell dia sentiren i de segur que li trobaran més sentit ad eixes paraules..
Programa de festes, a on donem a conéixer a tot lo món, cada u dels actes, que en molt de carinyo prepara la nostra comissió, per a goig de tos els nostres fallers i veïns.
L'Exposició 9 Dies d'Octubre que com sempre és el preàmbul del contengut del nostre llibret.
L'Albuferenc de l'Any, un guardó que concedix la nostra falla a un personage o entitat, que pels seus valors humanitaris, culturals i en defensa dels valors valencians, mereix rebre el nostre homenage.

Tots estos escrits, que són inamovibles, sense formar part del primer bloc imprescindible en tot llibret faller, a poc a poc nos van adinsant, donant pas al nostre treball d'investigació que nos permet presentar-lo al concurs de Lo Rat Penat, i al del Casal Bernat i Baldoví.

*Com a tema local i relacionat en el tema dominant del nostre llibret "el feminisme", vos presentem una relació escrita i gràfica dels carrers del nostre

poble que porten nom de dònes, que per mèrits propis, el M.I. Ajuntament ha tingut a be concedir-los.

*Com no podia ser d'atra forma, convocàrem una tertúlia o taula redona baix el lema, "Dònes en un món d'hòmens", configurada per 10 jóvens que han ocupat càrrecs casi exclusius d'hòmens o que s'han llaurat un pervindre en el desenroll de les funcions professionals eixercides majoritàriament per ells, per a que nos contaren les seues experiències.

*Racó d'humor feministe. Reflexions d'una dòna, ¿moderna?, és un escrit en clau d'humor, sense pretensió de fer un anàlisis del tema feminista, puix només pretén arrancar un somriure en el llector.

*El tema principal del nostre llibret, va dedicat a Sor Isabel de Villena. Un passeig per la seua vida i la seua obra, nos ajudarà a conéixer en més profunditat al personage.
És una dòna en una ment privilegiada i en un elevat nivell cultural i lliterari, que en la seua obra Vita Christi, contempla la vida de Jesús des dels ulls de sa mare, la Verge Maria i de totes les dònes que formaren part de sa vida, donant molta importància a la figura de la dòna en l'época migeval.
La seua valia li va permetre ser l'única dòna junt a figures com Ausias March, Roïç de Corella, Joanot Martorell, Jaume Roig, etc. tindre l'honor de formar part del Segle d'Or de les Lletres Valencianes.
La defensa de la dòna en la seua obra li ha permés passar a l'història com a la primera protofeminista d'Espanya..

*Tanca el llibret la tradicional Tertúlia a lo Viu, que com sempre conta en persones expertes en el tema principal i que més que analisar la vida de Sor Isabel de Villena, l'orientàrem al paper de la dòna en la societat del sigle XV.

Tots estos escrits realisats íntegrament per membres de la nostra comissió, tenen una pretensió i és que gogen en la llectura del nostre llibret i si conseguim donar a conéixer part de la nostra història i ademés aportant el nostre granet d'arena per a que per mig dels nostres treballs el paper de la dòna siga inclusiu i la seua veu se faça visible en la nostra societat, haurem conseguit complir en el nostre objectiu.

Bones Falles 2020 i fins a l'any pròxim.

Salutació del President

Amigues i amics que vos disponeu a llegir este llibret:
Per segon any, tinc l'honor d'escriure en estes pàgines com a President d'esta la nostra comissió, la qual, dins de la secció de cultura fa un gran esforç per a traure avant este magnífic llibret.
Vullc aprofitar per a desijar un any ple de bons moments als màxims representants que enguany m'acompanyen, Carlos, Natàlia i Núria, i animar i convidar a tots els veïns a que s'unixquen ad esta maravellosa Festa i gogen de les falles que els nostres artistes plantaran en la Llongeta un any més, i de tots els actes que organisem per a deixar patent que som partícips de la millor festa del món, les Falles.
Me despedixc de tots vosatros, desijant que el bon orage, l'alegria i la germanor nos acompanyen a tots en estes FALLES 2020.
¡Que vixquen les falles, la Falla l'Albufera i els seus fallers!

Sergi Gómez i Cuallado

Natàlia
Ramón Martí

FALLERA MAJOR 2020

Benvolguts fallers i amics.

Est any tinc l'immens plaer i privilegi de poder dirigir-me a tots vosatros com a la màxima representant de la nostra comissió, i ya que tinc este llibret com a mig per a fer-vos particips d'este maravellós any, me complau poder convidar-vos a disfrutar de la millor festa del món, la nostra festa, la festa que tot valencià porta en el cor i que enamora a tot aquell que la coneix de nou, fent d'ella un estil de vida. Junts viurem les nostres tradicions fent reviure l'esperit de la festa. Gojarem dels nostres extraordinaris monuments, embolicats de música, llum i color. Eixirem al carrer sentint l'olor a pólvora, a vore els passacarrers i esperarem en devoció l'ofrena. Junts sentirem el calor de la cremà perque el vostre caliu, és el que engrandix la festa.

A tots vosatros, amics fallers, gràcies per estar formant part de la meua ilusió, perque en el vostre esforç, continua viva la gran essència de la família fallera de la A.C Falla L'Albufera.

¡Orgullosa de ser Albuferenca, i de ser la vostra Fallera Major!

¡Vixca les falles 2020!

Enguany Natàlia aporta el gran estil
que dona a nostra Falla l'alegria,
serà el més dolç mensage d'harmonia
que exalte en un bell cant al seu perfil.

Nos deixa la fragància de gesmil
que embriaga els nostres cors al caure el dia
i el bell somriure ple de simpatia
que fa adorar el teu rostre gentil.

Va a ser en Catarroja la garlanda
que enguany farà lluir en eixa Banda
que és simbol venerat per tot faller.

La Falla l'Albufera és un clamor.
Natàlia pot sentir el seu amor
com Reina de la Gràcia i del Plaer.

Donís Martín Albizúa

2020
FALLA L'ALBUFERA

Fallers Perpetus

Agustí Gradoli Pons
Enrique Ferrandis Alapont
Genoveva Pelayo Chardí
José Miguel Carramolino Ramos
Francisco Raga Baixauli

Junta Directiva

PRESIDENT: Sergi Gómez i Cuallado

SECCIÓ SECRETARIA
Secretària: Maria Isabel Blasco i Ferrer
Vicesecretària: Maria Jose Blasco i Ferrer
Bibliotecària-Arxivera: Laura Quiles i Català

SECCIÓ D'ECONOMIA
VICEPRESIDENT PRIMER: Manuel Moral i Cañas
Tesorera: Remedios Ferrer i Sanjuan
Contadora: Isabel Rodrigo i Porcar
Vicecontadora: Sara Bernabeu i Sanz
Delegada Loteries: Silvia Puchalt i Guillem

SECCIÓ DE FESTEJOS
VICEPRESIDENT SEGON: Jorge Cabanes i Ferrer
Delegada de Festejos: Merce Pelayo i Bort
Subdelegats de Festejos:
Mª Ángeles López i Sargues
Cristina Raga i López
Pepe Clèrigues i Gradolí
José Juan Borja i Pons
Carmen Lozano i Morella
Rosa Maria Carramolino Ramos
Delegació de Playback:
Àngel Martínez i Huertas
Mguel Àngel Rey i Acosta

SECCIÓ D'INFANTILS
VICEPRESIDENTA TERCERA: María Pilar Nácher i Jorge
Delegada d'infantils: Carmina Pons i Puchalt
Subdelegats d'infantils:
Cristina Pons i Puchalt
Noelia Niño i Ávila
Lorena Vidal i Sorrentino
Miquel Verdeguer i Mesado
Javier Pérez i Toledo

SECCIÓ DE CULTURA
VICEPRESIDENT QUART: Juan Jose Villanueva i Sepúlveda
Delegat de Llibret: Bernat López i Galiana
Delegada de Cultura: Ampar Orellano i Alapont
Subdelegats de Cultura:
Enrique Villanueva i Sepúlveda
José Antonio Raga i Almudever
Francisco Vicent i Ramón
Ana Maria Gil i Jiménez
Raul Rosaleñ i Garrido

SECCIÓ JUNTA LOCAL FALLERA
Delegada UAFC: Elena Navarro i Sanleón
Delegat UAFC: Alex Estarlich i Fortea

Comissió Major

Acosta Merino, Paqui
Albiach Diego, Julia
Alcoy Moreno, Abel
Aranda Bajo, Lucia
Aranda Prieto, Rafael
Arcos Obiol, Susana
Asins Torralba, Anna
Borja Pelayo, Maria
Calderón Cristo, Samuel
Catalá Rosaleny, Florinda
Escobar Fortea, Lydia
Estivalis Alapont, Elisa
Estivalis Alapont, Marta
Ferrer Gea, Maria Isabel
García Barrera, Verónica
García Barrientos, Sergio
Gassó Martínez, Maria Amparo
Gradolí Chirivella, Andrea
Gradolí Lluch, Antonio
Gradolí López, Maria Pilar
Grancha Carramolino, Marc
Grancha Carramolino, Maria
Guarch Lorenzo, Maria Elena
Herrero Atienza, José Manuel
Hervás Chaqués, Asunción
Llorens Del Pozo, Carla
Lloria García, Teresa
López Ferrer, Ángel
López Gassó, Bernardo
López Gassó, Isabel
López Vaquerizo, Zaida
Martínez Conde, Daniel
Martínez Pons, Daniel
Martínez Raga, José
Marzal Peris, José Vicente
Mendez Giner, Lucia
Moral Ferrer, Ángela
Moreno García, Salvador
Nácher Navarro, Belén
Navarro Mestre, Héctor
Pechuan Santamaria, Carla
Pechuan Santamaria, Maria
Pelayo Bort, Laura
Pérez Sánchez, Antonio Miguel
Peris Borja, Maria
Peris Pons, Carlos
Quiles Mañez, Antonio
Raga Orellano, Amparo
Raga Rosaleñ, Natalia
Ramón Martí, Alba
Ramón Martí, Natalia
Ramón Mascarell, Quique
Ramón Müntefering, Edna
Ramón Ramón, Empar
Ramón Soto, Maria Isabel
Rey Acosta, Sandra
Rodriguez Gómez, Ainhoa
Ruiz Valero, Yazmina
Sargues Almarche, Agustina
Sena Borja, Blanca
Sena Navarro, Vicente
Torralba Costa, Carmina
Vila Torromé, Ivan
Zafra Alapont, Josep

Carlos *Pérez Nácher*

PRESIDENT INFANTIL 2020

Hola amics i amigues;

Soc Carlos, president 2020 de la falla l'Albufera, comissió de la que forme part des de que vaig nàixer i en la que he creixcut com a faller, participant en les activitats que es fan durant tot l'any, perque les falles no són només en el més de març, son els 365 dies de l'any.

Enguany tinc l'orgull de representar junt a Núria als chiquets de la falla i compartir en ella, Sergi i Natàlia esta gran aventura.

Vullc agrair a la gent de la comissió el treball que fa dia a dia per a preparar tot lo que anem a gojar durant la semana fallera i convidar-vos a tots a que la vixcau en la mateixa ilusió que yo. Vingau a la plaça i no vos pergau cap d'acte.

¡Ya estan ací les falles 2020!

Carlos Pérez Nácher

Carlos va a tindre el plaer
de que enguany i cada dia
dirigirà en alegria
als menuts del món faller.

Ell en el seu saber fer
donarà categoria
a una Falla que confia
del seu estar i voler.

Mil estandarts i banderes
saludaran rialleres
a un President de solera.

I enguany Catarroja en Festa
podrà valorar la gesta
de Carlos en l'Albufera.

Donís Martín Albizúa

Núria
Cubillos Juan

FALLERA MAJOR INFANTIL 2020

Estimats fallers i amics:

És un gran honor per a mi ser la vostra fallera major infantil de l'any 2020.
Representar a la meua comissió és un ensomi del que crec que no despertaré en molt de temps.
Només nàixer m'apuntaren a la nostra falla i des de que tinc us de raó no m'he perdut cap d'acte. I per això com conec de qué parle vos convide a viure junt a mi la semana gran de les falles i que com yo vos apunteu a participar de tots i cada u dels actes que per a nosatros ha preparat la secció d'infantils i de festejos: berenars, sopars, passacarrers, concursos, jocs infantils, etc. pero també en els més importants com: la Crida, la Plantà, l'ofrena a la Mare de Deu dels Desamparats, arrematant en la tradicional Cremà.
Gogeu junt a mi de tots estos dies de festa, perque vos represente en molt de carinyo i orgull. Junts farem retronar el Barri de les Barraques en les nostres rialles i en els petarts que tots tirarem.
Per últim vullc agrair a la comissió infantil i a tots els membres de la falla, tot l'esforç que fan cada any, aixina com a tots els veïns, el seu recolzament per a seguir fent que la nostra festa siga la millor "Festa del món".

Vixca les falles de 2020 i Vixca la nostra benvolguda Falla l'Albufera.

Eres Núria el bell tesor
que nos vens a omplir de llum
portant el més ric costum
que tot chiquet porta al cor.

Eres la mística flor
que embriaga de perfum
i obri els pétals a la llum
en tendre ball que mai mor.

Enguany seràs del menut
l'elegància i la virtut
la seua image fallera.

Seràs del món infantil
la Princesa més gentil
en Falla de l'Albufera.

Donís Martín Albizúa

Junta Directiva INFANTIL 2020

President
Carlos Pérez i Nácher

Vicepresident Primer
José Vicente Marzal i Rodrigo

Vicepresident Segon
Hugo Estarlich i Fortea

Secretarí
Andrés Cabanes i Raga

Tesorera
Carmen Albiach i Diego

Contadora
Irene Aranda i Bajo

Delegada
Ainara Araoz i Boix

Delegada
Natàlia Chulvi i Ruiz

Comissió INFANTIL

Alabau Chiner, Cesc
Alcoy Niño, Jonás
Alcoy Niño, Nicolás
Beldad Nuñez, Eva
Corcoles Palomeque, Maria
Cortés López, Emma
Cubillos Juan, Marta
Cubillos Juan, Nuria
Duato García, Lourdes
Esteve Niño, Lucas
Esteve Niño, Vega
Fortea Sánchez, Juan Vicente
García Arcos, Alba
García Rives, Manuel
García Rives, Marcos
García Rives, Nicolás
Gradolí Guarch, Paula
Guillem Quiles, Arnau
Guillem Quiles, Ferran
Herrero Pons, Alba
Herrero Pons, Sara
Lloria Carramolino, Aitana
Lloria Carramolino, Álvaro
Lozano Blasco, Elena
Magalló Royo, Irene
Martí Peris, Meritxell
Martinez Escobar, Erika
Martinez Escobar, Lydia
Muñoz Blanch, Berta
Muñoz Blanch, Carla
Nácher Navarro, Ana
Nácher Navarro, Pablo
Peramos Comos, Hugo
Peramos Comos, Maria
Pérez Nácher, Jorge
Puchades Vicent, Jimena
Puchades Vicent, Valentina
Raga Claverol, Candela
Raga Curado, Daniel
Raga Lluch, Lluc
Roche Olmos, Eric
Roche Olmos, Laia
Romeu Gamero, Aitana
Romeu Gamero, Arnau
Rosaleñ López, Arianne
Rosaleñ López, Gisela
Sánchez Ávila, Angela
Sánchez Ávila, Iván
Santarremigia López, Zaira
Sondekamp Ferrer, Celia
Solves Vidal, Javier
Tomas Castells, Neus
Verastegui Nicolai, Noa

Falla L'Albufera

FALLA L'ALBUFERA
BARRA

ufera 2020
Nuria i Carlos
FALLA L'ALBUFERA

festa

Halloween

FALLA L'ALBUFERA

Josep Manuel Gramaje
Artiste

Mare Nostrum
falla gran

Vicente Domínguez Pérez
Artiste

Falles 3020
falla infantil

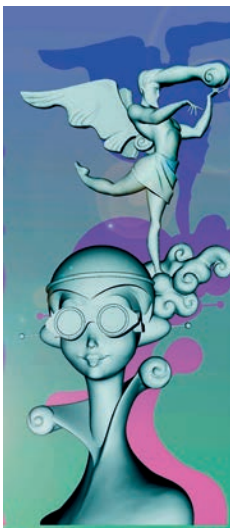
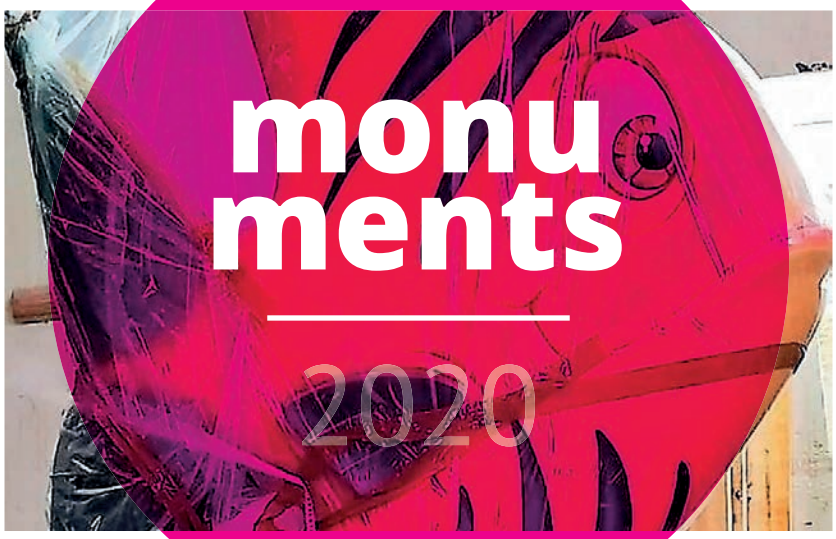

monuments

2020

mare nostrum

explicació de la falla

per
Donís Martín Albizúa

L'ARTISTE AL FER-NOS LA MAR S'HA CLAVAT EN UN FANGAR

Enguany la barriada
va a vore plantada
la mar que nos banya, ficant-la ací dins.
Serà un fet inèdit
que no dona crèdit
ni a qui nos visita, ni manco als veïns.

Pareix que l´artiste
s'ha fet un turiste,
volent donar cancha que aumente l´encant
i fa geografia
que és pura utopia,
que no pega en cola per alucinant.

La gent que passeja
perdrà la correja
creent bruixeria l'estampa que veu,
mirar la la mar blava
que ací dins se clava
creua els seus cables i els fa perdre el lleu.

Tindrem ací plaja
i tot el que vaja
vorà unes escenes que semblen d'estiu,
assalt de turisme,
peixcar cataclisme,
i fauna marina que no sé com viu.

Vorem com la costa
va desfent-se a posta
menjant-se a les plages deixant-les en res
i molta malícia
tirant immundícia
i fer ports a manta cada dos per tres.

Molta aigua salada
i contaminada
tindrem en la Falla que ací es va a plantar,
mes hi ha qui sospita
que al fer la visita
farà la barriada... ¡gust a calamar!

COM ERA DE FIGURAR ¡SE N'ANEM A FER LA MAR!

El vore ací esta Mar Mediterrànea
pareix en nostre barri massa rar
puix queda com a cosa extemporànea
i a mi pot enviar-me ¡a fer la mar!...
(!Només faltava això, que el barri es fera
la gola fins la mar per l'Albufera!)

La mar... El Mare Nostrum que nos banya,
un nom de mil cultures portador,
és tema on puc pegar-me la castanya
o eixir tot a remull sens banyador.
(I més quan aguantem la gran somanta
de negres en la llanda del "top manta".)

¿Per qué -preguntareu- si és un bon tema
i en ell se poden dir la mar... de coses?
Precisament és eixe el gran problema
perqué és la mar d´una aigua... i no de roses.
(Si ad ella va a parar la porqueria
ací nos va a regar... ¡la chirivia!)

Aquella mar antiga i turbulenta,
caprig dels Deus antics i espill de Zeus,
és hui la mar... de sòrdida i pudenta
que en lloc de curar mals, els fa més greus.
(¿Més greus encara? !Ya anem apanyats!
¡A soles falta que ens deixe prenyats!)

Aquella mar, radiant per sa bellea
d´un blau que reflectia al sol, alegre,
pareix que és ara el bany d´una Popea
com pura llet de burra... ¡pero en negre!
(Si rega els nostres camps, serà molt fina,
tindrem una "Taronja Popeïna".)

Aquella mar besant a les arenes
que fon l´inspiració de tant trobaire,
pareix un cau de plages totes plenes
de gents, patins, de "surf" i... ¡pits a l´aire!
(I el llauro ensenyarà ací els seus "parells"
que aguaiten pels camals dels saragüells.)

Les costes, que eren port de les cultures
com un maravellós amfiteatre,
són boscs d´apartaments de mil altures
que a més, costen un "sou"... ¡i part de l´atre!
(Tan sols faltava això en nostre serial
que encara no ha aprovat el "Pla Especial")

Aquell aire tranquil, de brisa fresca
com cant a la claror de les albades,
és hui soroll de Pubs que acaba en gresca,
i motos, borracheres i galtades.
(Açò ya no és tant rar, que ací en les nits
te foten les quadrilles pegant crits.)

D´aquell comerç, portat per uns fenicis,
lligam dels riberencs en un mercat,
hui queden eixos negres sense oficis
que assalten a la gent venent barat.
(Ací portant la mar en mala llet
tindrem en tots els dies mercadet.)

Total, tenim un tema de castanyes
que es pot desenrollar tornant-nos locos
i enguany, l´artiste en un: "¡Ahí t´apanyes!"
m´ho trau en nostre barri a trencar cocos.
(Ya puc acabar pronte fent-ho breu
perque el primer que trenquen...¡serà el meu!)

Haurem de desfullar, puix , la lletuga
tractant de traure el suc que pot deixar
i dir acàs un: ¡Salve´s-hi qui puga!
quan veja que comence a naufragar.
(Tireu-me un salvavides... ¡Vos ho pregue!
que enguany, en esta mar... !És que m´ofegue!)

Ací tenim la mar, la mar que ens banya,
la mar que ha fet de porta dels programes
dels pobles que han entrat en nostra Espanya
trobant-la oberta, sí... ¡pero de cames!
(Puix tots varen entrar a taula rasa
mateix que entra Sant Pere per sa casa.)

Vorem, si fullegem la nostra Història
que açò ha segut un coto sense guarda
per ser com el sinònim d'una glòria
mes ampla que "l'això" de "La Bernarda".
(Puix no contents en fer-nos la desfeta
venien a sucar la rosquilleta.)

I ho saben des d'aquells cartaginesos
que varen perdre el "chollo" pels romans,
fenicis, grecs, egipcis, sudanesos,
vikings, judeus, els gots i els musulmans.
(I hui, per completar eixe mercat
la tropa d'immigrants que ens ha arribat.)

I sempre nostre Poble, sense angúnia,
mollet, cosmopolita i molt versàtil
deixà que el buscador de la pecúnia
poguera, tot tranquil, chuplar-se el dàtil.
(Que a la vista de tot lo que ací han fet,
devia ser un dàtil molt dolcet.)

Anem, puix a admirar el monument
i lo que mar i vents varen deixar
i en cas de no trobar res de forment,
nos queda l'anar tots... ¡a fer la mar!
(La mar no estic segur si la farem.
pero està clar que allí ens ofegarem.)

UN GRAN REMAT NOS VE A DUR LA NOSTRA MAR DEL FUTUR

Una dòna feta d'aigua
que és la deesa Talasa
dalt de la Falla s'encasa
i enaltix nostre remat,
sobrevolant les tempestes
apareix d'entre les ones
admirant a les persones
per sa gràcia i calitat.

És l'image de deïtat
com la nimfa bella i pura
que emergix i que assegura
la mar nostra del futur,
enfrontant-se a tots els vents
ella naix de la mar vella
com la nova maravella
que un temps nou nos ha de dur.

Esta deesa dels grecs
és la nimfa que reclama
que es desfaça eixe programa
promotor d'apartaments,
vol desfer tots els grans lucres
i que es torne una mar nova
que supere tota prova
de "pilotes" indecents.

El seu nom llatí de Mare
dona al nom de mar la vida
desimbolta i decidida
pel camí del bon sentit.

Eixint del Mediterràneu
és la Mare inspiradora
d'una mar encantadora
preservada a l'infinit.

En la Falla es representa
com la mar de vella història
que reclama la memòria
de mantindre l'esplendor
i no caure en la vergonya
d'acabar en l'empastrada
pels països abocada
com l'aigüera de pudor.

PARLEM DE TOT FÒC INSÀ QUE CREMA AL BON VALENCIÀ

En nostra mar de cultura
pareix que se done el choc
de parlar també del fòc
que en nostres festes perdura.
L'element sempre figura
com un succés obligat
i en nostra Comunitat
mostra el gran poder que encén
que es torna en un santiamén
en tota una adversitat.

Nostra terra és pura flama
del fòc de mil interessos
que per motius inconfessos
l'han enrollada en la trama.
Es l'heroïna d'un drama
fet a les seues esquenes
on, despuix de mil faenes
rossegant-li el patrimoni,
la envien junt al dimoni
carregada de cadenes.

La crema el meninfotisme
que impera en la nostra casa
que aviva el fòc de la brasa
naixcuda en pur ostracisme.
La crema l'abstencionisme
de –"¡Ací me les donen totes!"-
quan ya cauen massa gotes
del got que a la fi ha colmat
fent surar al desgraciat
que ací s'ha ficat les botes.

La crema la gent passiva
que deixa perdre lo seu
i a soles alça la veu
quan ha de pagar un I.V.A.
La que marcha a la deriva
per viure sense problemes
i fa mut als anatemes
d'aquells que per conveniència
diuen que "Regne" i "Valéncia"
son dos paraules blasfemes.

La crema la marcha torta
d'eixos fills que la reneguen
que quan parlen empudeguen
com el fem tirat a l'horta.
Són la gent de mata-morta
que ací fan de carronyer
furtant-li tot el paper
per a donar-li-ho a un atre
i deixant-la en el teatre
com un traïdor botifler.

La crema qui s'aprofita
del seu nom com a etiqueta
i apareix com un profeta
que vol fer de Santa Rita.
És eixe que s'acredita
per a fer-se en jerarquies
i que fent galimaties
lo patriòtic adultera
lluint una gran Senyera
que ha comprat fa quatre dies.

La crema l'intolerància,
l'insolència, la desídia,
la coentor, la perfídia,
l'indolència i l'ignorància.
La crema l'extravagància
de qui té tot en la mà
i ho envia a fer... "safrà"
capitulant les prebendes
com els saldos de les tendes
i perdent tot lo que hi ha.

És la foguera que creix
perque ningú reacciona
sense tindre un mal ICONA
que la talle pel seu eix.

Si seguim fent lo mateix
cremarem més ilusions
i si anem a redolons
en nostra obtusa tendència
se donarà l'evidència
que ací hi ha massa... ¡"carbons"!

(I perdoneu si pel fòc,
he canviat l'erre de lloc)

L'ALBUFERA ÉS MOLT AMENA PERQUE ALLÍ SE FA "FAENA"

Només mireu esta escena
se vos farà el cos flamenc
al vore com fa "faena"
la parella que ací estrena
fer ús de l'albuferenc.

I és que un passeig tan romàntic
com és el del llac en barca
pot provocar fer un càntic
(dit això en un to semàntic)
a un pardal de bona marca.

És un càntic natural
que se fa en la veu molt fosca,
i en eixe duo genial
ella aguanta el "parsifal"
i ell el clava en plena "tosca".

I mentres canten, els cossos
revolcant-se en la sentina,
agiten tots els seus ossos
pegant sacsades i mossos
fent un "aria" que és divina.

Veus que el tenor està amunt
i la soprano està baix
marcant un cant furibunt
tan feroç i tan rotunt
que estan perdent el pantaix.

I en les sacsades expertes
dels dos que estan barallant-se
voreu dos cames obertes
que a soles estan cobertes
pel tio en mig agitant-se.

Lo bo és que això va a durar
pese al desgast d'energies,
puix el pardal va a cantar
fins que el vagen a cremar...
I això seran... ¡quatre dies!

Aixina que no t'estranyes
si un dia, per prendre el sol,
passejant entre estes canyes
veus botar a dos castanyes
entre dos cames al vol.

ESTE PARC OCEANOGRÀFIC TÉ MOLTS PEIXOS... I MOLT TRÀFIC

Un nou Parc Oceanogràfic
que pareix té molt de tràfic
nostre artiste té entre mans
pero ple d'ànsies burlones
fa exhibir a les persones
i fa als peixos visitants.

Ací els peixos són els amos
i els humans són els marchamos
que es presenten a exhibir,
podreu vore a moltes classes
que figuren en els passes
com ací podreu llegir.

Lo curiós que té l'aquari
és que el nom originari
dels humans en eixe accés
porta el nom del tot illògic
on es mostra el nom zoològic
que té un grup pero al revés.

Podreu vore a **Congres-sistes**
que estan apuntats a llistes
per a femar-se un bon sou
i també a molta **Rajada**
sense trellat, desbocada,
que parlant mai diu res nou,

Voreu **Raps-odes** poetes
fent romanços i quartetes
buscant tindre el Baldoví
i **Orca-teres** valencianes
buscant àvides i en ganes
que un fartó les suque ahí.

Hi ha **Besuc** de poca traça
patint sempre l'amenaça
de **Taburons** del poder
i alguna grossa **Serviola**
que es junta en la **Castanyola**
junt a molt peix **Trompeter.**

També hi ha una dona **Llisa**,
Sardineta que precisa
un **Cabot** a omplir-la un poc
i també una **Oblada** vella
que es figura ser **Donzella**
i li entra tot **l'Aladroc.**

Voreu a molt **d'Abadeig**
de poca sal i molt lleig
cacarejant com un **Gall**
i a **Peix-Pallasso** fent gràcies,
Peixos-mamons en falàcies
i a un **Peix-Serra** fent un tall.

Trobareu a un **Peix Espasa**
que al clavar-la sempre arrasa
perque et deixa molt fotut
I algun pobre **Pelegrí**
figurant-se que és diví
quan sols és un **Peix-Cornut.**

Com voreu en esta escena
nostre artiste en ella estrena
tot un canvi de valors,
i bufat per la cassalla
fa als hòmens ninots de Falla
i als peixos espectadors.

D'ACORT EN EL NOSTRE LEMA ÉS LA MAR UN BON MORFEMA

La paraula **mar** s'implica
fent paraules quotidianes
d'una llengua extensa i rica
d'estes frases valencianes:

Hui qui **mar-mola** i **mar-gina**
tots escrits en valencià
va cobert per barretina:
¡la **mar-mota** de **Mar-zà**!

El Valéncia, hui per hui,
té d'amo a un **"mar-shall"** molt dur
que ha matat a **Mar-celí**
d'un tir des de Singapur.

Si veus penjar matalafs
en estreles quan camines
segur que t'entren embafs:
són **màr-fegues** catalines.

Si la Generalitat
ni **mar-ca** ni tapa un parche
sols podem dir que em quedat
fotuts i arrimats al **"mar-che".**

La paraula **mar-ieta**
pareix molt fina i molt guai
pero és hui **mar-ca** obsoleta
perque s'estila dir "gai".

Un **mar-cador** ens prodiga
lo que digué un vell patriarca;
que més tira un pel de figa
que una **mar-oma** de barca.

Un italià dels collons
no para de **mar-ejar**
deixa en Valéncia uns **mar-rons**
que no ens deixen caminar.

Per tota la **mar-abunta**
de tant turisme en manada
nostra costa es desconjunta
convertint-se en **mar-ranada.**

I acabe per fi el morfema
de nostra **mar** valenciana
fumant-me sense problema
bons porros de **mar-higuana.**

EN L'EVENT, L'ARTISTE ENS GUIA PER NOSTRA GASTRONOMIA

En la qüestió d'aliment,
un tesor es conjumina
com el menjar excelent
de la montanya o marina.

El menjar té gran impacte
per a gent de molta gana
perque ací se'ns mostra el tracte
de la cuina valenciana.

Podeu vore en esta escena
lo millor que es pot trobar
puix la primera faena
té un nom sagrat: ¡L'almorzar!

Davant d'una ensaladeta,
cacaus, pebrera i olives,
la gent queda satisfeta
si al "carajillo" no el prives.

El dinar és maravella
quan u ha de pegar un mos
puix no sols té la paella...
¡Som el breçol de l'arròs!

Tant dona l'arròs a banda
o arròs en fesols i naps,
en assunt de la vianda
sense dubte som els caps.

Ací tenim un bollit,
un rossejat i un "puchero",
uns peixos i un embotit
que no se'ls bota un torero.

¿I qué dir de Catarroja
i lo que d'ací es pot rebre
quan la gent es torna boja
per un perol d'allipebre?

¡Che! Quan se para la taula,
siga de nit o de dia
no cal dir ni una paraula
¡Tot és de categoria!

En resum, que no es estrany
que la gent, mirant l'escena
demane café i champany
puix tindrà la pancha plena.

O siga que ací no és prou
parlar de la nostra mar
perque ací tot lo que es cou
dona gust al paladar.

DELS PETARTS I EL SEU CONSUM SE FARÀ EL MUSEU DEL FUM

A resultes de les normes
que el Govern Central proclama,
s'ha capgirat el programa
de pirotècnia i de foc,
ara han clavat tantes pegues
als castells i mascletades
que deixen festes tallades
i als dispars fòra de joc.

Per això enguany nostre artiste
volent deixar la constància
de normativa tan rància
monta escena de museu:
i en lloc de la balconada
que en mascletades rebenta
nostre artiste nos presenta
els petarts com a trofeu.

Presentarà així la pólvora
que en mascletà és increible
com element apetible
als amants del seu retum.
I repretats en la plaça
suant tots la gota grossa
voreu furtar molta bossa
pels "cacos" entre el bumbum.

Allí van els venedors
de cerveses i de papes
i els calents que a chiques guapes
s'acosten en dissimul
Són els que en tot l'entusiasme
botant en el terremot
aprofiten l'avalot
per a tocar un bon cul.

Entre suors i colzades
tot el món reclama l'hora
i la gent que es queda fòra
fan espenta d'huracà,
tots criden a les falleres
que en un avís fonotècnic
reclamen al pirotècnic
començar la mascletà.

La mascletà ací se queda
com gran signe de la Festa
que han tractat com una pesta
per a fotre al món faller.
Per lo manco se conserva
eixa tradició tan bona
del perfum acre quan trona
que empapa tot el carrer.

UN CORREDOR ESPONTÀNEU MARCHA PEL MEDITERRÀNEU

Mire a un tren ple d'aflicció
i observe el gran desconcert
d'uns governs que han descobert
com fer en canut la "o".
D'eixe trenet en qüestió
quan el proyecte s'incoa,
els governs perden la proa
i no els entra en el seu cràneu
corredor mediterràneu
malaït per la Moncloa.

No existix en el mon via
mes sacsadeta -¡la pobra!-
perque sols pensar en l'obra
ya està morta d'agonia.
Sap tota la Geografia
manco els del Nort i del Centre,
no hi ha camí que concentre
mes rebujos del poder
que el gasta com un paper
dels que es porta al fer de ventre.

El Ministre de Foment,
que és Àvalos i no avala
pareix que se tinga a gala
passar de la seua gent.
Potser tinga el pensament
que en tot este marejol
ell tinga com protocol
seguir órdens de Madrit
com arma del seu Partit
en tant de fer-nos la col.

Hui se pregunta mig món
quin invent o filigrana
vol fer el Govern que ens mana
plantant eixe ou de Colon.
En un Pla de "quita i pon"
no saben per a on eixir
i el poble es torna faquir
mossegant claus i perilles
mentres eixes camarilles
fa temps que nos fan parir.

Viager i Comerç sumís
que de RENFE eres esclau
i t'han pres com un babau
a qui fan la "mis-en-plis".
No ni ha un "chollo" ni un pastís
que no et lleven de les mans.
Tin clar que de temps lluntans
quan hi ha cosa que ens apanya
se'n va a atre lloc d'Espanya
¡per a fotre als valencians!

SOBRE UN CAVALLET DE MAR LA SIRENA VE A CANTAR

Escoltar cant de sirenes
com músiques celestials
venen a ser les ofrenes
que fan borrar nostres penes
promeses electorals.

Estem farts de vore aci
com Poder i Oposició
nos canten sense juí
perque alguns diuen que sí
mentres atres diuen no.

Ens canten noves promeses
quan no han complit anteriors
i van aumentant despeses
per a recaptar remeses
de nous i incauts electors.

Sempre escoltem la cançó
d'una veu molt ostentosa
pregonant ple de ficció
lo que té hui de visió
Catarroja fastigosa.

Nos la canten sense taca,
curiosa de cap a cua,
preservant nostra bojaca,
i on no se chafa una caca
¡i mai nos multa la grua!

Canten l'eixemple del tràfic
ple de bicis i patins
que dit d'un modo molt gràfic
marca el pla encefalogràfic
al viandant que està dins.

Prometran un nou conveni
del pont de Pista de Silla
i també el P.A.I, Nou Mileni
i el tramvia primigeni
que a la Rambleta maquilla.

La cançó ponderarà
un poble sense pudors
on no defeca ni un ca
i on la gent no buidarà
fòra dels contenidors.

Ens mostrarà un poble net
lliure de mosquits i rates
peatonal en tot dret
i on pot jugar un chiquet
sense posar-se sabates.

Ya no es voran les aceres
plenes de valles i alçades
ni a cap de colles obreres
foradant com unes feres
les més recents asfaltades.

I quan vinguen les plogudes,
el poble no serà un caos;
no hi haurà cases caigudes
ni llacs en les avingudes
mes grans que els pantans de Laos.

Es prometran grans accessos
per a entrar o eixir del centre
tenint semàfors atesos
i sense esglais acomesos
dels que fan buidar el ventre.

Ya no tindrem que patir
dins d'esta vila d'oferta
la Sirena ve a aclarir
lo que la cançó vol dir:
¡Catarroja descoberta!

NOSTRA SIRENA S´OFEGA ENMIG D´ESTA MAR "DE PEGA"

Ya fa temps que la mar turbulenta
per l'aigua pudenta
pareix un comú
i el producte de les canyeries
de mil porqueries
no ho para ningú.

El pecat de l'avanç tecnològic
pel caos ecològic
resulta evident
perque a més que la caca indigesta,
l'aigüeta que apesta
¡oxida l'ambient!

Allí va lo que pixa Mariana,
la costra marrana,
la pell d'entre els dits,
el paper que se gasta en el "water",
la caspa del "pater"
i els "cleenex" florits.

Allí para el sobrant d'allioli,
ruïnes i espoli,
les sobres d'arròs,
els envases, les llandes, les corfes,
espines, pellorfes
i els trossos de l'os.

Allí aboca l'indústria porcades:
les mil gorrinades,
mondongos letals,
les resines, les brees, els màstics,
les gomes, els plàstics,
bidons i poals.

Allí es junten els pots de la laca,
bonyigues de vaca,
i els tanques de "fuel"
i el "Dodotis", el "Tampax", "l'Ausònia"
l'escuma, colònia
i els frascos de gel.

La sirena en això està que trina
per més que alucina
mirant gorritons
i als governs que davant del desastre
combaten l' empastre
¡rascant-se els collons!

Tot allò està pijor que una fira
puix tot el món tira
la "guala" a grapats
i els que manen damunt no se planten
¡se callen i aguanten...
els molt desgraciats!

ORACIÓ FINAL

¡Oh mar i mare natura,
soport de l'home inconscient
que en fòc, caca i detergent
te porta a la sepultura!

Fes que torne la cordura
i que respecte la gent
nostre preat mig ambient
al que li està fent tortura.

Fes que l'home al fi raone
puix quan per bèstia t'afone
deixant tot pelat i ras,

serà el seu fi per matar-te...
mes... ¡Tu pots regenerar-te!
I al cap d'un temps... ¡Reviuràs!

falles 3020, ¿tens futur?

explicació de la falla infantil

per
Donís Martín Albizúa

UN INSÒLIT MONUMENT SORPRÉN ENGUANY A LA GENT

Chiquet que vas a costura
i en deures estàs patint
vas a viure una aventura
que la Falla te procura
portant-la a l'any tresmil vint.

No sé si en un malensomi
s'alçat l'artiste en mal roll
a punt per al manicomi
o que buscant molt d'encomi
el pobret s'ha tornat foll.

I així em deixa majareta
o pertorbat pels enganys
puix m'ha fet una falleta
que pareix d'atre planeta
per successos molt estranys.

Resulta que el creador
fent les mil galimaties
nos presenta sens rubor
un futur prou torbador
que patirem tots els dies.

Ací tots els habitants,
d'este futur inaudit
són uns ninots discordants
convertits en uns mutants
sense raó ni sentit.

Seran els seus organismes
integrats per implements
de chips i atres mecanismes
fabricant anabolismes
plens d'antivirus potents.

La gent serà molt més alta
i de pell més enfosquida
grans ulls i de bella galta
i no es trobarà malalta
fins als cent vint anys de vida.

No hi haurà cap diferència
de color entre les races
i a impuls d'una nova ciència
tot el món serà eminència
descobrint un fum de traces.

Les Falles, en atres formes
es voran molt diferents
i la Festa en atres normes
no tindrà als fallers conformes
mateix que són les presents.

Això és lo que enguany tenim:
un futur de tararots
d'un desarifo sublim
on l'artiste ha fet un mim
inventant-se estos ninots.

I com no hi ha atra manera
perque pareix un conjur,
prepareu-vos la mollera
per l'aventura fallera
que ens passeja pel futur.
(Sense un "compromís" distint...,
¿Hi haurà Falles tresmil vint?)

TENIM A UN DEU AL REMAT EN EL RELLONGE PARAT

El Deu Cronos nos remata
la falleta que relata
tot un temps futur faller,
perque ell és el responsable
d'eixe pas inexorable
d'un pervindre on tot potser.

El rodegen els planetes
que són com unes boletes
penjant en un orbe astral
i el seu rodar determina
tot lo que el cosmos confina
dins de l'espai sideral.

Cronos monta un aquelarre
que quan vol marcha diu:¡Arre!
i quan vol frenar diu:¡Soo!
pero mai voreu que para,
Cronos té la cosa clara
que el temps no té interrupció.

Ell maneja un artefacte
que provoca un gran impacte
marcant hores d'un destí
i el seu pas marca les rutes
on la gent són com reclutes
que tenen principi i fi.

Té l'aspecte d'una imprenta
on el pas del temps espenta
tot el viure d'un demà,
marca allí una partitura
dirigint cada aventura
que va a tindre el ser humà.

Quan el Deu el botó apreta
voreu que la maquineta
va amollant a dolls de fum
i del fum que així se crea
voreu eixir a volea
ninotets formant volum.

Voreu en l'any tresmil vint
com les Falles van eixint
mateix que el fum de canyot
seran coses molt estranyes
fetes d'unes artimanyes
que ens fan quedar com camot.

Seran cadafals quimèrics
de conceptes esotèrics
on no importa lo que es veu
perque allò serà una cosa
que ningú farà una glossa
puix ni un loco se la creu.

EN ESTA FALLA ALS NINOTS NO ELS TROBAREU... ¡SÓN ROBOTS!

El futur mostra un invent
que tindrà a un públic devot,
suplirà a tota la gent
que es convertirà en robot.

Ací nostre artiste els planta
com veïns d'esta ciutat
perque fan treball a manta
ràpit, perfecte i barat.

Ells faran les mil faenes
en la casa i en l'escola
llevant-nos totes les penes
i els mals de la testerola.

Ells seran nostres artistes
de les Falles tresmil vint
i seran protagonistes
del festeig que estem vivint.

Sols u farà la faena
que es treballa en el taller:
el remat i cada escena
fins el montage faller.

Per molt dur que el treball siga
faran tot lo que se'ls mana
"pencaran" sense fatiga
i així tota la semana.

Tornaran a la gent boja
per lo que poden percebre
guanyant sempre en Catarroja
els concursos d'allipebre.

Tindran un aspecte gràcil,
lo embrollat faran senzill,
tot lo mamprés faran fàcil
deixant-ho com un espill.

En els deures escolars
brodaran totes les pràctiques
i per molts exàmens rars
trauran deu en matemàtiques.

El robot tindrà un talent
sense cap limitació
deixant viure a l'indolent
a tocar el violó.

En fi, que tindrà un pervindre
que no tindrà qui li rasque
solament s'ha de mantindre
per a que el robot no "casque".

En fi, que va a fer-se l'amo
de tota l'humanitat,
deixant a l'home el marchamo
que el seu patir... ¡s'ha acabat!

EN LA PLAÇA S'HA TROBAT UN FALLERET CONGELAT

En la Plaça La Llongeta
s'ha trobat un tros de gèl
i dins d'ell, cobert de pèl
a un falleret congelat.
Data de l'any dosmil dèneu
i fon la seqüela immersa
per la sentència perversa
que va dictar un Jurat.

Segons cròniques antigues
el falleret en conserva
forma part de la reserva
de molts desenganys festius.
Era Pepet el seu nom
i es quedà així d'entumit
al saber el desprofit
d'un grup de desaprensius.

Passà que en la seua Falla
del Barri de les Barraques
el Jurat sols trobà taques
sense cap mèrit faller
va cascar-li tot un zero
i algun fill de Belzebú
li puntejà en un menys ú
més pancho que un pardaler.

Potser que ni l'últim Premi
s'arribara a conseguir
i sentara com un tir
l'èxit que tingué el Llibret.
Pareix ser que en este Poble
tot lo que es fa en bons conreus
no siga banyar-se els peus
¡ya l'has cagat pastoret!

Lo que s'ignora es desprecia
i la mala fe i errors
fa aflorar els malhumors
i els desdenys als infantils,
poc guanyarà aquell que s'unfle
perque si un Premi és la paga
tindrà l'honor que s'amaga
dins de pilotes servils.

Potser que al tercer mileni
retorne al fi la justícia
i s'acabe la malícia
de tots els jurats injusts
i els infantils s'ilusionen
per una bona falleta
i no al Premi que empaqueta
la ràbia els plors i els disgusts.

TENIM ACÍ UN CREUER TÀCTIC FET PEL "CORTE INGLÈS" GALÀCTIC

En la nova societat
en la que els robots dominen
comprovem que han arribat
gents que el Cosmos han solcat
per vore ací com traginen.

Són un grupet d'alieniens
que han contractat un creuer
des de molt lluntans orígens
a estudiar als aborígens
que han creat el món faller.

Voreu que eixos visitants,
d'este creuer inaudit
són ninots horripilants
d'aspectes alucinants
sense raó ni sentit.

Hi ha qui sembla una garrafa
que té un gran ull en el centre
atre en un coll de girafa,
atre pla com una safa
i atre com el suc del ventre.

Hi ha qui pareix una anguila,
té atre forma de tramús
hi ha qui el cos és tot pupila
i alguns van en retafila
portant aspectes d'obús.

Pareix un plat de favada
en chorizos, botifarres,
pernil tendre, cansalada,
resumint, una empastrada
que quan la veus te desbarres.

Ací en la Falla els tenim:
un grupet de tararots
d'un desarifo sublim
que són mes llejos que un crim
i espanten fins als robots.

Ignore com pensaran
en quan coneguen la Falla
pero el cas és que ací estan
molt sorpresos tot el clan
entre tanta faramalla.

De moment ací pretenen
integrar-se al món faller
i aixina tal i com venen
a tota la gent sorprenen
marchant fent passacarrer.

I no volent perdre's pla
de cada festeig que es mou
el foc i la traca els va
i per a fer despertà
tirant-se pets tenen prou.

I com no no sé atra manera
d'explicar el seu glamur,
els deixe d'eixa manera
fent l'aventura fallera
que nos ve des del futur.
(Això sí, el seu modelat,
ha resultat ben barat.)

L'ORDENADOR DEL FUTUR NO NECESSITA DISC DUR

Com proyecte futuriste
nos modela ací l'artiste
lo més nou com a portal,
un model que és la repera
puix durà la "web" fallera
per tot l'orbe sideral.

Com voreu no hi ha pantalla
per no haver no hi ha ni Falla
tot està dins de la ment
i si ací es fa una figura
justifica la factura
que haurà de pagar la gent.

Se farà en tecnologia
de total telepatia
sense tecles, discs ni fulls.
Sols pensar en fer un acte
qualsevol tindrà un impacte
i el vorà tancant els ulls.

No farà falta un hardware
ni sistema que se pare
ni rets, módems ni ratons,
ni quick time ni impresora,
cada pàgina s'explora
sense cap tramitacions.

Esta tècnica futura
que a la gent d'ací assegura
ple domini del cervell,
se fa en forma molt senzilla
per un chip que és de pastilla
que s'implanta baix la pell.

Per l'impuls que se propícia
quan se dona la notícia
se coneix casi al minut
i com no hi ha ret molesta
va a conéixer nostra Festa
l'univers desconegut.

Diu l'artiste que al segon
inclús gents d'un atre món
podran vore eixos tragins
i com uns eixemples pràctics
ha plantat a uns sers galàctics
que en la "Web" s'han ficat dins.

Si est eixemple se realisa
la futura "Web" avisa
que farà falta valor
puix si agrada nostra Festa
serà objecte de conquesta
de "Alien" i "Depredador".

SER O NO SER DE L'OFRENA ÉS CÒRRER A CAMA PLENA

Fa dos sigles que l'Ofrena
se feya, honrant a la Verge,
molt més lenta que un conserge
que patix de mal d'esquena.

I era així perque en dos dies
tal rollo de desfilada
complia a la matinada
matant als crios i cries.

Pero ara el Poder Central
que a tot dona solució
ya ha deixat una instrucció
de compliment general.

Lo que abans durava una hora
s'ha fet ara en dos minuts
i qui trenca els temps rebuts
l'any que ve... ¡se queda fora!

I així els fallers i falleres
tant els grans com els chiquets
van tots montant patinets
en motors i... ¡fent carreres!

Pero els que ara fan furor
per adaptar-se a estes modes
són els que van sobre rodes
impulsats per reactor.

Els portadors del pas sonso
s'han tornat en mancomú
pilots de "Fòrmula U"
com l'antic Fernando Alonso.

I així en l'escena voreu
com els carrets van per l'aire
i els pilots, sense donaire,
defecant-se a tot arreu.

I voreu en estos "bolos"
que el nou sistema ha inventat
mares en el cos volat
i perdent fins els pololos.

Ara es tira en metralletes
les flors als colocadors
que porten, molt previsors,
guants de béisbol i raquetes.

I lo que és molt important,
ara ya ni es talla el tràfic
perque acte tan sismogràfic
¡se'l durà tot per davant!

Ha segut una porfia
pero així s'ha conseguit
que l'Acte s'ha reduït...
¡Dos Ofrenes... en mig dia!

Ha segut un gran invent
tota la gent va encantada:
de l'eixida a la tornada:
deu minuts... ¡I a pegar vent!

ARA EN FÚTBOL, LA BATALLA SE MAMPRÉN EN LA PANTALLA.

¿Ara quí ens anava a dir
que en el deport nacional
s'anava a substituir
un estadi per a omplir
per una caixa visual?

Hui ya no es peguen patades
que fan rodar la pilota,
per a cobrir les jugades
en pulsar dos botonades
fas el gol de millor nota.

No es juga ni en les escoles
perque no tenen ni espai,
tot el fútbol que controles
se juga en unes consoles
i una pantalla "Display".

En elles, pensant la tàctica
i apretant un botonet
o una palanca molt pràctica,
d'una forma autodidàctica
fas gol en un periquet.

Pots donar-se així una escena
normal en el temps de hui:
veus a un chic en la faena
i al baló plorant de pena
perque el gasta de coixí.

El joguet és formidable
i no ocupa on se situa,
molt fàcilment acoplable
i damunt molt confortable
perque el jugador... ¡ni sua!

A més d'estos protocols,
que al chiquet no dona fòbia
sempre troba els grans consols
de que pot marcar més gols
que Rodrigo o que Kondòbia.

És una invenció oportuna
on l'emoció no mai falla,
sense cost d'una fortuna
com va costar eixa runa
de l'assolat "Nou Mestalla".

Ara fa prop d'un mileni
que el volgueren començar
i sense diners ni ingeni
s'afonà sense acabar.

L'AIGUA DEIXA SA ETIQUETA FENT LA "PISCINA LLONGETA"

Provocat pel mal orage
i això que ara diuen "DANA",
Catarroja s'empantana
i es desfa com un formage.
En la Falla es veu l'image
de la Plaça La Llongeta
que l'han oberta l'aixeta
per tanta aigua que confina
com una enorme piscina
que l'ha deixada desfeta.

Pareix que el canvi climàtic
té molt que dir al respecte
puix la Plaça té un aspecte
semblant al golf Adriàtic.
El fenomen sistemàtic
ha fet pujar a la mar
i ara allí se pot peixcar
inclús pot donar-se el conte
de que Mireya Belmonte
puga vindre ací a nadar.

Pareix que l'Ajuntament
no sap si fer allí un port
o dedicar-la al deport
tornant-la un lloc atractiu.
Potser l'espai deportiu
per a practicar allí:
regata en velam llatí,
perchar en albuferenc,
rem en kayak canadenc
i bots des de trampolí.

La Plaça aixina anegada
despuix de moltes plogudes
podria captar ajudes
per a fer una olimpiada.
Es troba molt preparada
per ad eixe event famós
seria un succés gloriós
que en Valéncia ningú espera
perque en lloc d'una Albufera
Catarroja en tindrà dos.

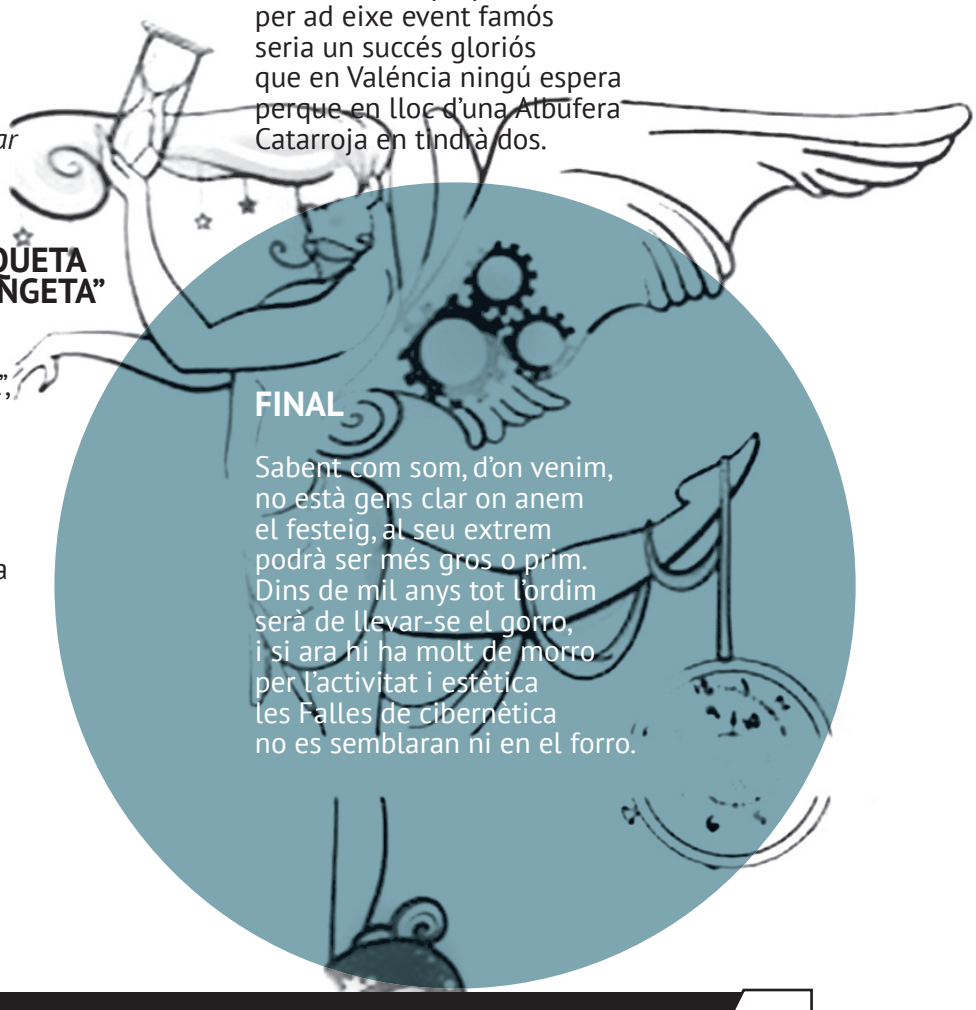

FINAL

Sabent com som, d'on venim,
no està gens clar on anem
el festeig, al seu extrem
podrà ser més gros o prim.
Dins de mil anys tot l'ordim
serà de llevar-se el gorro,
i si ara hi ha molt de morro
per l'activitat i estètica
les Falles de cibernètica
no es semblaran ni en el forro.

Saluda
secció festejos

Un any més les fulles del nostre llibret i la secció de cultura nos donen l'oportunitat de poder dirigir-nos des de la secció de Festejos a tota la nostra comissió, barri, i Amics de la nostra falla per a plasmar en estes llínees lo que hem fet a lo llarc de l'any.
Dir-vos que continuem en la secció casi les mateixes persones que l'any passat i que hem treballat i continuem treballant en la mateixa ilusió que sempre per a fer gojar a la comissió de tot allò que organisem.
Començàrem la nostra primera etapa festera allà pel més de maig, en el que celebràrem el dinar de l'apuntà i de la Creu de Maig, que un any més nos ajunta a tots davant de la taula per a fer flors i més flors... i que va ser un homenage al nostre Valencia CF pel seu centenari.
Per primera vegada organisàrem el "quinto i tapa", i els nostres nanos i no tan nanos gojaren d'un parc aquàtic.
Nos divertírem en una nit Eivissenca en la que tastàrem els "montaditos" que participaren en el concurs, resultant guanyador el que elaborà Miquel Verdeguer.
S'ho passàrem genial sopant en el carrer el dia de Sant Pere, Patró del nostre barri de Les Barraques, en el que els nostres Presidents i Falleres Majors firmaren els contractes dels nostres monuments junt als nostres artistes fallers, i a l'endemà celebràrem el tradicional Dia del Gos en una paella, per cert, volem aprofitar per a donar les gràcies als nostres cuiners per tot lo que fan.
Y com sempre, octubre va ser el més de la proclamació de les nostres Falleres Majors, Natàlia i Núria.
Y hem continuat, en el més de novembre en el tradicional sopar d'Ànimes, anem a vore, allò que tots coneixem per Halloween, pero, no hem volgut fer un passage del terror sino que hem volgut recrear el castell de Bitelchus, conseguint que tots els assistents al sopar foren part activa de la posta en escena. Per això volem agrair a tots la seua participació, els seus chellits esgarradors, i les seues rialles.
Gràcies, mil gràcies perque sense vosatres no haguera resultat possible una nit tan divertida.
I el nostre treball continua, preparant tots els actes i suministres de la Semana Fallera per a que tots pugam gojar de la nostra semana gran.
No volem deixar passar l'ocasió per a donar l'enhorabona a les nostres Falleres Majors, Natàlia i Núria i als nostres Presidents, Sergi i Carlos.
No queda més que desijar que tots junts fruïm en plena harmonia de les Falles.

in memòriam
D´Anfós Ramon

30 anys seguits de glòria i prestigi són els que nos donà el nostre benvolgut amic i poeta, Anfós Ramon.
Enguany en complir els nostres 41 Anys Fent Falla seguim rendint-li un homenage de gratitut, i ho fem reproduint un fragment del llibret de l'any 1984 titulat ¡Catarroja Descoberta! en el que criticava l'estat ruïnós de la llavors Plaça de l'Ajuntament, i actual Plaça de la Llongeta.

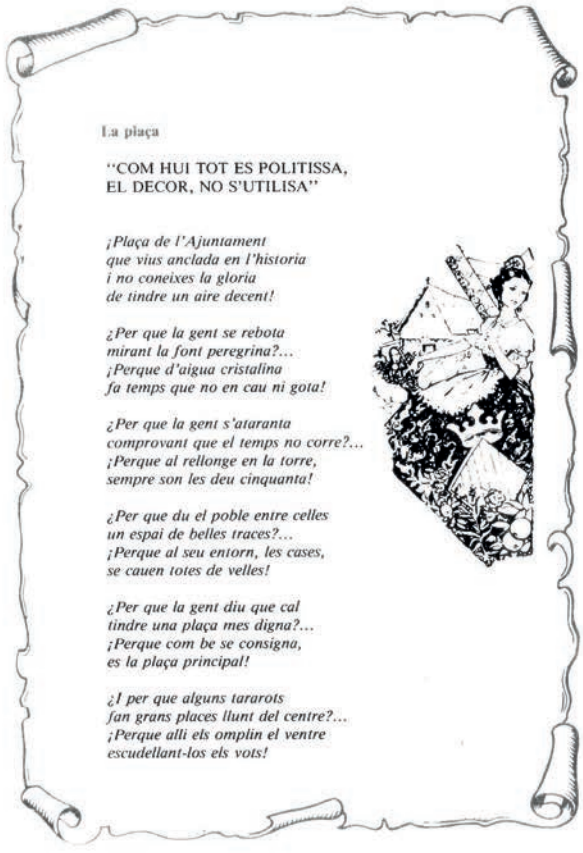

La plaça

"COM HUI TOT ES POLITISSA,
EL DECOR, NO S'UTILISA"

¡Plaça de l'Ajuntament
que vius anclada en l'historia
i no coneixes la gloria
de tindre un aire decent!

¿Per que la gent se rebota
mirant la font peregrina?...
¡Perque d'aigua cristalina
fa temps que no en cau ni gota!

¿Per que la gent s'ataranta
comprovant que el temps no corre?...
¡Perque al rellonge en la torre,
sempre son les deu cinquanta!

¿Per que du el poble entre celles
un espai de belles traces?...
¡Perque al seu entorn, les cases,
se cauen totes de velles!

¿Per que la gent diu que cal
tindre una plaça mes digna?...
¡Perque com be se consigna,
es la plaça principal!

¿I per que alguns tararots
fan grans places lluny del centre?...
¡Perque alli els omplin el ventre
escudellant-los els vots!

Vol dir, que aci se perfila
un desproposit morrut.
Puix si hi ha un lloc que està brut,
¡es la Plaça de la Vila!

Per aixo la gent s'escama
mirant el fer i no fer
de qui tenint el poder
¡s'ho passa tot per baix cama!

S'escama mirant el punt
principal que s'abandona,
i en canvi, per atra zona,
se sofistica el conjunt.

Pero al remat, tot s'explica;
tot resulta massa clar.
Puix que a l'hora de votar...
¡sols se rasca a qui li pica!

I com la gent ya es experta
en el democratic joc,
diu contemplant el retoc:
¡Catarroja descoberta!

(I lo que ha descobert aci la gent,
¡es que fa lo que vol l'Ajuntament!)

amics de l'albufera 2020

Antoni Francesc Gaspar Ramos
President de la Diputació de Valéncia

Jesús Monzó Cubillos
Alcalde del M.I. Ajuntament de Catarroja

Lorena Silvent Ruiz
Vicealcaldesa. 1era Tinent d'Alcalde.

Miquel Verdeguer Mesado
Regidor delegat de Festes

Pilar Jorge i José Nácher
Maria Dolores López i José Luis Urbano
Pilar Blasco i Blas García
Ana Jiménez i Víctor Gil
Ana María Martí i Vicente Ramón
Nuria Juan i Juan Vicente Cubillos
Juana Pons
Emilio Chaqués
Mari Carmen Asins
Teresa Peris
Maruja Diego
Elisa Rosaleñ
Pepita Fortea
Granja Rinya
Agustí Gradolí "Materials de Construcció"

recordant a

PILAR VINUESA

Artista. modista, fallera, valenciana...

Extremenya de naiximent, en la localitat de Trasierra (Badajoz) i valenciana d'adopció i de sentiment, en traslladar-se la seua família a viure en Valéncia quan apenes tenia un any.
En els primers anys de la década dels setanta conegué a mon pare, Paco Raga "El Viu", (l'amor de la seua vida) i en casar-se, Catarroja fon la seua pàtria "chica" i no tardà molt en considerar-se Catarrogina i Valenciana com la que més i a poc a poc, feu del valencià la seua llengua habitual, pero en un vocabulari tan particular que nos partíem de risa al sentir-la parlar.
Només naixqué la falla l'Albufera, no dubtaren en formar part de la seua comissió i el dos s'involucraren de forma molt activa en tots els events que s'organisaven. Mon pare un gran artiste, pero ma mare un "todo terreno". Sempre disposta a tirar una maneta allà a on fea falta, lo mateix confeccionava trages per als apropòsits de les presentacions com per als playbacks o les cavalcates del Ninot
També aflorà la seua vena artística, participant en els apropòsits d'algunes presentacions, pero si he de destacar alguna, sense dubte és la de l'any 1996, a on representava a una fallera major infantil en l'apropòsit: "L'espectàcul faller". La gran actuació còmica que feu, encara és recordada pels fallers més veterans.
Forma part de l'història viva de la nostra falla, de la seua falla, puix ocupà el càrrec de més responsabilitat que pot ocupar una dòna valenciana i fallera, ser Fallera Major, no una sino tres voltes.
Era geni i figura...capaç de traure un somriure sense voler i que l'acompanyà fins als últims dies de sa vida.
Tan orgullosa se sentia de ser valenciana, que el viage de partida el feu vestida en el trage de llauradora.
Esposa, mare, yaya i amiga... nos has deixat un buit molt gran en les nostres vides.
Sempre te durem en el cor.

Fran Raga i Vinuesa

Ad estes paraules tan emotives de Fran, nos unim tots els components de la Falla l'Albufera, la seua Falla.

premis i guardons 2019

• Premi "Fadrí" otorgat per l'Associació Cultural Cardona Vives de Castelló per la contribució a la genuïna cultura valenciana i a la vertebració de la Comunitat Valenciana.
• Premi "Renaixença", otorgat per l'associació cultural Casal Bernat i Baldoví en colaboració de la RACV a l'us de la llengua valenciana durant l'eixercici faller.
• Segon Premi "El Mòle", otorgat per l'associació cultural Casal Bernat i Baldoví al millor artícul d'investigació en el llibret.
• Segon Premi d'Ingeni i Gràcia falla gran.
• Tercer Premi de les falles grans.
• Tercer Premi Millor Ninot falla gran.
• Dècim Premi de les falles infantils.

LLIBRET

• Premi Extraordinari Josefina Làzaro Poesia Secció Infantil de Lo Rat Penat.
• Primer Premi Regne de Valéncia al millor llibret de falla en el seu conjunt.
• Quart Premi Exma. Diputació de Valéncia Poesia Secció Regne de Valéncia de Lo Rat Penat.
• Distinció "Purna", otorgada per l'associació cultural Casal Bernat i Baldoví a l'us de la llengua valenciana en el llibret.

ACTIVITAT FALLERA

• Premi a la Millor interpretació grupal en el concurs de Playback Major de J.L.F.
• Premi a la Millor coreografia en el concurs de Playback Major de J.L.F.
• Premi al Millor ballarí en el concurs de Playback Major de J.L.F.
• Campeons de Tenis de Taula Majors, torneig faller Festes de Sant Miquel.
• Campeons de Parchís Majors, torneig faller Festes de Sant Miquel.
• Campeons de Dòmino Infantil, torneig faller Festes de Sant Miquel.
• Segon Premi de Presentacions falleres.
• Segon Premi Creus de Maig.
• Segon Premi Futbolí Infantil, torneig faller Festes de Sant Miquel.
• Segon Premi Escac Majors, torneig faller Festes de Sant Miquel.
• Tercer Premi en el concurs de Playback Major de J.L.F.
• Tercer Premi Fi de festa de presentacions falleres.
• Tercers classificats en fútbol Major, torneig faller Festes de Sant Miquel.
• Quint Premi Cavalcata del Ninot Major.
Sext Premi en el concurs de Playback Infantil de J.L.F.
• Sèptim Premi Cavalcata del Ninot Infantils.

memòria d'activitats
falla l'Albufera any 2019

giner

El dia 5, entre nervis i emocions, i enguany pel matí, rebem en el nostre casal, i en tots els honors a Ses Majestats els Reis Macs d'Orient que entreguen els regals als membres de la comissió.

El dissabte 20 de giner en la sala d'exposicions del Palau de Vivanco, assistim a l'inauguració d'esbossos de les falles de Catarroja, descobrim al públic en general, els nostres dos monuments, la falla infantil portava per lema "El tramvia de Catarroja" de l'artiste debutant en la nostra plaça, Vicente Domínguez, i la falla gran que portava per lema "Les Mil i Una nits de Mentires i Enganys" de José Manuel Gramaje.

El divendres 25, a les 21.00h, en el TAC Francisco Chirivella, té lloc l'exaltació de les nostres Falleres Majors, Gisela Rosaleñ López, Fallera Major Infantil i Maria Borja Pelayo, Fallera Major, de 2019, també són exaltades les seues respectives corts d'honor, any en que la comissió celebra el 40 aniversari. Com des de fa 40 anys, el grup de teatre de la comissió nos va oferir l'apropòsit inèdit titulat "L'ALBUFERA 1979" basat en una història d'época passada, actual i futura i ambientada en el nostre Barri de Les Barraques. Les manutencions de l'exaltació varen ser realisades per Arianne Rosaleñ López germana menuda de la Fallera Major infantil i per Maria Peris i Francisco Raga, que tingueren unes sentides i emocionants paraules per a les noves falleres Majors. En el fi de festa el grup de playback infantil de la comissió posà en escena el número musical "Tarzán" i el grup major va estrenar com ya és habitual en el dia de la presentació el nou número musical "La Ciudad de las Estrellas". L'esforç i el bon treball de la comissió va ser recompensat en el SEGON PREMI de PRESENTACIONS del poble de Catarroja, i el TERCER PREMI de FI de FESTA.

febrer

El dissabte 2 celebràrem el berenar d'infantils.

El dumenge 17 de febrer, en la sèu de la Societat de Peixcadors en el Port de Catarroja, en ple Parc Natural de l'Albufera, vàrem presentar el nostre llibret dedicat a: La Guerra de les Germanies, El Tramvia de Catarroja, Centenari de la Càtedra de Llengua Valenciana en l'Universitat de Valéncia, i al 40 Aniversari de la comissió. L'acte va estar molt concorregut i el local va estar completament ple per les autoritats, fallers i amics de la comissió. Un any més el treball de la comissió va ser reconegut en el concurs de llibrets de falla de la Societat Lo Rat Penat guanyant el premi PRIMER Regne de Valéncia al millor llibret en el seu conjunt, el QUART premi Regne de Valéncia de l'Excelentíssima Diputació Provincial i destacar que el llibret infantil va conseguir el premi EXTRAORDINARI Josefina Lázaro, lo que equival al millor llibret infantil de les falles de 2019, gran llavor del nostre poeta Donís Martín. En els guardons del Casal Bernat i Baldoví obtinguérem també un any més, el premi "Renaixença" a l'us de la llengua valenciana durant l'eixercici faller, el segon premi "Mole" al millor

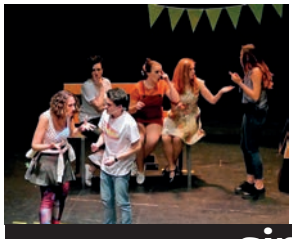

giner

febrer

artícul d'investigació en el llibret, "La guerra de les Germanies" del qual fon autora Ampar Orellano i la distinció "Purna" a l'us de la llengua valenciana en el llibret, també obtinguérem el segon premi en el concurs de llibrets de falla de Catarroja. A continuació celebràrem el dinar homenage als Amics de l'Albufera i entregàrem el guardó d'Albuferenc de l'any 2019 que est any recaigué en Bernat López i Galiana, faller fundador de la comissió, president durant els anys 1982 i 83, director del grup de teatre de la comissió i moltes coses més.

El divendres 22 de febrer els nostres representants i molts membres de la comissió assistírem a l'acte de Reconeiximent Institucional per part del M.I. Ajuntament, a les comissions Avda. Rambleta, Plaça de la Regió i L'Albufera en motiu de la celebració del 40 aniversari de les mateixes.

El dissabte 23, a les 11 del matí tinguérem l'arreplegà pels carrers del barri, acompanyats pel tabal i la dolçaina. Ya per la vesprada assistírem a l'acte de la Crida en la Plaça Major junt a totes les falles de Catarroja, a on les Falleres Majors del Poble de Catarroja, Mireia i Lucia, junt a les seues corts d'honor, donaren començament oficial a les festes falleres del 2019. I per a finalisar el dia tinguérem sopar d'entrepà en el casal, com a fi de festa es desplaçàrem al polígon industrial de Catarroja per a participar en la festa de benvinguda de les falles de Catarroja.

març

El dissabte 2, la comissió va participar en la cavalcada del ninot en acte organisat per la UAFC, junt a les demés comissions falleres de Catarroja. Gran va ser la participació de la nostra comissió tant en majors com en infantils, lluint els disfrassos confeccionats durant mesos per la comissió, magnífic el treball per part de tots i el resultat va ser un proyecte ple de calitat, gràcia i crítica. Per la nit tinguérem sopar del més en el Casal.

El dumenge 3 de març, en l'Església de Sant Miquel es realisà la missa en sufragi dels difunts de la nostra comissió. Per la vesprada, els nostres representants Gisela, Maria, Josevi i Sergi acodiren al Palau de Vivanco, a l'inauguració de l'exposició del ninot de les falles de Catarroja. Els nostres ninots "l'encantador de serps" de José Manuel Gramaje i "els ànets de l'Albufera" de Vicente Domínguez, els dos nostres ninots sorprengueren per la seua gràcia i acabat, i a pesar de que varen ser uns dels més votats pel públic, no foren escollits per la votació popular, com a indultats del fòc.

El dissabte 9 anàrem en bicicleta al Port de Catarroja a on almorzàrem i els infantils tingueren jocs tradicionals valencians, l'excursió com sempre, fon tradicional i festiva. Pero també reivindicativa demanant la millora del recint del Port de Catarroja i del Parc Natural de l'Albufera, com a us públic. Per la vesprada visita a l'exposició del ninot i per la nit, en el casal tinguérem sopar i charanga en la que férem la visita a les nostres falleres majors i presidents.

El dumenge 10 a les 12h celebràrem un any més el concurs de paelles en la plaça de la Llongeta, gran participació per part de tots i de nou molt bona organisació.

El dilluns 11 de març el nostre casal acollix la presentació del nou número de la revista fallera Lletrafaller.

El dia 12 de març els nostres representants fan acte

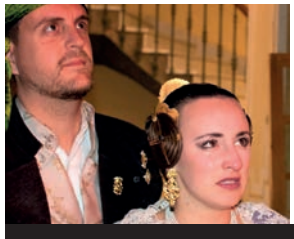
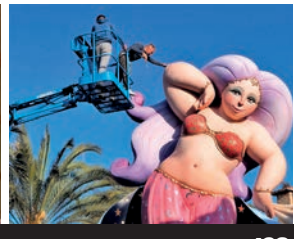

març

de presència en l'entrega de premis del concurs de llibrets de Lo Rat Penat, acte celebrat en la Diputació de Valéncia. Per la vesprada comencem el transport del monument a la plaça.

El 13 a partir de les 8h, comença l'alçament del cos central del monument gran, baix la direcció del nostre artiste Josep Manuel Gramaje

El dia 15, dia oficial de la plantà, pel matí i parant a almorzar, rematàrem els baixos de la falla i per la vesprada va ser el torn per a la falla infantil. Vicente Domínguez i el seu equip, plantaren la seua falla infantil dedicada al Tramvia de Catarroja. A les sis de la vesprada i com és tradicional, la comissió obsequià a tot el barri a una degustació de chocolate i bunyols. Al final i en acabar de posar els cartells, els ornaments i les tanques, i ya en la matinada del dia 16, culminàrem la nit en la tradicional "agranà" donant per finalisada oficialment la plantà del 2019.

El dia 16 de març, primer dia de falles pel matí rebérem als jurats que calificaren els monuments, tinguérem almorzar en el casal, a les 14h dinar en el Casal, a les 16,30h els infantils participaren en el XL concurs de dibuix Falla L'Albufera. Per la vesprada en la plaça Major es repartiren els premis de les falles, els nostres monuments guanyaren el tercer en la falla gran, i en una indecent decisió del jurat calificador, el dècim premi en la falla infantil, a continuació férem el passacarrer dels premis pels carrers del barri. Per la nit sopar en el casal, al finalisar el mateix s'entregaren les recompenses de la JCF als fallers que els corresponia, també hi hagueren intercanvi de regals i premis.

Dia 17 de març, a les 11h comença el passacarrer de la visita protocolària a les restants comissions falleres del poble de Catarroja. A les 17h parc infantil i berenar infantil, en acabar tingueren activitats oferides per la fallera major infantil Gisela i el president infantil Josevi, a continuació s'entregaren les recompenses de la JCF, al fallers infantils que els pertocava. I per la nit sopar oferit per la fallera major Maria i entrega de les recompenses de la comissió major, a continuació Discomòvil.

El dia 18 de març, a les 14 hores dinar en el casal, a les 17h, la nostra comissió lluí les seus millors gales per a portar-li les flors i el sentiment a la Verge dels Desamparats instalada en la Plaça Major, abans i en la plaça de la Llongeta se feu la foto del 40 Aniversari en tots el presidents i falleres majors que assistiren a l'ofrena. I ya per la nit en acabar el sopar en el casal ballàrem en la gran discomòvil de les falles del 2019, fins a l'hora autorisada.

El dia 19 de març dia de Sant Josep, a les 9 típic almorzar faller, a les 11h gran parc infantil per als menuts. A les 12h, els nostres representants Josevi i Sergi i les nostres falleres majors Gisela i Alba assistiren a la missa en honor de Sant Josep en l'església de Sant Miquel, una vegada finalisada la missa es dirigírem a la Plaça del Furs per a escoltar i sentir la mascletà del dia de Sant Josep, en acte patrocinat per la UAFC junt a les atres comissions de la Vila de Catarroja. Abans de dinar enguany si que poguérem pujar al campanar de Sant Miquel per a fer les fotos de les falles, escoltar el rellonge, admirar les campanes i vore la magnífica vista de tota la comarca. A les 14,30h dinar en el casal la tradicional paella del dia de Sant Josep. A les 17h continuàrem en el Parc Infantil. I ya en acabar l'últim dels sopars d'infantils cremàrem la falleta infantil "El tramvia de Catarroja" en presència de Gisela, fallera major infantil i de Josevi president infantil, que moments abans de la cremà impongueren els seus corbatins a l'estandart infantil. Per a finalisar la

març

jornada en la cremà de la falla gran "Les mil i una nits..." a la qual li va prendre fòc la fallera major, Maria, en presència del nostre president Sergi i dels demés membres de la comissió. Donant aixina per finalisades les falles del 2019.
El divendres 29 Junta general de tancament de l'eixercici faller 2018-19, també és reelegit com a president de la falla l'Albufera, Sergi Gómez i Cuallado, donant pas al nou eixercici faller 2019-20.
El dissabte 30, sopar de la vaca oferit pels AMICS de l'ALBUFERA, una vegada més moltes gràcies als Amics de l'Albufera.

abril

Sí, el **2 d'abril** complim 40 anys, i en les rets socials Facebook, Twitter i Instagram s'omplim de felicitacions per l'aniversari.
El dissabte 13 d'abril en el transcurs d'una gran festa-berenar és proclamat nou president infantil Carlos Pérez Nácher, i com a fi de festa els infantils tingueren una gran ginkama pirata "En busca del tesor". No cal dir que els nostres infantils s'ho passaren molt be.
El 14 d'abril, dumenge, tinguérem tradicional paella de l'apuntà en jocs de taula.
El 16 d'abril comuniquem la renovació dels dos artistes fallers, José Manuel Gramaje, com a artiste faller de la falla gran i Vicente Domínguez com a artiste faller de la falla infantil, de nou confiem en els dos equips que ya demostraren la seua creació en els monuments de l'eixercici passat.
29 abril els nostres representants assistiren a la provessó de la Parròquia de Maria Mare de l'Església.

maig

4 de maig dissabte, plantem la nostra Creu de Maig realisada durant alguns dies abans en el nostre casal pels membres de la comissió. Est any la nostra Creu de Maig estava dedicada al Valéncia CF, en el seu centenari, vàrem tindre "quinto i tapa" i a continuació el dinar de la Creu per fer harmonia. El jurat de les creus de maig 2019 nos va otorgar un molt mereixcut 2n premi.
12 de maig, els nostres representants assistiren a la provessó de la Parròquia de Maria Mare de l'Església, que complix 50 anys.
El 25 de maig vibràrem en la consecució de la Copa del Rei pel nostre Valéncia CF, l'any del centenari, el nostre Casal va ser una festa.
El dumenge 26 de maig es celebren les eleccions municipals, en Catarroja queda un resultat obert a possibles pactes i acorts, el nostre faller i expresident Miquel és elegit regidor.

abril

maig

juny

Dissabte 1 de juny, celebrem la festa hippie eivissenca i concurs de "montaditos" i postres.

Els dies 1 i 2, participàrem en els actes en honor a la Verge del Desamparats que es celebren en la parròquia de Sant Miquel i que organisa la Confraria, en l'acte del dissabte per la vesprada i en la provessó del dumenge a on assistixen les nostres falleres majors Gisela i Maria junt als nostres presidents Carlos i Sergi.

El 4 de juny per la vesprada els nostres representants acompanyats per la secció de cultura arrepleguem en el saló d'actes del Museu de l'Artiste Faller, els premis següents: Premi "Renaixença", otorgat per l'associació cultural Casal Bernat i Baldoví en colaboració de la RACV a l'us de la llengua valenciana durant l'eixercici faller. Segon Premi "El Mòle" al millor artícul d'investigació en el llibret, "la Guerra de les Germanies" obra d'Ampar Orellano, la distinció "Purna", otorgada per l'associació cultural Casal Bernat i Baldoví a l'us de la llengua valenciana en el llibret.

El 8 de juny, es desplacem a Castelló per a recollir el premi Fadrí a la Valenciania, que nos va concedir l'Associació Cultural Cardona i Vives de la capital de la Plana, abans visitàrem la Basílica de la Mare de Deu del Lledó a on fórem atesos cordialment pel prior mossén José Miquel Francés, seguidament visitàrem el Museu de Belles Arts de Castelló finalisant en el dinar de l'entrega de premis Fadrí. Ya per la nit el nostre grup de teatre actuà en el teatre Capri de Paterna en motiu de la 25 edició de la Mostra de Teatre que organisa l'Ateneu Cultural de Paterna, l'obra representada va ser "l'afer dels Raga & Ferrer".

15 de Juny el grup de playback participa en el Concurs de Fray J Cortina en Valéncia.

16 de juny, els nostres representants participen en la provessó de Sant Antoni pels carrers del barri del Raval de Catarroja.

23 de juny, alguns fallers acodírem a la romeria de Sant Pere al Port i posterior trasllat de l'image del Sant al llac de l'Albufera. L'acte és el preludi de les festes de Sant Pere patró del Barri de Les Barraques.

29 de juny, el barri de les Barraques celebra el seu patró Sant Pere, participem en la passejada pel barri del Sant en acabar la missa. Els nostres representants per la nit feren acte de presència en la provessó pels carrers del Barri de Les Barraques. Acabada la provessó i en acabant de sopar en el carrer de Sant Pere, firmàrem els contractes dels monuments fallers del 2020, en els nostres artistes fallers Vicente Domínguez, per a la falla infantil i José Manuel Gramaje que realisarà la falla gran. Acabàrem brindant pels dos monuments que es plantaran en la plaça de la Llongeta a les portes de la primavera del 2020.

El 30 de juny i coincidint en el dia del gos tinguérem la FESTA de l'ESTIU durant tot el dia hi hagueren activitats vàries, pel matí en la plaça, castell aquàtic umflable, quinto i tapa, per a dinar els nostres cuiners feren dos espectaculars paelles i per la vesprada jocs de taula.

juny

juliol

9 i 11 de juliol en el Teatre Auditori Francisco Chirivella, té lloc l'elecció de les falleres majors del poble de Catarroja 2020, les nostres candidates són Alba Herrero per a Fallera Major Infantil i Carmen Lozano per a Fallera Major del poble de Catarroja. Finalment i en gran alegria de la comissió, Alba és elegida Fallera Major Infantil, mentres que la representant de la Falla El Centenar de la Ploma, Lara Rodrigo és elegida Fallera Major.

14 dumenge, viage al Parc Aquàtic AQUOPOLIS de Cullera, organisat pel grup de jovenils

19 de juliol felicitem al nostre artiste Vicente Domínguez per la consecució del 1r premi de les Fogueres en Sant Vicent del Raspeig.

21 de juliol la família Herrero Pons té l'honor de convidar a la comissió a una paella per l'elecció de la seua filla Alba, com a Fallera Major Infantil del poble de Catarroja.

agost

En agost tanquem per vacacions, les seccions seguixen el treball al "ralentí" per al bon funcionament de la comissió.

setembre

7 de setembre només en acabar de tornar de les vacacions, participem en els jocs deportius de la UAFC, el nostre equip de fútbol queda en tercer lloc després d'uns partits molt emocionants.

El dia 15 de setembre rebem la trista notícia de la mort de Pilar Vinuesa "Pili la del Viu" fallera major en els anys 1989, 1990 i 2012, gran fallera i colaboradora de la nostra comissió. Sempre estaràs en el nostre recort Pili.

El divendres 20 en la Casa de la Cultura de Catarroja, acte de la presentació del llibre "Relatos del Centenario del Valéncia CF" de Vinatea Editorial, participaren en la presentació els fallers de la nostra comissió Isabel López, Iván Vila i Àlex Estarlich, i va contar en la presència dels nostres màxims representants i numerosos membres de la comissió.

El dumenge 22 en motiu de les Festes Patronals, la Banda Simfònica de L'Artesana li va rendir un mereixcut homenage al nostre faller i músic d'esta formació, Àngel López per la seua trayectòria musical, com a músic de l'Artesana i com a professor de la Banda Municipal de Valéncia.

Per la nit del dumenge 22, els nostres representants fan acte de presència en la provessó del Santíssim Crist de la Pietat, escoltant al final de la mateixa el tradicional Cant de la Carchofa.

El dia 28 les nostres Falleres Majors Gisela i Maria, els nostres presidents Carlos i Sergi, junt a molts dels membres de la comissió participen en la Cavalcata de Sant Miquel que recorregué els carrers de Catarroja.

El dia 29 de Setembre dia de Sant Miquel, patró de Catarroja, els nostres representants acompanyen a Sant Josep en la solemne provessó de Sant Miquel, que recorre els carrers del barri antic de la població.

juliol

octubre

El divendres 4 d'octubre grup de Playback infantil participà en el Concurs de les Festes de Sant Miquel, Els components del nostre grup infantil posaren en escena el musical "POLKADOTS iguals som tots" que tracta el tema del bulling en les aules. Al final el jurat designat per a donar els premis nos va otorgar el sext premi.

I el dissabte 5 va ser el torn per al grup de playback de la comissió major, interpretaren el número d'est any "La Ciudad de las Estrellas", varen tindre una magnífica interpretació. El jurat nos va otorgar el tercer premi del concurs i ademés nos otorgà: la millor coreografia, millor interpretació grupal, i la millor interpretació individual d'Àngel Martínez.

El dimarts 8 els nostres representants assistixen en el TAC Francisco Chirivella, a la despedida de les Falleres Majors del poble de Catarroja 2019, Lucia Martínez i Mireia Martínez i a la proclamació de les noves Falleres Majors de Catarroja la chiqueta Alba Herrero i Pons, que pertany a la nostra comissió, com a Fallera Major Infantil 2020 i la senyoreta Lara Rodrigo i Raga, Fallera Major 2020.

El divendres 11 d'octubre va quedar inaugurada en el Palau de Vivanco l'exposició "9 Dies d'Octubre" magnífic treball de la secció de cultura, enguany dedicada a Sor Isabel de Villena, escritora del Segle d'Or Valencià, priora del Convent de la Trinitat i primera feminista, i a les dònes que donen nom de carrer en Catarroja. A l'acte de l´inauguració assistiren les autoritats locals, les Falleres Majors del poble de Catarroja, representants de la UAFC, falles de Catarroja, fallers i amics de la comissió. L'exposició estigué oberta fins al 20 d'octubre i va rebre la visita de numerós públic.

El dissabte 12 els dos grups de playback de la comissió participaren en el Concurs de la Falla Plaça de Lepanto de Benetússer.

El divendres 18 els nostres representants assistixen en el T.A.C, a la solemne Exaltació de les Falleres Majors del poble de Catarroja Alba i Lara i les seus Corts d'Honor.

Dissabte 19 es realisà la Proclamació de les noves Falleres Majors, nit d'emocions i sentiments. Les que han segut fins ad este dia les nostres falleres majors Gisela Rosaleñ i Maria Borja, donaren el relleu de la màxima representació de la comissió, a les que seran des d'este dia, les noves Falleres Majors de la Falla L'Albufera, Núria Cubillos i Natàlia Ramon, que estigueren acompanyades pels respectius presidents Carlos i Sergi. Seguidament sopàrem en el carrer i acabàrem en una disco mòvil en el Casal.

Dumenge 20, en el Casal de la Falla Plaça de la Regió se disputen els campeonats de jocs de taula de la UAFC, els nostres representants tingueren una destacada actuació, en la categoria infantil quedàrem primers en el dòmino i segons en futbolí. En la categoria de majors quedàrem primers en tenis de taula i parchís i segons en escacs.

Dijous 31 se celebra el sopar d'ànimes infantil, sopar molt concorregut, en acabar els nostres menuts tingueren el taller d'experiments científic-terrorífics a càrrec de l'afamat Professor Juanjo Villanueva. La nit finalisà en l'entrega de premis als millors disfrassos.

setembre

octubre

novembre

Dissabte 2, l'actiu grup de festejos nos delectà en una nit molt animada, fantasmal i terrorífica, plena de disfrassos, sorpreses i esglais en l'esperat sopar de la Nit d'Ànimes.

Dumenge 3 de novembre férem la primera reunió per a parlar de lo que serà la nostra presentació en giner de 2020, la reunió va ser molt profitosa i en ella posàrem la primera pedra sobre l'apropòsit, el decorat i el fi de festa de la presentació.

Dijous 7 de novembre, anàrem de visita oficial al taller del nostre artiste faller José Manuel Gramaje, per a vore l'estat en que es troba el nostre monument que lluirà en març en la plaça de la Llongeta.

Dissabte 9 de novembre, pel matí, la delegació d'infantils organisà la tradicional excursió i almorzar al Parc de Gulliver, en l'antic llit del riu Túria en València. Els nostres menuts i no tan menuts gojàren d'un magnífic dia.

Divendres 22 de novembre, visita oficial al taller del nostre artiste faller infantil Vicente Domínguez, per part dels nostres representants i la delegació d'infantils.

Dissabte 23 de novembre fem el primer transport de peces del nostre monument gran des del taller de José Manuel Gramaje en la Ciutat Fallera de Valéncia a Catarroja. Ya tenim part de la falla ací.

Dissabte 30 acondicionem el nou casalet i montem les estanteries, i en acabar almorzaret en el casal.

decembre

El dumenge 1 es realisà la tertúlia "A lo viu". Abans com ya és tradicional tinguérem el passeig en barca per l'Albufera seguit d'un gustós "arròs en perol" cuinat pel nostre amic Paco Alabau.

La vesprada del dijous 5, assistim convidats per l'Ajuntament a l'encesa de les llums Nadalenques.

Divendres 13 el grup major de playback actuà en Alberic en la presentació de les Falleres Majors de J.L.F.

Dissabte 14, en el nostre casal reunim a un grup de dònes que han segut pioneres en l'àmbit deportiu i professional per a fer una tertúlia sobre el feminisme. Per la vesprada, berenar infantil de Nadal, a on els nostres menuts dibuixaren les targetes de felicitació nadalenques i decoraren el casal en l'arbre de Nadal.

Dissabte 21, assistírem al concert de Nadal de Lo Rat Penat en la Casa de Cultura de Catarroja i en acabar, tinguérem en el nostre casal, sopar i llectura del llibret a càrrec del nostre poeta Donís Martín, i al mateix temps foren presentats a la comissió els esbossos i maquetes d'abdós monuments.

Dumenge 22 "casi" nos toca el segon premi de la loteria de Nadal, jugàvem el 10929, i ixqué premiat el 10989, ¡per un número!. Pagàrem 10€ per papereta.

En la visita als belems monumentals dels membres de la nostra comissió en plenes Festes de Nadal, acabaren les activitats de l'any 2019.

novembre

decembre

L'albuferí t'informa

Edició especial llibret falles 2020

El 2019 porta nous fallerets

Lucas Esteve Niño

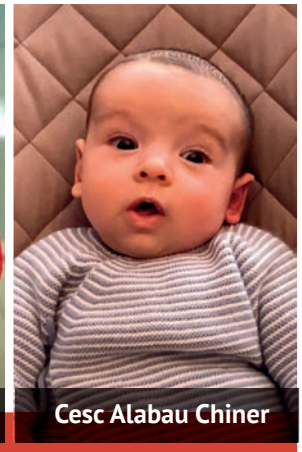

Cesc Alabau Chiner

"Un any més la nostra comissió ha creixcut i hem donat la benvinguda a nous chiquets. El 12 de Febrer va nàixer **Lucas Esteve Niño** i el 4 d'octubre naixqué **Cesc Alabau Chiner**, el membre més menut de la nostra comissió.Els seus pares no tardaren en apuntar-los i els dos poden dir que són fallers de naiximent. Des d'ací volem aprofitar per a presentar-vos-els i dir-los als pares i familiars...***¡ENHORABONA!***"

Ací està de nou l'edició especial de l'Albuferí per a recordar-vos tot lo que ha passat enguany en la comissió infantil i que aquells que no haveu vingut a les activitats, prengau nota per a no faltar l'any que ve.

Per a escomençar tinguérem el berenar de l'apuntà el més de març i despuix d'agarrar forces en el casal anàrem tots junts a la fira, a on ho passàrem genial. Seguidament en abril va ser el berenar més important, en el que nomenàrem al nostre nou president infantil, Carlos Pérez Nácher, i en el que poguérem disfrutar dels jocs al carrer que nos va oferir. Per a despedir-nos abans de les vacacions, tinguérem u dels nostres berenars preferits, en el que acabàrem passats per aigua tant chiquets com majors.

En setembre participàrem en la cavalcata de les festes de Sant Miquel i el grup de PlayBack Infantil de la Comissió, en totes les seues incorporacions, ensajaren de valent per a poder estrenar en octubre en el Concurs de PlayBack que organisà la UAFC, el nou número "Polkadots". Nos demostraren l'importància de l'amistat per a fer front al bulling, i és que si d'una cosa podem estar orgullosos, és del gran grup d'amics que formen, com podeu comprovar en l'artícul que trobareu en este llibret, en el que nos donen la seua visió del playback. L'actuació va ser genial i volem donar-los l'enhorabona per representar tan be a la nostra comissió i agrair-los la seua dedicació i sacrifici durant tantes hores d'ensajos, especialment les fins de semana.

Acabàrem octubre en la nostra cara més terrorífica en el sopar de la Nit d'Ànimes o Halloween, en el que celebràrem el concurs de disfrassos i posàrem mans a l'obra en el taller de manualitats en acabant de gojar de l'actuació del nostre científic Juanjo, que un any més preparà experiments en els que quedàrem alucinats.

El més de novembre tornàrem com tots els anys al Parc Gulliver, a on despuix d'almorzar no paràrem de pujar i tirar-nos pels seus tobogans. Va ser un matí molt divertit, i és que en raó és l'excursió més esperada de l'any.

En decembre despedírem l'any en la tradicional chocolatà de Nadal en el casal. Ademés de berenar, poguérem fer diferents arbres de Nadal en les nostres mans i en acabant decoràrem el casal per a que estiguera perfecte per a rebre als Reis d'Orient el 5 de giner.

El 12 de giner tinguérem la Presentació de les nostres Falleres Majors, Núria i Natàlia, en la que els nostres representants infantils tingueren que canviar-se a la velocitat de la llum per a participar junt als seus companyers en la fi de festa, i és que no volien perdre's la despedida del número d'enguany.

En febrer hem tingut berenar en el casal i hem escomençat a notar que s'acosten les falles a l'anar pels carrers en tabal i dolçaina demanant la voluntat per a la falla. En estos menuts, el futur de la falla està assegurat, mira que els agrada ajudar a tindre dinerets per a poder fer activitats despuix.

I per a acabar este repàs faller queda lo millor, pero això no vos ho podem contar perque encara està per vindre, la gran semana fallera. Arrimeu-vos al casal i disfruteu de tot lo que hem preparat per a vosatros. Que no vos ho conten. ¡Bones falles!

grup de playback infantil

polkadots... perque iguals, som tots

Enguany el nostre grup de playback infantil ha posat en escena el musical Polkadots, en el que nos demostren l'importància de l'amistat per a conseguir lluitar contra el "bulling". Estrenaren el número en el concurs de la UAFC fent una gran actuació i en baixar de l'escenari estaven tan emocionats que preguntaven quan tornaven a actuar.

En el concurs de la Falla Plaça Lepanto de Benetússer poguérem tornar a vore´ls en escena, pero si algú pregunta que va ser lo més important d'eixe dia, no fon l'actuació, sino, les hores prèvies en el casal, en les que, degut a la poca gent que estàvem eixe dia en el casal, tot el món es va posar a ajudar. Era alucinant vore com els propis chiquets se maquillaven i pentinaven uns als atres i com les mares no dubtaren en tirar-nos una maneta.

Des d'este llibret volem donar-vos les gràcies a tots els que d'una forma o una atra haveu format part d'esta aventura. chiquets, mares, i com no, al grup de fallers que ha estat coordinant-se per a entre tots montar i ensajar este número. Hem demostrat que som un gran equip que podem conseguir lo que nos proponem...

I podem anar preparant-nos per a l'any que ve perque, després de despedir el número en la presentació de les nostres falleres majors, els artistes ya estan esperant que nos posem en marcha perque necessiten la vida playbackera, i sí no, que els ho pregunten ad ells:

• Per a mi el playback ha segut maravellós des del primer moment, he conegut més als membres de la falla, he disfrutat, he fet el bobo i he deprés més. Gràcies (Candela)

• Playback és diversió, equip i amistat (Carla)

• Lo que més m'agrada del playback és la pandilla cotilla (Berta)

• Quan pense en el playback, les primeres tres coses que me venen al cap són: Passar un bon temps, amics i rialles (Natàlia)

• Per a mi el playback és fer noves amistats (Alba)

• Per a mi el playback és entreteniment (Núria)

• Per a mi el playback és molt divertit perque estic en els companyers i jugue quan no me toca ensajar (Jorge)

• Per a mi el playback és estar molt de temps ensajant per a que l'actuació passe molt ràpit (Carlos)

• A mi m'agrada el playback perque jugue en les majors (Sara)

• Per a mi el playback és una forma més de sentir-me part d'esta falla, i també una forma de no viure només les falles en l'época de falles i juntar-me en les amigues totes les semanes (Laia)

• Per a mi el playback ha segut adinsar-me més a la falla i moltíssimes rialles junt a tot el grup (Irene)

• Per a mi el playback és l'alegria dels meus companyers i l'amor. M'agrada maquillar-me i disfrassar-me en els meus amics. Ballar és divertit (Javier)

• Per a mi el playback és una distracció de l'escola i els deures (Gisela)

• Per a mi el playback són rialles i passar més temps en la gent de la nostra comissió (Marta)

• Per a mi el playback és passar temps en les amigues de la falla (Arianne)

• Per a mi el playback és molt divertit i conec a nous amics (Carmen)

• Per a mi el playback és passar-ho be, riure, estar en els amics i ya si guanyem, és la bomba (Hugo)

• Per a mi el playback són les rialles que passem en conjunt (Josevi)

• Per a mi el playback és guay per anar de pitufo (Emma)

• Per a mi el play-back és divertit, alegre. En els concursos nos fiquem nerviosos pero quan pugem a l'escenari ningú nos pot parar (Erika)

• Per a mi el playback és especial perque m'ho passe genial. És una família de chiquets (Lydia)

¿Pero, sabeu qué, chiquets? Que teniu la sòrt de que als majors nos agrada tant o més que a vosatres, aixina que podeu estar segurs de que l'any que ve, continuarem donant guerra. ¿Voleu saber lo que pensem?

• El playback unix i crea grup. Enhorabona equip (Núria)

• És molt bonico vore lo be que s'ho passen i lo contents que estan dalt de l'escenari. I nosatres aprofitem per a charrar i caminar (M. José D.)

• El PlayBack és l'ilusió en la que es prepara tot, la que tenen els chiquets a l'hora de maquillar-se i vestir-se, i lo millor de tot, el grup tan maravellós que hem fet els pares/mares i els chiquets i chiquetes de la comissió infantil (Lorena)

• Lo millor és vore com disfruten les artistes i el grup tan bonico que han fet. ¡Ah! i les rialles que nosatres tenim, que també van molt be (Susana)

• El playback ha fet que la meua filla s'integre més a la falla, i m'ha recordat quan yo era joveneta, l'ilusió que me fea eixir (Núria O.)

• El playback és moment de cerveseta i tranquilitat al Walter o al Masereta del Mercat (M. José B.)

• El playback... elles s'ho passen genial i les mares descansem una horeta (Imma)

• El playback són whatsapps privats en Pili per a aclarir-nos (Carmen Dora)

• El playback, com a mare, és tindre complex de mare de la Pantoja, és mirar lo be que ho fan i caure't la baba, ixca com ixca (Isabel)

• El playback és la possibilitat de que les meues chiques facen llaços d'amistat dels que algun dia es voldran com si foren família (Zaida)

• L'ambient que es crea entre tots nosatres és molt guay. Passem moments inoblidables: maquillant, fent decorat, ensajant. Som un equip genial (Miquel)

• Quadradets i redonets, de totes les formes, els nostres chiquets i chiquetes formen un gran grupet divertit que s'ho passa genial ballant i rient (Javi)

• Nostres infantils són uns GRANS ARTISTES dels que estem molt orgulloses (Silvia)

• Lo millor de tot vore que l'esforç de nits de decorat i vesprades d'ensajos, valen la pena al vore les cares de felicitat dels nostres chiquets quan pugen a l'escenari (Carmina)

• El playback són les cares d'alegria dels chiquets al baixar de l'escenari preguntant quan tornen a actuar, és vore créixer a una generació i poder ser testic de la formació de grans amistats entre chiquets i majors (Pili)

Gràcies a tots per fer-nos seguir disfrutant de les vostres actuacions.

Secció d'Infantils

grup de playback major

la ciutat de les estreles

Enguany la falla l'Albufera ha portat a Catarroja l'essència de Hollywood, les grans glòries, les festes i la música, l'interpretació i el ball. Quinze minuts de gran intensitat, en el que més d'u necessitava una botella d'oxigen o un Ventolin.
Foren molts els mesos de treball per a poder conseguir fer este playback, i volem agrair l'ajuda de Sergi, Majo i Maria. Gràcies per estar sempre ahí, gran part dels nostres premis també són els vostres. Premis que enguany nos han donat moltes alegries, tres premis de fi de festa i tres premis en Sant Miquel, además de millor interpretació grupal, millor coreografia i millor ballarí per a Àngel. Una nit de moltes sorpreses i en la que arreplegàvem el treball de moltes hores de dedicació.
Gràcies a totes les mares, pares, amics i família que són canviadors d'estos artistes perque sense vosatres res d'açò seria possible.
Donar l'enhorabona a Isabel de part d'esta gran família playbackera per la teua pròxima maternitat, segur que portes a una atra artista tan gran com tu, eres única i irrepetible.
Per a acabar donar les gràcies a tot el grup de playback que som una gran família, i dir-vos que sou molt grans, hem portat el nom de la nostra falla molt alt, i espere que seguim molts anys més, perque sabeu que quan voleu sou els millors.
Esperem continuar arrancant aplaudiments allà a on anem i portar a la Falla l'Albufera a lo més alt del món del playback.

Gràcies a tota la comissió.

Delegació de Playback

mantenedora de natàlia

alba ramon martí

Autoritats, falleres majors del nostre poble, junta local i falles de Catarroja, senyores i senyors, bona vesprada.

Natàlia, sabem fa un temps que 2020 anava a ser el teu any, un any especial perque en cada acte i, en tot moment, la teua figura és i serà l'image viva de la nostra benvolguda Falla L'Albufera.

Des del primer moment tant tu com els nostres pares teníeu molt clar que yo havia de ser la teua mantenedora, pero yo sempre dia que no, perque me donava molta vergonya. ¡cóm si la vergonya fora una bona excusa, tenint en conte que vaig ser Fallera Major Infantil de Catarroja en l'any 2013! que tinguí que parlar en algunes ocasions inclús fer la crida des del balcó de l'ajuntament, inici oficial de la nostra festa i convidant a tots els menuts a participar activament d'ella.

Aixina qué, no me quedà atra que acceptar, posar-me a treballar en tot allò que volia dir-li a la meua germana, en este dia tan especial per ad ella: "la seua presentació".

Primer que res vullc contar-los a tots vostés, cóm és ella:
És una dòna en grans qualitats: és responsable, "en lletres mayúscules", serena, tranquila. Encara que soc molt diferent ad ella, és l'espill a on me veig reflectida. És la meua germana major a la que vullc molt, pero també és la meua amiga i confident i encara que ella no és conscient, és tan protectora en mi, que a voltes pareix com si fora la meua segona mare.

Se presentà a fallera major de junta local en l'any 2016, en representació de la nostra comissió. Me consta que el càrrec estigué molt renyit, pero la balança se decantà a una atra aspirant i ella passà a formar part de la cort d'honor.

Passat eix any, volia ser fallera major de la seua falla, pero declinà la seua ilusió, perque estava molt compromesa en els estudis i preferí acabar la carrera de dret, conseguint la llicenciatura en el més de juny de 2019.

El repte estava conseguit i no dubtà en presentar-se a fallera major, conscient dels molts compromisos que el càrrec comporta, perque ella sabia que ho podia compaginar en el màster d'advocacia i en les pràctiques que en l'actualitat està cursant.

En segon lloc, les meues paraules són per a tu, volguda germana.
Tu saps igual que yo, la gran sòrt que tenim de tindre uns pares tan maravellosos i formar part d'una família tan especial com la nostra.
Encara que ells no són fallers, s'han encarregat de que en la nostra casa regne sempre un

bon ambient faller, puix per a Ana i Vicente, les seues chiquetes són lo més important i com saben del gran sentiment faller que tu i yo tenim, no escatimen en esforços per a fer realitat totes les nostres ilusions que no són poques.
Com ya he dit en 2013, yo vaig ser fallera major infantil de Catarroja. En 2016, tu de la cort d'honor de la fallera major de Junta Local i enguany, 2020, de nou tu ocupes un lloc de privilegi en el món faller al ser la nostra fallera major.
¿Tu saps tot lo que en estes ocasions han fet per nosatros?. La nostra mare, afaenada, viagets amunt i avall comprant les teles i cosint-nos els trages de llauradora per a que lluírem esplendoroses en les tres ocasions. Com a mostra, mira't lo rebonica que estàs hui.
Pero sense deixar a part al nostre pare que li ha fet costat en totes i cada una de les decisions que al respecte ha pres, sempre els dos junts en els events més importants per a nosatros dos.

No saps lo que estic gojant quan tens algun acte i mamprenc a maquillar-te i pintar-te les ungles per a que estigues lo més perfecta possible, perque sé lo perfeccionista que eres.
Has estat molt pendent a l'hora d'encarregar els trages, puix tu sempre has dit que és com si estigueres organisant la teua boda i que ho has de tindre tot baix el teu control per a que ixca perfecte.

Puix te dic que estigues tranquila, perque tot lo que ha ocorregut fins ad este moment, està eixint com tu volies i això en part també és gràcies a tots els components de la nostra comissió que han treballat de valent per a que aixina siga.

¡Ah! i entre tots els fallers, vullc destacar de forma molt especial al nostre grupet d'amigues "Les Chinetes" perque s'han bolcat incondicionalment en tot lo que estiga en les seues mans per a que sigues molt feliç, i això ya t'ho demostraren el 19 d'octubre, el dia de la teua proclamació en el casal.

Núria, Carlos, Sergi, junt a la meua germana feu un bon equip, teniu entre els quatre una complicitat especial que des de fa tres mesos és molt evident i que vos ajudarà a viure en intensitat el maravellós món de les falles des del lloc de privilegi que tu Núria i tu Natàlia com a falleres majors i Carlos i Sergi com a presidents de les nostres comissions infantil i major ocupeu en les falles de 2020.

Natàlia, recorda viure cada moment en molta intensitat, i t'ho dic yo, la teua germana menuda, que ya tinguí la sòrt d'ocupar un càrrec de responsabilitat com el que tu estàs ocupant hui. Guarda cada recort com a un gran tesor, perque passats els anys quan òbrigues la caixeta dels recorts i afloren totes estes vivències, se t'obriran també els llavis en un somriure i te brillaran els ulls de felicitat al recordar-los.

Hui és una nit d'ilusió, d'alegria, de llàgrimes contingudes per l'emoció perque estàs rodejada de tota la gent que te vol i a la que vols.
Ben de cor te desige que tota la màgia que estàs vivint t'acompanye mentres dure el teu regnat. Al teu costat estarem la teua família i els teus amics per a que se faça realitat.

Només me queda donar les gràcies a tots els que hui compartiu en nosatros la màgia de la presentació de les Falleres Majors de la nostra falla L'Albufera.

Espere que les falles de 2020 mereixquen la pena ser recordades per a sempre.
Bona nit i moltes gràcies.

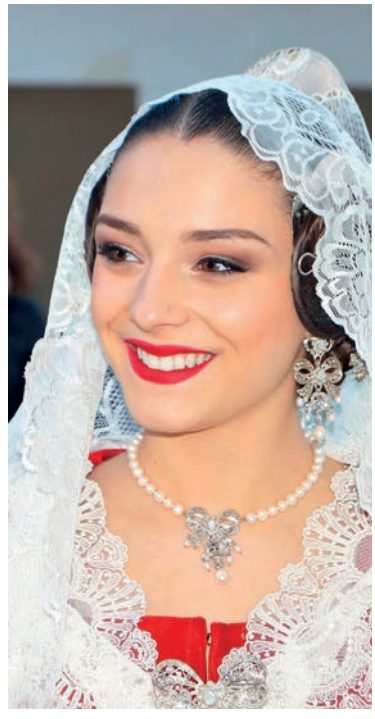

mantenedores de núria

maria rico juan i marta cubillos juan

Excelentíssim alcalde de la vila de Catarroja, autoritats, falleres majors del poble Lara i Alba, comissions convidades, senyores i senyors, bona dia per la vesprada.

Maria: Con el permiso de todos ustedes, voy a hacer este discurso en castellano, pues con mi prima Núria es así como hablo y es como mejor puedo expresar hoy mis palabras. Hace un año aproximadamente, me dieron la noticia de que mi prima Núria, mi ahijada, seria la fallera mayor infantil de esta falla. Me alegré un montón, pues después de mi madre y de yo misma, nadie había querido ser fallera mayor de ninguna falla de las que hemos formado parte. Entre lloros, gritos de alegría y enhorabuenas, mi prima me pidió que fuera su mantenedora. No pude negarme, era algo super importante para ella. Pasados unos días me di cuenta de que era una gran responsabilidad. Comprendí que sola no podría hablar de ella y por ello le pedí a la persona que mejor conoce a Núria (después de sus padres), que me acompañara en esta tarea. Por ello le pido a su hermana Marta que venga aquí conmigo a hablar juntas de la gran persona que es Núria.

Marta: ¡Hola teta!, ¿a que no t´esperaves esta sorpresa?. Ací estic, encara que saps que a mi açò de parlar en públic no m´agrada, pero Maria me digué que tenia que estar en ella i ya veus per tu lo que faça falta.

Maria: Bueno Marta, pero aquí venimos a hablar de Núria. Como ya sabéis la mayoría, las dos nacieron el mismo día pero son totalmente diferentes, no solo físicamente, sino también en su carácter.

Marta: Sí, som totalment diferents, ella morena, yo rossa. Ella tranquila, yo un coet, som com els quadros que tenim en el nostre dormitori " el sol de Marta" i "la lluna de Núria". Ella sempre està ahí per a tranquilisar, per a ajudar. Sempre una basseta d´oli. La mare diu que quan vàrem nàixer, ya notà lo diferents que érem (des de la pancheta diria yo). Ella no plorava i yo chillava com si m' estigueren fent alguna cosa.

Maria: Sí, es verdad, en vuestro bautizo tu llorabas y llorabas y ella nada, dormida todo el rato, como si no quisiera molestar ni llamar la atención, por eso nos sorprendió tanto que quisiera ser fallera mayor: "¡pero!, ¿estás segura?" le dije y ella me contesto: "si teta es mi gran ilusión".

Ese es su espíritu, lo que quiere lo vive al máximo y su espíritu fallero salió de lo mas hondo.

Marta: Som falleres des del nostre naiximent. En tres mesos ya eixírem en la nostra primera ofrena a la Mare de Deu, i conseguírem que el nostre pare es vestira, no una sino quatre ofrenes, ell que tot açò no li agrada…… pero per les seues chiquetes, ¡ho feu!. I encara que no ho parega som d'esta falla des de sempre. Les mares amigues caldoses nos apuntaren al grupet de nanos de la penya y ací estem.

Maria: Eso que dices de tu padre es verdad. Es "de poques bobades" que dice él, pero siempre está ahí por sus hijos. Un papá pato total. Pero Marta hablemos un poco de como es Núria.

Para quien no la conoce Núria es, como decia Marta, tranquila, amiga de sus amigos, cariñosa, responsable, pendiente de todos y de todo.

Como fallera es una más, aunque no le gustan los petardos, los

tira, le encanta vestirse, ir a todos los actos y le chiflan aunque no lo parezca " les mascletaes"
Es muy exigente consigo misma y muy responsable. Dejó las clases de violín para tener más horas de estudio. y cuando quiere algo intenta por todos los medios conseguirlo por sí misma, sin pedir nada.
Marta: És de veres, en lo de ser fallera major ho digué farà 7 anys. "mamà vullc ser fallera major infantil". I tots els anys li dia a la nostra mare "ve a ver si este año puedo ser" i com estava difícil ma mare al remat li digué "si no eres infantil seràs fallera major" o siga que sabia que ho seria sí o sí.
Per als que m'esteu escoltant vos diré que yo no vullc ser fallera major ni ara ni quan siga major, perque yo vullc ser fallera del montó.
I tornant a Núria, he de dir-vos que, des de que va saber que anava a ser fallera major infantil està preparant -se. Té els seus ratets com quan li fan els monyos, això ho porta fatal, ¿no Maria?
Maria: Sí, la verdad es que sí. elegir telas, manteletas, mantillas, aderezos, eso genial. Preparar actos e incluso discursos también, pero el pelo lo lleva fatal y doy fe; porque cuando se los hago, desde la coleta hasta el último gancho hay resoplidos y lágrimas.
Ahora bien, una vez peinada y vestida lo lleva todo como si fuera un chándal y cumple con su cargo con gran orgullo y entrega.
Marta: Sí, és veritat, sempre un somriure, una bona paraula y transmetre la seua tranquilitat. Pero bo deixem d'adular-la, que també té el seu geni i un poc pudenteta també es posa de vegades, ¿eh, Núria?.
Teta sé que vas a disfrutar molt, pero molt est any. Yo estaré ahí junt a tu per a ajudar-te, encara que sé que tens les millors companyies per a conseguir-ho: Carlos, el teu presi, que vos fa riure en cada acte.
Natàlia, que és com eixa germana major que no tens pero que te dona consells i t' acompanya en tot.
I Sergi, que s'encarrega de que estigau sempre be i units.
En estos representants, ¿cóm no va a ser un gran any?
Maria: Vamos a ir despidiéndonos Marta, que no queremos que la gente se aburra. Pero no quiero acabar sin decir que todo esto no sería posible sin el apoyo incondicional de tus padres y de tu hermano Joan (el gran desconocido). Ellos han hecho posible este sueño y que hoy estés aquí representando a tu falla. A pesar de no ser falleros, saben lo importante que es para ti, incluso se vestirán todos en la ofrenda para acompañarte.....
Disfruta prima, vívelo, siéntelo todo porque este año sera inolvidable para ti y para todos los que te quieren.
Marta: ¡ai! si me faràs plorar. Teta el teu ensomi s´ha complit i el meu també al vore't ací rodejada de la teua gent i les dos com sempre juntes. Disfruta del teu regnat i conta en mi per a tots els actes. Est any serà inoblidable per a les dos. Te vullc i te desige lo millor.
Maria: No quisiera despedirme sin hacerle un pequeño regalo a mi prima. Te dedico la poesía que en su dia escribió para mi Anfòs Ramon i Garcia, cuando fui fallera mayor infantil y que dice así:

¡Dolça Fallera Infantil!
¡Preciosíssima Maria!
¡Huí comença el teu regnat
ple de llum i d'alegria!

I yo en vore't tan feliç,
en vore't tan recontenta,
pense que serà ben poc
lo que te duc per ofrena.

Perque si dic que eres sol
i eres rosa tendra i bella,
han de pensar que exagere,
per més que sigues la Reina
tota plena de virtuts
que a nostra falla recrea.

¿Cóm no dir que eres bonica
i fantàstica i discreta
i valenciana de cor
i dolça per ser Fallera?

¿Cóm no dir que els fallerets
te varen obrir la senda
per a ser goig de la falla
en el regnat que comença?

Tu eres Fallera Major
perque en ton pit se condensa
l'amor més fondo i més pur
per la glòria de la festa.

¡Somriu en l'hora del goig!
¡Somriu com la flor encesa
que ve a escampar el perfum
pel barri que huí interpreta
la teua marcha triumfal
al proclamar-te per Reina!

¡Preciosíssima Maria
que està vivint ya la festa!
Ara si que te puc dir
que eres la rosa més bella
d'esta falleta infantil

Gràcies a tots per atendre-nos.
i només nos queda dir
vixca Catarroja,
vixca Valéncia
vixca la falla l´Albufera.

programa de festes

2020

16 DE FEBRER DUMENGE
A les 12 hores ***Presentació del llibret en el Museu Antònia Mir.***
A les 14 hores ***Dinar d'Amics de l'Albufera.***

22 DE FEBRER DISSABTE
A les 11 hores ***ARREPLEGÀ*** pel barri acompanyats pel tabal, dolçaina, i les nostres falleres majors i presidents.
A les 19 hores la ***CRIDA***, concentració en el casal per a acodir a la Plaça Major a on tindrà lloc l'acte de la Crida junt a totes les falles de la nostra vila, per a que les Falleres Majors de Catarroja donen oficialitat al començament de la Festa Fallera en Catarroja i a la millor Festa per excelència: Les Falles.
A les 22 hores ***Sopar d'entrepà*** en el casal: ***"Sopar del més"***.

29 DE FEBRER DISSABTE
A les 17 hores ***CAVALCATA DEL NINOT***, concentració en el carrer de Sant Pere per a acodir a la cavalcata del ninot, acte organisat per la UAFC i a on les comissions demostren les seues habilitats de crítica a través dels disfrassos que han elaborat durant tot l'any.
A les 22 hores ***Sopar en el casal*** per a comentar les diferents comparses i possibles anècdotes.

1 DE MARÇ DUMENGE
A les 10 hores ***Missa en l'església de Sant Miquel*** en sufragi dels difunts de la nostra família fallera.
A les 12 hores ***Inauguració de l'exposició del ninot*** a on es pot admirar part del treball i sàtira que cada artiste ha elaborat per al seu monument.

7 DE MARÇ DISSABTE
A les 22 hores, ***Sopar en el casal (sopar temàtic que s'anunciarà oportunament)***

8 DE MARÇ DUMENGE
A les 10 hores tradicional ***EXCURSIÓ AL PORT EN BICICLETA.***
A les 12 de migdia de nou el ***CONCURS DE PAELLES**** en la plaça de la Llongeta.
L'inscripció per a 10 persones serà de 20 € i esta es deurà de realisar en la secretaria del casal en l'horari de loteries. La comissió facilitarà els ingredients, inclòs l'aigua i el devantal per al cuiner.

*** BASES DEL CONCURS DE PAELLES:**
Solament se permet l'elaboració de la paella en els ingredients admesos per la ***D.O. PAELLA VALENCIANA***.
Oli, sal, pollastre, conill, bajoca, garrofó, pebre roig, safrà, tomata madura rallada, aigua i arròs D.O Valéncia.
Extres opcionals que podrà aportar el concursant: pato, romer i caragols.
L'inclusió d'un atre ingredient provocarà la descalificació.
* Es donaran tres premis a l'elaboració, incloent un correcte socarrat (no cremat ni fumat).
Si no vos abellix concursar també vos podeu apuntar a la "paella popular" per a dinar junts en la plaça al mòdic preu de 4€.
A les 18 hores, ***Visita a l'Exposició del Ninot.***

TASQUES DE LA PLANTÀ I HORARIS:
El dia i l'hora, aixina com qualsevol canvi en les tasques del transport del monument a la plaça, la plantà, i els horaris dels distints actes, s'anunciarà oportunament per les rets socials de la Falla.

13 DE MARÇ DIVENDRES
Per la nit, ***Excursió per les falles de Valéncia.***

14 DE MARÇ DISSABTE
A les 22h ***Sopar d'entrepà i a continuació CHARANGA.***

15 MARÇ DUMENGE
A les 8 hores ***PLANTÀ OFICIAL*** del nostre cadafal gran ***"MARE NOSTRUM"*** per l'artiste José Manuel Gramaje i el seu equip.
A les 10 hores ***Tradicional almorzar*** per a tot aquell que prèviament s´apunte.
A les 14 hores ***Dinar en el casal faller.***
A les 17 hores ***CHOCOLATÀ I BUNYOLS*** per a obsequiar i donar les gràcies a tota la gent simpatisant de la nostra comissió i als veïns del nostre barri de Les Barraques.
A les 18 hores ***PLANTÀ DE LA FALLETA INFANTIL,*** el nostre artiste infantil Vicente Domínguez i el seu equip nos brindaran la plantà del segon proyecte per a la nostra comissió ***"FALLES 3020"*** que esperem nos done moltes alegries, -en permís dels jurats-.
A les 21 hores ***Sopar dels menuts.***

A les 22 hores ***Sopar de la comissió major.***
En acabar de sopar ***Rematarem la Plantà*** dels nostres monuments i farem la ***TRADICIONAL "AGRANÀ"*** de la plaça que dona per finalisat l'acte de la plantà.

16 DE MARÇ DILLUNS

A les 14:30 hores ***Dinar en el casal***
A les 16 hores ***XLI CONCURS DE DIBUIX.***
A les 18:30 ***Arreplegà de Premis.*** Quedarem en la plaça de la Llongeta per a anar de nou a la plaça de la vila a on arreplegarem els premis que el jurat benevolent nos haja concedit. Ad est acte anirem acompanyats de la charanga i del nostre estandart.
A les 21 hores ***Sopar d'infantils.***
A les 22:00 hores ***Sopar de la comissió major.***
A les 24 hores Discomòvil

17 DE MARÇ DIMARTS

A les 11 hores ***Passacarrer i visita a les distintes comissions de la nostra vila*** acompanyats de tabal i dolçainers del grup de l'horta.
A les 15 hores ***Dinar en el casal.***
A les 18 hores, ***BERENAR OFERIT PER LA FALLERA MAJOR I EL PRESIDENT INFANTILS.***
A continuació entrega de Bunyols de la comissió infantil.
A les 19h, ***ACTUACIÓ DELS MAGS CASTOR & POLUX, OFERIDA PELS NOSTRES REPRESENTANTS INFANTILS.***
A les 21:30, ***SOPAR DE LA COMISSIÓ INFANTIL OFERIT PER LA FALLERA MAJOR I EL PRESIDENT INFANTILS NÚRIA I CARLOS.***
A les 22:30 hores ***SOPAR DELS MAJORS OFERIT PER LA NOSTRA FALLERA MAJOR NATÀLIA***, i entrega de bunyols a la comissió major.
A les 23 hores, ***Discomòvil infantil*** a càrrec de la nostra ***DJ Helen***.
A les 24 hores ***Discomòvil***.

18 DE MARÇ DIMECRES

A les 14 hores ***Dinar en el casal.***
A les 18 hores ***OFRENA*** concentració en el casal i plaça de la Llongeta per a anar a ***l'ofrena de flors a la nostra benvolguda Mareta,*** patrona de tota Valéncia.
A les 21 hores ***Sopar d'infantils.***
A les 22:30 hores ***Sopar dels majors.***
A les 23 hores, ***Discomòvil infantil*** a càrrec de la nostra

DJ Helen.
A les 24 hores ***Última discomòvil*** que nos farà vibrar tot el cos i estar ballant tota la nit fins l'hora autorisada.

19 DE MARÇ, DIJOUS DIA DE SANT JOSEP

A les 9:00 típic ***Almorzar faller del dia de San Josep.***
A les 11 hores ***Parc infantil*** per als majors i menuts.
A les 11 hores ***Passacarrer per a arreplegar a les nostres Falleres Majors*** i assistir a la missa en honor al nostre Patró Sant Josep en l'església de Sant Miquel de Catarroja.
12 hores ***Solemne missa***.
A les 14 hores, ***Mascletà en la Plaça dels Furs.***
A les 14:30 hores ***Dinar en el casal,*** en este dia degustarem el gran plat de la cuina mundial: la ***Tradicional paella valenciana. D.O.***
A les 17 hores continuarem en el ***Parc per als menuts.***
A les 21 hores ***Sopar per als infantils.***
A les 22 hores la comissió infantil encapçalada pel ***President Infantil CARLOS i la nostra Fallera Major Infantil NÚRIA, procediran a botar-li fòc al monument infantil,*** i serà en eixe moment quan la falleta que porta per lema ***"FALLES 3020"*** farà l'honor a l'últim acte, ***LA CREMÀ.***
A les 22:30 hores ***Sopar dels majors.***
En acabar, prepararem el nostre monument gran i esperarem als bombers, aixina la ***nostra fallera major NATÀLIA i el nostre President SERGI, acaronats per tota la comissió, encendran la traca final que botarà fòc al monument gran "MARE NOSTRUM"*** complint el ritual del fòc, i donant per finalisada la festa de les falles de 2020, i en tota la força que nos quede llançarem el tradicional crit al vent de la matinada...

¡VIXQUEN LES FALLES DE 2021!

Exposició 9 DIES D'OCTUBRE

per Ampar Orellano

El divendres dia 11 d'octubre nos hem reunit un any més en el pati central del Palau de Vivanco, sèu del nostre ajuntament, per a inaugurar l'Exposició 9 Dies d'Octubre que com sempre és el preàmbul del contengut del nostre llibret per a les falles de 2020.

Hem contat en la presència del Sr. Alcalde En Jesús Monzó i regidors de la corporació municipal, de les Falleres Majors del nostre poble Alba i Lara i del president i vicepresident de la UAFC, aixina com components de les distintes comissions falleres.
Además s'han unit ad est acte En Vicent Ramon Calatayud, acadèmic de la RACV i N'Òscar Rueda i En Miquel Ramon, president i vicepresident del Casal Bernat i Baldoví.

També convidàrem a l'inauguració a l'Associació Cultural Falla Isabel de Villena de Sedaví de recent creació i, com sempre un número important de seguidors incondicionals dels nostres actes culturals.

En la presència de les nostres falleres majors Gisela Rosaleñ López i Maria Borja Pelayo, acompanyades pels nostres president infantil Carlos Pérez Nácher i del vicepresident de cultura Juan José Villanueva Sepulveda, donàrem complida explicació de lo que anaven a vore penjat de les parets de la sala d'exposicions.
Com a tema principal tractem la vida i obra de Sor Isabel de Villena, considerada la primera dòna feminista d'Espanya, abadesa del convent de la Trinitat de València i monja clarisa de l'orde franciscana i, de l'entorn social que se vivia en el sigle XV, l'época de major esplendor de la nostra història i del Segle d'Or de les lletres valencianes.
Com a tema local i referenciat al feminisme presentem els carrers de Catarroja que porten nom de dònes que per la seua valia i mèrits propis han mereixcut tindre un carrer en el seu nom.
Tancant l'exposició uns panels dedicats a l'humor que com sempre arrancaran el somriure les assistents.
Una volta explicat el contengut i el nostre propòsit al preparar esta exposició cedim el micròfon al nostre Alcalde per a que nos dirigixca unes paraules i en acabar serà el nostre vicepresident el que agraint l'assistència a tots els presents, dona pas a les

nostres falleres majors Gisela i Maria, per a que tallen la cinta i aixina donar per a inaugurada esta exposició.
Ha segut molt ben acollida i han segut un número important de persones les que nos han visitat.
El dumenge dia 20, tancàrem les portes, donant per conclosa l'exposició, aprofitant estes llínees per a fer patent novament el nostre agraïment.

l'albuferenc de l'any

Mercedes Hervás Puchalt

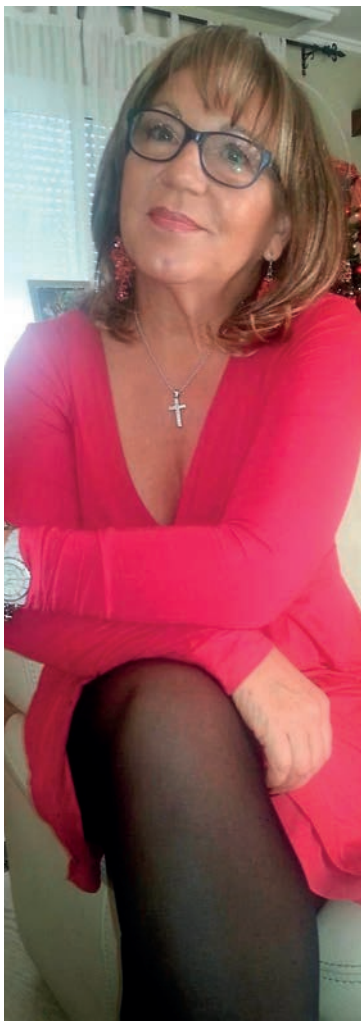

Seguint en la llínea del nostre guardó, que no és una atra que fer reconeiximent públic a la persona que destaque pel seu compromís en la valenciania i ademés en uns valors humanitaris i compromesos en la societat valenciana.

Està clar que enguany que el nostre llibret contempla el feminisme des de distintes épOques i perspectives, este guardó només podia recaure en una figura femenina, no pel simple fet de ser dòna, sino perque la seua trayectòria en la nostra societat, la fa mereixedora.

Com sempre ix de la delegació de cultura la proposta que una volta exposta en la junta general, ha segut ratificada per unanimitat, per lo que el títul d'Albuferenc de l'Any, recau en **Mercedes Hervás Puchalt.**

És la segona de les filles d'una família molt popular i estimada en el nostre poble. Antonio i Teresa, propietaris del Saló Kataoria, compartiren durant molts anys la regència i la direcció en les seues filles, Teresa i Mercedes.
Mercedes, deprengué dels seus pares com se devia de portar una empresa i també deprengué d'ells a cedir desinteressadament el seu saló quan una causa humanitària, una bona causa, necessitava de la seua colaboració.
Totes estes experiències van formant a poc a poc la seua personalitat i que ha sabut molt be aplicar-les al proyecte humanitari i desinteressat del que és la seua presidenta des de l'any 2016:

L'Associació Espanyola Contra el Càncer "AECC".

És una entitat sense ànim de lucre, en personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar per al compliment de

les seues finalitats.
Fon constituïda en 1953 i declarada "d'utilitat pública" en 1970.
Antigament ostentaven la seua presidència, la muller de l'Alcalde de la nostra vila, pero més tart esta designació recaigué en dònes compromeses en el proyecte, i que no fea falta tindre relació en la política.
Esta Associació és molt activa en el nostre poble, puix a lo llarc de tot l'any organisen events que els ajuden a recavar fondos que se destinen a l'investigació.

Són en torn a trenta dònes les que la formen i totes coincidixen en la gran capacitat de treball que té la seua presidenta, contagiant el seu dinamisme a totes les persones que la recolzen .

Mercedes, una gran persona, una gran lluitadora, una gran dòna, que per estar al front d'este proyecte, és voluntat de la nostra comissió que compartixca el guardó d'Albuferenca de l'Any a títul personal en el colectiu que té l'honor de presidir, la "AECC".

aecc
Catarroja Contra el Cáncer

enyorances

féminisme
Isabel
féminisme
Isabel
féminisme

feminisme

feminisme

cultura

dònes

Isabel

feminisme adolescent

per Gisela Rosaleñ López

Hola, soc **Gisela**, és per a mi un gran honor poder formar part dels autors del nostre llibret, puix personalment me fea molta ilusió poder tindre esta oportunitat i ademés ser la primera chiqueta que s'unix ad est equip i ho faig precisament en un artícul sobre un tema de molta actualitat com és el feminisme, que és la nota dominant en el llibret d'enguany.

Soc una chiqueta de 13 anys, que està a les portes de l'adolescència, i encara que no aplegue a comprendre-ho molt be, en la poqueta edat que tinc, és més que suficient per a saber que és una cosa que no totes les persones ho consideren important.

Per aquelles persones que no sàpien que és allò del feminisme, vos vaig a donar la meua interpretació particular.

El feminisme, és lo que fa que les dònes de hui en dia puguen treballar, votar o jugar a deports; coses que abans eren impossibles de realisar. El fútbol, és el millor eixemple que, casualment és el deport preferit de la meua germana, que sempre està en una piloteta en els peus.

Hui en dia, encara hi ha persones que pensen que la dòna només servix per a netejar, o simplement com a decoració. Per sòrt estem en el sigle XXI i les persones que pensen que la dòna no servix per a res, cada volta són més escasses. Aixina i tot seguim mirant en els periòdics o en les televisions, notícies en contra del feminisme o de l'igualtat.

Esta corrent, no ha segut mai tan important com ho és ara, i s'ha anat donant a conéixer en els anys, gràcies a manifestacions i a lluites provocades en contra de les persones que pensaven que la dòna no podia, o no devia...

Pense que el feminisme és bo que existixca, perque les dònes ho necessitem per a viure en la societat de hui en dia, pero en certa mida, perque un us excessiu d'esta paraula pot estar mal, perque a voltes l'utilisen per a coses que no se deu.

Ara gràcies ad esta tendència, oïm contínuament en les noticies el nom d'una dòna que destaca en el camp del deport o en una professió que segurament pensava que era exclusivament d'hòmens. Pero en realitat lo que val no és el sexe, sino el grau de superació que té la persona. Si cada dia intentes superar-te un poc, pots arribar a ser la millor, o la que millor ho faces.

En resum, la meua explicació del feminisme és que esta tendència, al reivindicar-la, aumenta la capacitat de la dòna per a que siga reconegut lo que fa o lo que pensa, pero s'ha de continuar treballant perque encara hi ha infraccions greus creades per la falta d'igualtat, que pot disminuir cada any, pero si se deixa de nomenar podem fer que torne als inicis i això no nos agradaria a ninguna dòna, perque seria frustrant que després de més de cent anys de lluita continua, tornàrem al passat, quan cada pas costava molt i, estem encara caminant fins a on hem d'arribar per a conseguir l'igualtat dels sers humans, sense mirar si és dòna o home, o per formar part d'un o d'un atre colectiu.

Només me queda donar les gràcies per este trosset d'opinió que en este benvolgut llibret he pogut explicar.

reflexions d'una dòna, ¿moderna?

Relat popular, per a llegir en clau d'humor, adaptat al seu aire per Bernat López Galiana.

Són les 6:01 del matí. El despertador no para de sonar i no tinc forces ni per a tirar-lo contra la paret. Estic acabada. Vullc quedar-me en casa, cuinant, escoltant música, cantant, etc. Tot, menys eixir de casa, ficar-me en el coche, dirigir-me al treball, i tindre que posar el cervell a funcionar.
M'agradaria saber qui va ser la, ¿o el?, que tingué la grandiosa idea de reivindicar els drets de la dòna, i perqué feu això en nosatres, les que naixquérem darrere. No sé si estava be o mal, pero, en el temps de les nostres yayes: Elles passaven tot el dia brodant, intercanviant receptes de cuina en les seues amigues, decorant la casa, podant plantes, arreplegant verdures i llegums de les hortes i educant als seus fills. La vida per ad elles era un gran curs d'artesanes, medicina alternativa, i cuina.
I més avant es posà millor encara, arribà el teléfon, les telenoveles, la píndola, la targeta de crèdit... ¡Quàntes hores de pau i felicitat! Fins que una, a la que per lo vist no li agradava cuidar-se el cos, ni dedicar-se a la llar, vingué a calfar-los el cap a diverses atres que es pensaven rebels, inconseqüents, i en idees avançades com **"conquistarem el nostre espai".**
¿Quin espai ni quins dimonis? Si ya teníem la casa sancera, tot el barri era nostre, el món als nostres peus... Teníem el domini casi complet sobre els hòmens;
En l'intimitat la gran majoria d'ells reconeixien els valors de la dòna, lo que passa és que estava socialment "mal vist" el reconéixer-ho en públic, ¡si ells depenien de nosatres per a menjar, vestir-se, i la majoria de voltes per a prendre una decisió! I ara...
Acabem mortes al final de cada dia, ni fer l'amor volem, nos fa mal el cap, argumentem mil excuses per culpa del cansament...
¿El nostre espai? Ara ells estan confosos, fugen de nosatres, com el dimoni de la creu, els fem por, i tanta independència acabarà per fer-los fugir definitivament.
Són uns poreguites.
Eixe tipo de feminisme acabarà omplint-nos de deures. I lo pijor de tot, acabarà llançant-nos dins del calabós de la soletat crònica i aguda...
¿Per qué?, dieu-me, ¿per qué?, ¿lliberació femenina?...
Lo que devem reivindicar és que es complixca el feminisme de l'igualtat entre hòmens i dònes.
No aguante més ser obligada al ritual diari d'intentar estar flaca com una granera, pero en mamelles i el cul turgent i dur, per a lo que hauria de matar-me fent gimnàsia, ademés de morir de fam, posar-me hidratants, antiarrugues, patir

complex de radiador de coche vell, bevent aigua a totes hores, i totes les demés armes per a no caure vençuda per la vellea, maquillar-me impecablement cada matí des d'el front a l'escot, dur el monyo pentinat impecable i no descuidar-me en les meches, que les canes són pijor que la llepra; Triar be la roba, les sabates i els accessoris, no siga que no estiga presentable per ad eixa reunió de treball, haver de resoldre la mitat de les coses pel mòvil, instalar-me tot el dia front al PC treballant com una esclava (moderna, clar està), en un teléfon en l'oït i resolent problemes, l'u darrere de l'atre, que ademés ¡ni són els meus problemes!
Tot per a eixir en els ulls rojos (pel monitor, clar, perque per a plorar d'amor no hi ha temps). ¡I mira que ho teníem casi tot resolt!
Estem pagant el preu per estar sempre en forma, sense estries ni arrugues, depilades, somrients, perfumades, ungles perfectes, sense parlar del currículum impecable, ple de diplomes, doctorats i especialitats.
Bo, ya som **"Super Dònes"**... pero ells seguixen quedant-se en els millors càrrecs en el treball, gerències i direccions... ¡i damunt nos donen órdens!
¡PROU!
A mi, particularment, encara que vos parega coent, no m'importarà que algú m'òbriga gentilment la porta per a que puga passar, que m'envie flors, que me faça sentir valorada i volguda... clar està, si mentrestant compartim les tasques de la llar. Si nosatres ya sabíem que teníem un cervell i que el podíem usar. ¿Per a quéééééé teníem que demostrar-lo-s'ho ad ellsssssss?
¡Ai, Deu meu!, són les 6:30 del matí i he d'alçar-me...
¡Qué gelat està este solitari i grandíssim llit!
¡PROU!... ¡Fins ací hem arribat!
Vullc que un home vinga del treball, que nos assentem en el sofà, que gogem d'un sopar junts, que me faça l'amor, que me faça sentir dòna... perque, he descobert que és molt millor servir-li un sopar casolà, que entravessar-me la gola en un sàndwich i una Coca-Cola Zero mentres acabe el treball que m'he portat a casa.
¡NO!, amigues meues, **¡NO!** volgudes colegues, inteligents, realisades, lliberades, i... abandonades, i lo pijor de tot, ¡encara molt jóvens!
NO, és NO.
Estic parlant molt sériament... Renuncie ad este model de dòna moderna.

"Ser lliure no és només desfer-se de les cadenes pròpies, si no, viure d'una forma que respecte i millore la llibertat dels atres". **Nelson Mandela.**

carrers catarrogins dedicats a dònes

per Joan Josep Villanueva

Des del nostre llibret, hem volgut fer un estudi sobre les dònes que tenen un carrer dedicat en el nostre poble, la veritat, són poques, a soles huit, de les quals quatre han vixcut en Catarroja: Dolores Nebot, mestra durant els anys 30 i 40. Milagros Mir, Victòria Costa i Carmen Herrero tenen els seus carrers dedicats per les seues accions en favor dels més necessitats. També tenim un carrer en el nom de Clara Campoamor, la diputada que va conseguir el vot per a les dònes en les Corts Constituents de 1931. Tenen carrer també Santa Cecília, patrona de la música en homenage per la gran vinculació del poble de Catarroja a la música. En els casos de Dolorosa i La Reina no sabem molt be el motiu, la Dolorosa suponem que per la devoció i l'advocació a la Mare de Deu i en el cas de la Reina no ho sabem en certea, encara que es creu que va ser impost el nom en temps de la Reina Isabel II. També relacionat en la causa de l'igualtat i dels drets de les dònes és la data del 8 de Març, dia de la dòna treballadora, a la qual l'Ajuntament li va dedicar u dels parcs de la Vila. També hem afegit el nom del Museu Antonia Mir, la pintora catarrogina, encara que no té cap carrer dedicat. En 2018 va ser nomenada filla predilecta i té part de la seua obra exposta permanentment en el Museu MAM que porta el seu nom, situat en l'Avinguda de la Diputació.

santa cecília

Cecília de Roma, es coneix molt poc de la seua vida, va nàixer en Roma en el segle III, provenia d'una família noble i va ser casada contra la seua voluntat. Al seu marit li dien Valeriano, un jove pagà que es va convertir al cristianisme per l'influència de Cecília. Valeriano i el seu germà Tiburcio foren batejats pel papa Urbano. Els dos germans soterraren en les catacumbes de Roma, als màrtirs cristians de la persecució del turc Almaquio, i per este motiu els dos foren decapitats.
Cecília també va ser denunciada i condenada a mort per asfixia en les termes de la seua pròpia casa. Al no morir asfixiada, de manera immediata com s'esperava, Almaquio manà que la decapitaren, pero els soldats només la pogueren degollar, la seua agonia va durar tres dies, fins que va morir dessagnada.
La santa va deixar sa casa al papa Urbano que la va consagrar com a Basílica.
Santa Cecília va ser soterrada junt a la cripta pontifícia, en la catacumba de Sant Calixt en Roma.
La devoció per Santa Cecília es va expandir per tot el món conegut a causa del relat del seu martiri i perque fon un eixemple de dòna cristiana. En 1594 el papa Gregori XIII la declarà Santa, celebrant-se la seua festa el 22 de novembre, declarant a Santa Cecília patrona de la música.
El seu esperit sensible i apassionat per est art va convertir el seu nom en símbol de la música.
El compositor catarrogí En Salvador Chulià Hernàndez va compondre en 1982 un bellíssim himne a Santa Cecília: "Cant a Santa Cecília", per a coral infantil i banda simfònica, sent la lletra de Mossén Joaquim Escrivà, llavors, retor de Catarroja.

clara campoamor

Clara Campoamor va nàixer en Madrit en 1888, procedia d'una família modesta i treballadora, estudià dret, compaginant els estudis i el treball. Fundà l'Associació Femenina Universitària, de caràcter feministe i republicana. Finalment es va llicenciar en 1924, treballant com advocada i compromesa en la causa feminista. En 1931 obtingué un escan pel partit Radical per la circumscripció de Madrit en la primera llegislatura de la II República. Formà part de la comissió Constitucional encarregada de fer la Constitució de la República, lluità pels drets de les dònes i lo més important, pel seu dret a vot, que es va conseguir l'1 d'octubre de 1931, a pesar de la forta oposició política de molts dels membres del parlament, inclòs de les atres dos diputades del congrés Victòria Kent i Margarita Nelken. Les dònes votaren per primera vegada en Espanya en les eleccions generals del 21 de novembre de 1933. Clara Campoamor participà també en la reforma del còdic civil i va ser part important de la delegació espanyola en la Societat de Nacions. A pesar del seu protagonisme no pogué renovar l'acta de diputada ni en 1933, ni en 1936. Tingué que partir cap a l'exili en 1938 en plena guerra civil, una vegada finalisada la guerra, el govern del general Franco no li va permetre regressar a Espanya i estigué exiliada primer en l'Argentina i des de 1955 en Lausane (Suïssa) a on treballava com a advocada. Allí va morir el 30 d'abril de 1972. Posteriorment, el seu cos va ser traslladat a Sant Sebastià a on està soterrada en el panteó de la família Montó Riu, a la qual estava molt lligada.

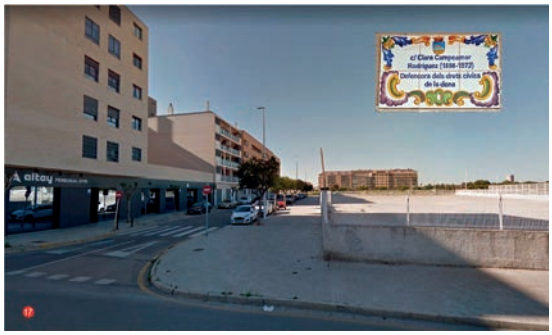

victòria costa mayo

Filla de Catarroja, sa mare se dedicava a cuinar convits de boda que en els anys 30 als 60 no se celebraven en establiments públics com ara, si no en el domicili dels nóvios. Acabada la guerra civil Victòria se casa en José Villar, d'ofici forner, i creen "Establecimientos Villar", progressivament forn, pasticeria, cafeteria, bar, restaurant i saló de bodes. Est últim tingué una extraordinària rellevància, i en el que tants matrimonis celebraren el convit nupcial, no a soles els de Catarroja si no de molts atres pobles de la contornada.

Victorieta, dòna de forta personalitat, senzilla, inteligent, treballadora, clara i conciliadora. Ella era l'ànima del negoci, la que pensava, planejava, dirigia, i damunt treballava més que ningú. Abans de clarejar el dia ya estava llavant el pis agenollada entre els taulells, en un temps que no hi havien "mochos" ni aspiradores.

Victorieta sempre dia que el seu marit era la persona més vàlida i apta per al seu treball, pero, no per a la gestió.

Victorieta va ser admirada i volguda per molta gent, se va desviure per la seua família i per quants estigueren al seu costat. Fon sumament generosa en ajudar a qui li ho solicitava, i va contribuir en innumerables accions benèfiques per al poble.

Victòria Costa Mayo, tota una Senyora de la que el seu poble, pot sentir-se llegítimament orgullós.

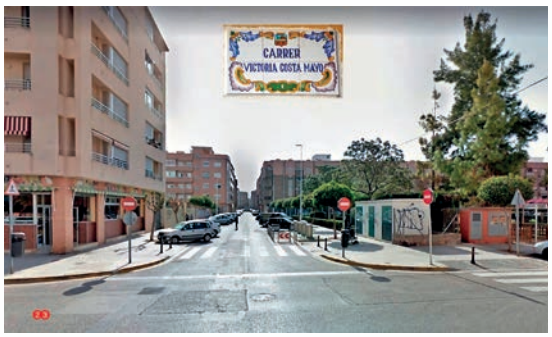

carmen herrero penella

Dòna molt volguda i apreciada pels veïns de Catarroja, va donar la seua herència al poble de Catarroja, per a que fora destinada a persones majors desamparades i per a famílies en risc d'exclusió social.
En l'actualitat conta en cinc vivendes socials situades en el carrer de Pintor Sorolla, junt al cantó del carrer de les Casetes d'Isidoro. L'herència és regida i administrada a dia de hui per la Fundació Carmen Herrero Penella.

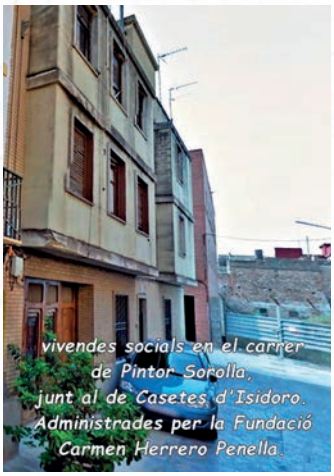

milagros mir chust

Milagros Mir Chust, naix en Burjassot, el dia 7 de novembre de 1923, en la casa familiar de la Plaça del Pouet, de pare d'eixe municipi i mare catarrogina. Als 7 anys es traslladà a viure a Catarroja a on vixqué i treballà fins a la seua mort, el dia 2 de juny de 1991.

Els que la conegueren en vida tenen d'ella un concepte de dòna excepcional, generosa, i entregada als demés. Colaborà desinteressadament en numeroses obres benèfiques com Càritas, UNICEF, campanyes contra el càncer, etc. Dòna solidària i interessada en millorar la calitat de vida dels més necessitats de Catarroja, també molt coneguda i volguda en el sanatori de Fontilles.
Milagros tingué un especial interés en potenciar la cultura catarrogina que ha portat a les seues germanes Pepa i Antonia Mir, a potenciar en Catarroja un prestigiós premi de pintura que porta el seu nom.

Va ser nomenada pel M.I. Ajuntament "Filla adoptiva de Catarroja", i se li assignà un carrer el 9 de novembre de 2004.

la reina

Antic Carrer del Pilar fins a la segona mitat del s. XIX que és canviat el seu nom pel de Carrer de La Reina, no se sap a quina reina fa referència pero se supon que a Isabel II. És u dels carrers més antics i típics, del barri de Les Barraques, i de Catarroja. És de pas casi obligatori per a accedir a l'estació de trens.
L'afluència de peatons en esta zona és important, sobretot, tenint en conte que molts estudiants acodixen a diari en tren per a desplaçar-se a l'Universitat de La Florida, aixina com molts veïns que accedixen a l'estació per a desplaçar-se als seus llocs de treball.
El carrer desemboca directament a la Plaça del Port i al carrer de l'Iglésia i s'arriba per mig del carrer Nou al centre del poble, i en llínia recta enllaça en l'Avinguda de La Diputació i l'Universitat de La Florida.
L'última remodelació del carrer fon en el 2018 i s'han respectat les lloses de l'empedrat original reubicant-les, i han desaparegut els rastells de les vores, fent més assequible el carrer per als viandants.

dolorosa

Representa a la mare de Crist, en actitut de dolor per la mort del seu fill.
Venerada per l'Església Catòlica, celebra la seua festivitat el divendres abans de la Semana Santa, en el conegut per divendres de dolors.
L'image que es venera en l'església Archiprestal de Sant Miquel data de 1940, fon beneïda el 30 de març i és obra de l'escultor Pérez Gregori, el mateix que va realisar l'image de Sant Miquel. Fon sufragada per Na Casimira Alapont i Lacàmara.
La Dolorosa, com popularment es coneix, va estar durant décades als peus del Crist de la Pietat, i en una de les remodelacions de l'església de Sant Miquel dels anys noranta del segle passat va ser traslladada al seu emplaçament actual junt al Crist jacent, a l'esquerra de la porta principal de l'església de Sant Miquel. Des de la constitució de la Confraria del Sant Sepulcre ix en processó el dimarts sant, pels carrers del barri de Les Barraques, eixe dia porta el mant negre en senyal de dol. El dia de Pasqua en canvi, el mant és blanc i és protagonista de l'Encontre junt al Sagrat Cor en la plaça de la Llongeta, en l'acte que conclou la Semana Santa catarrogina.

parc i carrer 8 de març

El 8 de març és el dia internacional de la dòna treballadora, va ser declarat per la ONU en 1975 ya com a "Dia Internacional de la Dòna" eixe dia en tot el món es reivindica l'igualtat de drets entre hòmens i dònes. El primer precedent data d'un 8 de març de 1857 quan milers de treballadores textils eixiren en Nova York per a protestar per les míseres condicions laborals i reivindicar un millor horari i el final del treball infantil. Ya en els primers anys del segle XX són els moviments reivindicatius, sorgits a causa de successos tràgics: com el del 25 de març de 1911 a on en l'incendi de la fàbrica Triangle en Nova York, moriren 123 jóvens treballadores i 23 treballadors. La tragèdia fon causada perque les portes es trobaven tancades. En 1917, en plena primera guerra mundial, en Rússia les reivindicacions del 8 de març de 1917 foren per les cues de les famílies, en la seua majoria dònes per a comprar pa, que desembocaren en greus incidents que portarien en els mesos següents a la revolució russa. En 2017 es va convocar una folga general a nivell mundial per les reivindicacions de la dòna, que va tindre un gran seguiment.

Incendi en la fàbrica Triangle Shirtwaist de Nova York, el 25 de març de 1911

dolores nebot gimeno

Mestra d'escola en la primera mitat del s. XX (anys 30/40). Naix el 18 d'abril de 1879 en Torralba del Pinar (Castelló) poble situat en la comarca de l'Alt Millars, molt prop de la província de Terol, és l'última filla d'una família de 10 germans.
Mestra molt volguda i respectada en Catarroja. En principi va ser depurada en acabar la guerra civil, pero finalment fon reintegrada en el seu lloc de treball.
El carrer li'l dediquen en 1950 a petició de l'alumnat que ha passat per les seues escoles.
Una placa de marbre commemorativa costejada per les seues alumnes es conserva en l'inici del carrer.
El carrer naix en la Plaça del Mercat i finalisa en el carrer de les Casetes d'Isidoro.

museu antònia mir

Antònia Mir Chust naixqué en Catarroja, el 31 de decembre de 1928, en una família modesta dedicada a l'agricultura i al chicotet comerç, va transcórrer la seua infància i adolescència en uns moments socials molt crítics. Primer la guerra civil i seguidament la posguerra eren temps poc propicis. Començà els seus estudis en el Colege Sant Josep de la Montanya de Catarroja, i la pintura era una necessitat per a Antònia, pero la situació social i familiar no era la millor.
La seua germana Milagros era conscient del seu gran potencial i valia, que era necessari explotar, per este motiu li ajuda de manera incondicional. L'any 1952 i fins a 1957, Antònia cursà estudis complets de pintura en l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles de València, conseguint la llicenciatura en Belles Arts. En 1957 inicia la seua trayectòria professional, quan realisa la seua primera exposició en Eivissa. Va completar la seua formació de gravat en l'Escola de Belles Arts de Madrit, i en 1962 va ser becaria de la Casa de Velázquez. En 1964 fon becària en Paris per la Direcció General de Relacions Culturals de França. En 1965 comença la seua carrera docent, és catedràtica numerària d'institut, ha segut professora en els instituts de Sant Vicent Ferrer de València, La Solana (Ciudad Real) Alcoy, La Vila-Joyosa, Sagunt i Isabel de Villena fins a 1991, quan es va jubilar per a dedicar-se exclusivament a la pintura.
Té numerosos premis com: la Tercera Medalla en el XIII Saló d'Artistes gravadors de Madrit. El Premi Senyera de Pintura de l'Ajuntament de València. En 1966 guanya el segon premi de Pintura en la semana Mediterrànea de flors i plantes.
En 1977 guanya la Medalla de Plata en el Primer Concurs de pintura Ciutat de La Vila-Joyosa, també obté la Menció d'honor en el VII Concurs Nacional de Pintura Josep Ribera en Xàtiva. En 1982 realisa estudis de gravat en la Scuola Internazionale di Gráfica de Venezia.
En 2007 la nostra comissió de la Falla l'Albufera li dedica el seua llibret de falla i la nomena Albuferenca de l'Any. El 15 de març de 2007 s'inaugura el Museu Antònia Mir en Catarroja. En 2013 ingressa en la Real Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles. En l'any 2013 l'Ajuntament de València, li fa un homenage per la seua trayectòria artística i en l'any 2018 l'Ajuntament de Catarroja la nomena filla predilecta. En març de 2019 el Museu Antònia Mir torna a obrir les seues portes despuix de la remodelació.
Des de 1994 la Fundació Antònia Mir sufraga el Premi de pintura "Milagros Mir".

“dònes en un món d'hòmens”

tertúlia

No és la primera volta que el nostre llibret conté dos tertúlies, una dedicada al tema principal i una atra al tema local. Enguany és u d'eixos anys que pels temes tractats mereix tindre les dos.

Com be sabeu a l'altura d'estes pàgines i en acabant d'haver fet l'Exposició 9 Dies d'Octubre, esta segona tertúlia està referenciada al tema local, no perque entre nosatros s'encontren dònes que tenen un carrer en Catarroja en el seu nom, sino perque hem volgut recavar les opinions de 10 dònes que pels seus càrrecs desenrollats en un moment determinat han segut pioneres en el nostre poble o be perque en la seua professió s'han obert camí en un món casi exclusiu d'hòmens.

Reunides en la taula s'han assentat per a debatre el tema de les dònes en un món d'hòmens:

Juani Medina Moya: *Primera dòna secretària en la Junta Local del nostre poble, i intervé pel gran treball que desenrollà durant els anys que formà part de dita Junta i de cóm lluità i seguix lluitant per a que la dòna ocupe els mateixos llocs que pot ocupar un home dins del món faller.*

Hortènsia Marín Romeva: *Primera Presidenta de Junta Local de Catarroja, que ocupà el càrrec el primer any en un ambient un poc estrany i que no tingué inconvenient, en presentar-se per segon any consecutiu i demostrar a tota la seua junta que una dòna podia ser perfectament el cap directiu.*

Lourdes Rodríguez Fresneda: *Primera dòna presidenta de la comissió de la falla Pl. de la Regió de Catarroja. Molt compromesa en la festa, accedí al càrrec en acabant d'alguns anys de secretària que li serviren per a saber portar la presidència, no només un any sino dos consecutius.*

Núria Juan Muñoz: *Estudià la carrera de dret i orientà la seua professió en una rama del dret en la que ha treballat des de que acabà la carrera. Eixercix de procuradora, un càrrec*

que no és massa conegut entre la gent, perque lo més popular és la figura de l'advocat.

Pili Nácher Jorge: *Además d'eixercir la seua professió d'ingenier industrial, ha format part alguns anys de la secció d'infantil, assumí la responsabilitat de la vicepresidència en l'any en que la nostra comissió fon regida per una junta rectora i en l'actualitat seguix sent vicepresidenta.*

Àngela Moral Ferrer: *Per la seua edat, només dèsset anys, la seua vida transcorre entre l'estudi i el deport. Està estudiant segon de bachiller i des de molt menudeta vinculada en el món del fútbol, primer en Catarroja i en l'actualitat forma part de l'equip femení com a portera del Llevant U.D.F., en la categoria de la lliga Reto-Iberdrola.*

Isabel López Gassó: *És llicenciada en biologia. Treballa en un laboratori farmacèutic, eixercint la seua representació visitant primer als farmacèutics i en l'actualitat als meges tant de la seguritat social com en les consultes particulars.*

Ampar Raga Orellano: *És mestra d'educació especial i llicenciada en Psicopedagogia. Ha treballat en coleges privats concertats i en l'actualitat, després d'haver aprovat l'oposició de magisteri en la rama d'educació especial, és funcionaria de P.T., lloc a on desenrolla la seua activitat professional.*

Mª Àngels López Sargues: *És llicenciada en dret i ha realisat i realisa la seua professió laboral en notaria, llevat dels quatre anys que fon Alcaldesa de Catarroja, càrrec que ocupà per primera vegada una dòna en el nostre poble, per lo que sempre formarà part de l'història política com a la primera Alcaldesa.*

Ana Mª Gil Jiménez: *És llicenciada en dret, eixercint la seua professió en un bufet d'advocats des de que acabà la carrera, fins a que pren la decisió de formar el seu propi gabinet i que en l'actualitat compartix la direcció tant en el de Valéncia com en el d'Alzira, de recent creació.*

*Fetes les oportunes presentacions, els instem a que nos escomencen a contar les seues experiències en eixe món d'hòmens que han de compartir i competir. Pren la paraula en primer lloc Ampar.

Ampar:
Yo estic treballant en un món majoritàriament de dònes. Hui en dia som més dònes que hòmens en la docència, pero hi ha una senya que és molt curiosa i és que la major part d'equips directius dels coleges són hòmens. Es dir que el camp de l'educació està plagat de dònes, de fet quan yo vaig estudiar magisteri érem 60 alumnes i d'eixe total només 3 eren chics. En casi tots, per no dir en tots els coles sempre te trobes a un director i a un cap d'estudis. L'equip directiu sol estar representat per hòmens.
Com he dit adés, és un cas curiós, és una situació que deuríem replantejar-nos. ¿qué passa? Si estem igual de preparades i som igual de vàlides, ¿quina cosa hi ha ancorada en la societat, sense que nos donem conte, per a que la figura dominant, la que controla, la que eixercix la direcció, és la d'un home?
És una realitat que en el món de l'educació les dònes tenim molt de terreny guanyat, pero no és la mateixa realitat en quant a la participació femenina en els equips directius de coleges, centres educatius i universitats.

Isabel

Isabel:
Yo treballe en l'indústria farmacèutica i si be escomencí visitant als farmacèutics, actualment he passat a visitar als meges tant en la sanitat pública com en la privada.
La veritat és que en esta professió fa escassament 10 anys eren tot hòmens i en estos anys ha canviat tant que en l'actualitat som el 90% dònes i el 10% hòmens. Ara són ells els que estan com a marginats. No obstant la gent seguix tenint en la ment la figura del visitador mèdic. Els meges opinen que la "visitadora mèdica" és eixa chica mona que va a visitar-lo. Faig la mateixa faena que fa un senyor, i pel meu treball me veig obligada en algunes ocasions a convidar a dinar de la mateixa forma que ho fa ell i parlar de negocis en el client que, en este cas és un mege. Pero no acaben de tindre-ho clar, seguixen pensant que soc "la chica mona del laboratori que ve a visitar-me"
Tots el nostres caps (jefes) a nivell provincial i nacional són hòmens i encara no està instaurada la figura "responsable" dòna. Al respecte hi hauria de parlar-se de conciliació, perque a voltes eixos llocs de responsabilitat a nivell nacional impliquen deixar de costat certes coses familiars que potser yo no estiga disposta a acceptar.

Núria:
Yo ya duc molts anys en esta professió que poca gent coneix que és la de procurador, perque l'image que més se coneix és la de "procurador en Corts" he dit "procurador" no "procuradora" puix que yo sàpia encara no n'hi ha hagut. Històricament, el procurador era la persona a la que acodies per a que t'aconsellara a quin advocat havies d'anar per a resoldre un tema determinat i sempre eixa figura era la d'un home.
Quan yo escomencí, dònes procuradores hi havien pero "Grans Procuradores" només 2 que encara estan treballant i tenen grans despachos.
Recorde que fiu la passantia en un home i me digué: "tu en açò no dures més de 2 anys". Nos miraven com dient "estes chiques que han acabat la carrera i volen ser més que advocades i se passen a procuradores creent que açò és molt fàcil" . Ya hem tengut 2 decanes, una d'elles té un carrer en el seu nom. En l'actualitat també tenim Decana, no obstant he de dir-vos que a lo manco en esta professió que és la que yo conec som nosatros les pròpies dònes les més crítiques en les decanes, perque els decans "ho fan de maravella" . Tenim molta competència entre nosatros, sempre criticant-nos: "esta és tonta", "quí s'ha cregut que és", "esta és una arribista" i pense que això té part de culpa l'educació.
Si veus una dòna que és guapa i té èxit, "és tonta". No pot ser una dòna inteligent, molt treballadora i que ademés li agrade anar sempre arreglada.
Nos han posat un rol que serà molt difícil eliminar-lo "o eres mare o eres treballadora" i si eres les dos coses una d'elles no funciona be. I això ho hem de destruir entre nosatros, les dònes, perque els hòmens no nos van a ajudar.

Juani:
En l'any 89 vaig ser Fallera Major de Catarroja, rodejada d'una junta local tota formada per hòmens i me doní conte que tant la Fallera Major com la seua cort d'honor necessitaven a una dòna que les

comprenguera, per lo que prenguí la decisió d'entrar en Junta Local.
Allò era un món de llops, tots a per mi, de fet me posaren d'enllaç en Junta Central, fea funcions de secretària, m'encarregava de les chiquetes, etc. Pensaven que en 2 mesos m'anava a cansar. No sabien en quí parlaven perque yo ho tenia molt clar: "estos no van a poder en mi".
S'equivocaren a l'enviar-me a Junta Central perque allí coneguí i me relacioní en molta gent que m'obriren el camí, acodia a tots els actes institucionals, de fet recorde que la policia de Catarroja de broma me dia "Clementina Ródenas" perque veïen que realment ho portava tot.
Per més que intentaren que me cansara, no pogueren en mi. La Junta Local sempre pren com a referència la forma d'actuar de la Junta Central i aixina ho feen en les presentacions de les Falleres Majors fins al moment en el que ocupí el càrrec de secretària, figura que sempre acompanya a la fallera major infantil. Pel càrrec me tocava a mi, Juani Medina, acompanyar-la i com no els paregué be que fora una dòna, convocaren junta de components i per majoria canviaren el protocol, passant a ser el vicepresident el que l'acompanyara.
Ho passí molt mal perque el meu home era en eixe moment el president de junta local i havíem quedat que cada u eixerciria el seu càrrec sense interferir en el de l'atre, aixina que aplegava moltes voltes plorant a ma casa perque anaven contra mi pel simple fet de ser dòna.
Gràcies a Deu hui ha canviat i ya són moltes més dones en Junta Local.

Hortènsia:
Yo escomencí en Junta Local, perque Joaqui que era la nostra representant caigué mala i ocupí el seu lloc. Per a mi era un món desconegut i estava un poc assustada perque pareixia que se m'anaven a menjar entre tots.
Passí l'any com poguí i a l'any següent el senyor Salva (Cacau) me llança el repte de que no tenia valor de presentar-me a presidenta, ho consultí en la meua falla i no dubtaren en donar-me el vist i plau. Me'n duguí una sorpresa perque foren moltes falles les que me votaren i com a resultat ixquí elegida. Tinguí molt de recolzament pero com ha dit Juani, era un món d'hòmens.
En un principi estava un poquet tallada, pero a poc a poc m'envalentoní i no deixí que me chafaren per molt presidents que foren i per molt que saberen de falles, encara que tinguí molt de soport de Junta Local i de l'Ajuntament.
Tinc anècdotes bones i roïns i entre totes en destaque algunes. La primera fon que per medir una falla dos voltes me volgueren pegar, encara que el president se posà en el seu lloc i a la senyora que ho intentà la sabé frenar.
En eixe mateix any, el dia de l'ofrena, anava acompanyant a Cristina la nostra fallera major, que era de la comissió del Centenar i en una de les parades que se solen fer en l'ofrena nos tiraren un petart, me preocupí molt per la meua fallera major i fon en acabar quan me doní conte de que tenia la mà ferida.
Al segon any me torní a presentar i diguí: vaig a per totes, perque si be el primer m'ho tinguí que tragar tot, ara vos demostraré que no m'engulc res més.
Els últims dies de la semana fallera vaig patir un atac d'ansietat perque havia cursat la petició de que retiraren tots els coches per al dia de l'ofrena i no me feren cas, acabí en el llit i no vaig poder acabar les falles.
Despuix de viure estes situacions un poc complicades, el meu marit me digué "o junta local o matrimoni", no ho dubtí, matrimoni i me quedí en casa.

Ho vaig passar molt be i espere que algun dia haja una atra dòna de Presidenta de Junta Local.

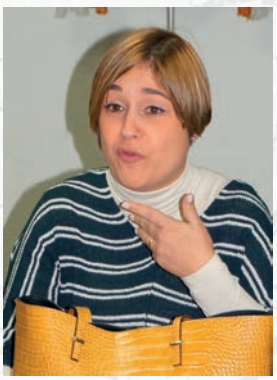

Lourdes:
Yo me posí en la falla per a dependre, fea encantada tot lo que me manaven i en eixe temps, el meu home fon 6 anys president, compartint en ell alguns anys la secretaria. Arribà un punt que me plantegí, si en definitiva faig de tot i puc i sé fer-ho, ¿per qué no ser presidenta?.
Sí que és de veres que vaig ser molt atrevida perque el primer any que me presentí estava embarassada del meu menut i la gent me dia ¡estàs loca!, pero no pel fet de ser dòna sino perque ne venia u en camí i ya tenia una chiqueta de 3 anys.
En eixe moment en la meua falla la major preocupació era ¿te vas a vestir d'home o de dòna?, perque eixercir el càrrec de presidenta tots sabien que ho podia fer, pero lo atre no ho tenien tan clar. No aní de "super fallera" per a no eclipsar a la meua Fallera Major, pero me fiu un trage molt bonico i en escarapela en lloc de banda, per a acompanyar-la.
L'experiència me va agradar molt, de fet a l'any següent vaig repetir. En eixos dos anys vaig rebre molta ajuda, més dels meus pares que del meu marit, pero com tenia als chiquets molt chicotets no volguí seguir.
Un recort molt especial és el del moment de cremar la falla, com soc molt plorona, plorí més sent presidenta que quan vaig ser Fallera Major, perque en la cremà, acaba un any de treball, d'esforç, de lluita per a que tot ixquera be. Vaig tindre la sòrt de compartir el segon any en Juani com a Fallera Major, que té les mateixes inquietuts que yo.
Tornaria a repetir i m'agradaria que s'animaren les dònes d'unes atres falles.

Pili:
Yo soc vicepresidenta i formí part de la gestora de l'Albufera l'any que renuncià el president. Érem 2 dònes, Reme i yo i 2 hòmens Sergi i Juanjo. Als actes de presentacions sempre anaven u o l'atre, pero no pel tema de dòna-home sino perque ells en 10 minuts estan a punt i yo, com el meu home pel seu treball ha de viajar molt, havia de portar-li els meus fills a ma mare, anar a la peluqueria i vestir-me, que és més complicat i necessites prou més de 10 minuts. Pero pense que no desmereix el que la presidenta vestida de fallera acompanye als actes a la seua Fallera Major.
Yo no havia anat mai a una junta de presidents i enguany, com el nostre president no podia anar, me demanà que acodira en calitat de vicepresidenta. Aluciní, subrealiste total, quan en la meua comissió me diuen si vullc anar com a component de Junta Local, sempre dic que no perque lo primer que faria seria desfer-la, i si açò ix en el llibret, segur que no me deixaran entrar.
En eixa reunió havien hòmens i dònes, els hòmens tots eren presidents i les dònes les secretàries i casi tots els que parlaren foren els hòmens, a lo manco en eixa que és a la que vaig anar yo.
Vaig ser Fallera Major sent president José Antonio i en acabar el meu any me va propondre que formàrem una secció de jovenils, pero acabí entrant en infantils.
No m'importava el treball que donen els chiquets perque estava molt a gust, aixina que vaig seguir repetint fins quan portava huit mesos d'embaràs del meu major.
Passats uns anys, reprenguí novament la vicepresidència d'infantils que és la que ocupe en l'actualitat.

Àngela:
Yo tinc afició al fútbol des de molt chicoteta perque sempre ha segut el meu deport favorit.
En el nostre poble no teníem equip femení aixina que havia que jugar en l'equip de chics i competir contra ells. Les chiques crec que només poden jugar en un equip masculí mentres són infantils, a partir d'ahí, si no poden entrar en un equip femení han de deixar de practicar el fútbol.
De menudeta escomencí a jugar en el Catarroja, un equip a on eren tots chics manco yo. Recorde els comentaris que fea la gent quan eixia al camp de fútbol: ¡és una chica, qué roïneta és!.
A poc a poc ha anat evolucionat i el tema del masclisme està un poquet més controlat, no obstant encara se'n veu massa, a pesar de que ya són moltes les dònes que practiquen este deport.
Estic en el Llevant, en una categoria de segona divisió i per damunt de la nostra ya és la primera. Els chics que juguen en un equip de la meua categoria, ya estan vivint del fútbol i yo per eixemple i tres o quatre companyeres més no cobrem, pero quan dic que no cobrem, és zero, zero euros, les demés del meu equip cobren pero poquet, ara en el Valéncia no cobra ninguna.
Per arribar a on estic és un procés que des de chicoteta he anat fent dia a dia, soc portera pero compartixc la titularitat en la porteria en una atra companyera.
Has d'esforçar-te donant el cent per cent cada dia perque si no ho fas aixina ho tenen molt clar, "te tiren de l'equip", has de ser molt constant per a assegurar-te la continuïtat, en una particularitat que ademés de jugar al fútbol hem d'estudiar i treballar perque a soles del sòu del fútbol no se pot viure.

Ana:
Coincidixc en moltes de les opinions que haveu expost. Històricament la dòna és la que estava en casa, criava als fills i cuidava de la casa. Els càrrecs directius tant en les professions com en les falles només els ostenten el hòmens i pense que trencar eixos esquemes és complicat. ¿Qué necessitem?, puix temps.
En eixe sentit, per la meua edat, yo me trobe molta faena feta, pero també és cert que me trobe moltes barreres o molts comentaris en algunes ocasions. Sempre que dic que tinc un despaig, la gent s'estranya i sol preguntar ¿és teu?, puix sí el de Valéncia i un atre en Alzira. I això és perque soc dòna i jove.
Encara que en l'advocacia hi ha prou dònes, coincidixc en Núria en que som nosatres les que nos fagocitem i intentem mossegar-nos les unes a les atres. Farà cosa d'un any que tenim la primera decana, Auxiliadora Borja, hi hagué que fer una campanya tremendament forta per a combatre les qüestions masclistes en este món. Quan entres al saló d'actes, tots els quadres són d'hòmens i trencar eixos moles és molt complicat.
He de dir en favor de l'igualtat que fa 8 anys vaig ser presidenta de la junta d'exalumnes del colege de monges de Massanassa a on yo estudiava, a petició de la seua Directora. Me demanà que la junta fora només de dònes i me neguí, perque si be el colege històricament ha segut de dònes, en eixe moment era mixt i creïa que devien estar representats els dos sexes. Ho vaig conseguir pero en acabar els quatre anys de la meua presidència, les coses

tornaren a ser com abans.
Crec que queden moltes coses per fer i que necessitem a dònes compromeses, encara que és complicat conciliar treball i família, pero també que les Institucions han de posar-ho en valor.

Mª Àngels:
Yo participe en esta tertúlia per haver segut la primera dòna alcaldesa de Catarroja. Apleguí a l'Ajuntament en un món d'hòmens, de 21 regidors només 8 dònes, que nos miraven com si fórem esperpents que estaven allí perque fea lleig que en una llista electoral no hi hagueren dònes, de fet el meu partit, U.V. que no entenia de paritat, fon l'únic que s'atreví a posar a una dòna de cap de llista. Només entrí a ocupar el meu lloc de treball, els primers sorpresos foren els funcionaris, que al saludar-los me preguntaren, ¿cóm hi ha que tractar-la? A lo que els contestí, simplement com a una persona.
Tinguí una bona época perque l'ajuntament fon molt premiat per portar molt be la funció pública, i això m'obligà a fer molts viages a Madrit sempre acompanyada de l'interventor. Cada volta que eixíem de viage, l'interventor venia a ma casa per a dir-li a mon pare: "no se preocupe Àngel que yo la cuidaré molt be". Esta situació me fea molta gràcia perque yo anava a treballar.
Pensaven que era una figura bonica, en un trage "divino de la muerte" (que en realitat sí que me'ls posava), que anava a les provessons en la vareta i el ciri a lluir-me. Era la cara amable del càrrec, perque entre ciri i provessons he tengut que prendre decisions molt complicades, des de desfer un govern per la falta de governabilitat a tirar a regidors fòra de les seues competències perque només buscaven el seu benestar personal i no el del colectiu. I tot açò se queda dins perque els draps bruts se llaven dins de casa, mentres lo que transcendix al carrer és l'alcaldesa venuda, traïdora, la que va només a lluir-se, sense tindre en conte que te les tragues com a rodes de molins i que no te consideren lo que vals pel simple fet de ser dòna.
Sí que és cert que s'ha avançat un poc en quant al número de dònes en l'equip de govern, equiparen números pero no responsabilitats, per ad ells les millors carteres, la presidència d'organismes autonòmics i la del govern i a la dòna la consideren la persona de companyia que soluciona els problemes. Ixcà en algun moment hi haja un partit que s'atrevixca a presentar a una dòna de cap de llista per a optar a ser presidenta del govern.

***Acabem esta tertúlia en una reflexió d'Ampar que diu açò:**

El feminisme no és una cosa de hui per a demà i que se pot implantar ràpidament, perque s'han de tindre en conte moltes coses chicotetes, des del llenguage, que la gent pensa que no és important i en canvi és necessari un llenguage inclusiu que nos faça visibles; o que en l'escola, ademés d'estudiar a científics, que nos expliquen també que hi ha dònes científiques importants en la nostra història, etc.
A poc a poc hi ha que anar canviant i que la societat ho assimile, pero en realitat queda molt per fer i un llarc camí que recórrer.

“sor isabel de villena, la primera dòna feminista d'espanya”

per
Ampar Orellano

Sor Isabel de Villena
-Arbre Genealògic-

JAUME II
Rei d'Aragó 1291 – 1327
JAUME II EL JUST

⚭ 2ª muller

BLANCA D'ANJOU

✱ Barcelona 1305
† València 1380

PERE D'ARAGÓ
PERE IV DE RIBAGORÇA
Comte de Ribagorça 1322-1380
II Comte de Prades 1341-1358
Comte d'Ampuries 1325-1341
I senyor de Gandia en 1323
Ingressà en el Convent de Sant Francesc de València

Castelló d'Ampuries
12-05-1331

† 1358
JOANA DE FOIX
Filla de Gastó I i de Joana d'Artois
X comte de Foix

✱ Ca.1340
† 1411

VIOLANT JIMÉNEZ D'ARENÓS
Baronesa d'Arenós

⚭ ca. 1355

✱ ca. 1332
† Gandia 05-03-1412

ALFONS D'ARAGÓ
ALFONS IV DE RIBAGORÇA (EL VELL)
I duc de Gandia en 1399 i fins 1412
El rei Martí l'Humà eleva a la categoria de ducat el senyoriu en 1399
I Marqués de Villena en 1366-1371
Comte de Ribagorça 1361-1412
Comte de Dénia 1355-1412

† 1385 batalla d'Aljubarrota (contra Portugal)

JOANA DE CASTELLA
Filla illegítima.
Filla del rei Enric II de Castella

⚭

PERE D'ARAGÓ DIAZ D'ARENÓS
Conestable de Castella
II Marqués de Villena 1371-1385
el marquesat de Villena passa a la Corona de Castella

✱ 1384 Torralba de Conca
† Madrit 1434

† 17-04-1440
MARIA D'ALBORNOZ

⚭ Matr. Anulat sense successió

ENRIC DE VILLENA I VEGA
ENRIC D'ARAGÓ
Mestre de l'Orde de Calatrava
de malnom l'Astròlec o el Nigromant
Senyor d'Iniesta

Amant

¿?

✱ València 1430
† València 02-07-1490

ELIONOR MANUEL DE VILLENA
SOR ISABEL DE VILLENA
Filla illegítima

¿La primera dòna feminista?,
¿En el sigle XV?
Sí, aixina és. Si algú pensa que el feminisme és cosa del sigle XX i XXI, està equivocant-se. Està clar que el feminisme com a moviment social i polític sí que s'ha posat de manifests en les últimes décades, pero en acabar de llegir la vida de Sor Isabel, entendran perqué se li denomina la protofeminista, perqué està considerada la primera dòna feminista d'Espanya, i és que des de les quatre parets del seu Monasteri sabé elevar i dignificar la figura de les dònes en l'humanitat, contemplant la vida de Jesús des dels ulls de sa Mare, la Verge Maria i de totes les dònes que el rodejaren des del seu naiximent fins a la seua mort, en una época i un context a on la dòna tenia escassa o gens d'importància en la societat.

Isabel de Villena:

Elionor (o Leonor) Manuel de Villena, naix en Valéncia en 1430. Filla natural de D. Enrique de Villena i Vega i de mare de nom desconegut, òrfena als quatre anys, quedà baix la tutela de la reina Na Maria de Castella.

El castell del marqués de Villena en l'actualitat.

Rebesneta de D. Alfons d'Aragó, primer Duc real de Gandia i primer Marqués de Villena.
Besneta del rei Enrique II de Castella.
Neta de Juana de Castella, filla natural d'Enrique II de Castella, casada en Pere d'Aragó, II marqués de Villena i fill d'Alfons d'Aragó "el vell".
Filla d'Enrique de Villena, net bastart d'Enrique II de Castella per part de mare i membre de la Casa d'Aragó per via paterna. En quedar orfe se crià en la cort de son yayo i més tart en la d'Enrique III.

Palau ducal de Gandia. Alfons el Vell, besyayo de sor Isabel, fon marqués de Villena i comte de Ribagorça, además, de duc de Gandia i comte de Dénia.

La noblea de la sanc li venia per les dos branques a l'estar emparentada en les Corts d'Aragó i de Castella.

Un pare aficionat a la Nigromància.-

Nigromància és l'endevinació del futur per mig de l'invocació i consulta als esperits dels morts.

Enric d'Aragó o de Villena, nomenat l'Astròlec o el Nigromant, naix en Torralba de Conca en 1384, fon un noble castellà de sanc real, Senyor de la Vila d'Iniesta, Cavaller i Mestre de l'Orde de Calatrava. Traduí moltes obres sobre les disciplines que cultivà: medicina, teologia, astronomia i lliteratura.

Elionor d'Aragó i de Villena fon la seua filla i d'una dama desconeguda. La vida d'Enric de Villena transcorregué entre Castella i Aragó. Estigué present en Saragossa en la coronació de Ferran d'Aragó en 1414, retirant-se a València en 1417, per a viure de renda i dedicar-se a la lliteratura.

Evocació de l'aparència d'Enric de Villena, segons un gravat del s. XIX.

El pare d'Isabel de Villena tenia fama de nigromant. La nigromància és la pretensió que, per mig de l'invocació dels esperits dels difunts, es pot conéixer el futur. El gravat del s. XVIII mostra una escena de l'Antic Testament en que l'endevinadora d'Endor invoca la presència de Samuel davant del rei Saül. Primer llibre de Samuel.

Gravat de l'edició castellana de "Los doce trabajos de Hércules" (1483), en el qual es veu Hércules matant el lleó de Nemea. Baix: Gravat de la mateixa obra en que l'héroe lluita en un jagant.

Els cronistes li destaquen la curiositat i l'ingeni natural que l'impulsaren a deprendre sense dificultat les ciències i les arts i a apartar-se de la rudea de la cavalleria. Escrigué la seua obra en castellà i en valencià i se mostrà prou competent com a escritor, en els camps de la poesia, l'art de trobar, l'història, la filosofia moral, l'alegoria didàctica sobre la mitologia o l'etiqueta. Se guanyà la fama de mig bruix, puix conreava assíduament l'astrologia, la màgia i l'interpretació d'ensomis i presagis. Morí de febres en Madrit en l'any 1434.

La vida d'Elionor en la cort valenciana.-

La Reina Maria era filla del rei Enrique III de Castella i de Catalina de Lancaster, germana del rei Juan II de Castella i tia carnal d'Isabel la Catòlica. Se casà en 1415, quan encara no tenia catorze anys en son cosí Alfons V d'Aragó, III de València, I en Mallorca i Sicília, II en Cerdenya i comte de Barcelona i rei de Nàpols, més conegut per Alfons el Magnànim, fill de Ferran d'Antequera. D'este matrimoni no hi hagué descendència. Fon una gran reina, molt volguda pels valencians, tant per les seues virtuts com per sa manera de governar en els repetits i prolongats periodos en que son marit s'absentava ocupant-se dels seus interessos en terres italianes.

Elionor, a la curta edat de quatre anys, quedà òrfena de pare i provablement de mare, per lo que passa baix la tutela i custòdia de sa cosina la reina Maria de Castella, qui l'educà com a una princesa en el Palau Real de València.
Encara que no està especificat quins foren

els mestres d'Elionor, en la cort de la reina Maria a on ella creix i s'educa, apareixen noms de sacerdots seculars, de franciscans i dominics, confessors i consellers de la reina, alguns d'ells passaven la vida en el palau, per lo que no és d'estranyar que alguns d'estos grans mestres se dedicaren a l'educació i formació teològica d'esta chiqueta en una ment privilegiada, de gran inteligència que li va permetre adquirir en la cort real una exquisita educació.

La Reina Maria i el Monasteri de la Santíssima Trinitat.-

La Reina Maria, naixcuda en Segòvia en l'any 1401, tenia una gran predilecció per les monges clarisses i des de molt joveneta solia retirar-se en el convent de les clarisses de Tordesillas, puix li resultava molt atraent la senzillea i la dolçor de l'espiritualitat franciscana. Durant el temps en que regnà en Valéncia, pretengué que s'instalaren ací. Fetes les negociacions oportunes conseguí una bula del Papa Eugeni IV per a que els monges trinitaris abandonaren en 1444 el convent.
En 1445 s'iniciaren les obres del monasteri sobre l'emplaçament de l'hospital de Sant Guillem, de 1256 i del convent trinitari que se construí junt ad ell. Este monasteri passà a albergar a les monges clarisses procedents del Convent de Santa Clara de Gandia.

La Reina sentia un gran apreci per estes monges, a les que, des de primera hora les coromullà de donacions i privilegis, vinculant estretament esta nova fundació a la Casa Real. Obtingué per a la seua

Refectori del convent de la Trinitat.
Des de la trona que es veu oberta en el mur de la dreta, es llegia a les germanes clarises, mentres menjaven, la "Vita Christi" de sor Isabel i altres obres religioses.

superiora el ranc d'abadesa en dret a l'us del bàcul i que la noblea i les institucions valencianes, incloent als demés convents de la ciutat, contribuïren a la finançació per a completar les obres de l'edifici trinitari. Demanà que se construïren una série de departaments independents pero en

l'interior de la clausura, per a poder retirar-se junt als seu sèquit sempre que li apetira.
Este monasteri té un esplèndit sepulcre gòtic en un àngul del claustre, que alberga les despulles de la Reina Maria de Castella des del 30 d'agost de 1458, quan muigué.

La vocació religiosa d'Elionor Manuel.-

Mentres que estigué en el Palau Real, la major part de religiosos que allí acodien eren franciscans i de segur que va rebre bones lliçons d'aquells sabis i venerables flares, alguns d'ells encarregats de la seua educació. Tot açò junt a la vida eixemplar de la Reina Maria, feren créixer en ella la vocació religiosa.
Abans de complir els setze anys, elegix per a consagrar-se al Senyor, el Monasteri de la Trinitat, que un any abans escomençà a construir sa cosina, la Reina Maria, en molt de carinyo.

Sor Isabel de Villena, monja clarissa.-

Elionor fon la primera que entrà com a novícia. Prengué l'hàbit de santa Clara el 28 de febrer de 1445. Dotada per la reina Maria en 2,400 florins d'or, fon el 25 de març de 1446, festa de l'Anunciació quan professà com a religiosa, canviant el seu nom de pila pel de Sor Isabel de Villena.
Era una franciscana d'hàbit i de cor, aixina com d'estudi i de formació i des del primer moment s'esforçà en posar en pràctica les virtuts cristianes i se dedicà de modo especial a l'estudi de les Sagrades Escritures. En el claustre passà les millors hores junt a la reina, quan esta se retirava allí per a viure com a una simple religiosa. En l'actualitat s'ensenya als visitants lo que denominaven "el tocador de la reina", que és l'espai que ella manà preparar quan construïren el monasteri, un lloc apartat pero dins de la clausura en autorisació papal.

L'abadesa Sor Isabel de Villena.-

La primera abadesa del real monasteri de la Trinitat nomenada per la reina, fon Sor Violante del Poyo, que ya ho era en el convent de Gandia i que morí en 1461; li succeí Sor Isabel de Solsona, professa en Gandia i vicària en Valéncia, pero durà poc de temps en el càrrec puix muigué el 25 de març de 1462. Ad esta la substituí Sor Isabel de Villena, com a abadesa perpètua, governant el monasteri fins a la seua mort.

Conscient de la seua responsabilitat, se propon culminar les obres materials que

en tanta ilusió havia escomençat la reina Maria, pero també i sobretot la reforma moral i espiritual de les monges en el marc d'una época difícil com era aquella del sigle XV valencià, pròspera en demografia, indústria, comerç, agricultura, arts, lletres i ciències, pero no tan lloable en quant a espiritualitat i bones costums.

La seua preocupació era molejar les ànimes d'aquelles religioses a image de Crist, tal i com ho concebí en sa Regla Sant Francesc d'Asís i en la vertent femenina, la mare Santa Clara.

Un eixemple de vida per a la congregació.-

Totes les monges la tingueren molt ben considerada puix a totes elles les superava en virtuts i perfecció.
Unes qualitats innates, una gran inteligència i una exquisita educació, units a un tacte delicat i un respecte pels demés foren l'espill a on vore's aquelles jóvens valencianes que en freqüència tocaven a la porta del convent, entre les que abundaven les de l'alta societat.

La santitat i la fidel observància de la Regla franciscana d'estes religioses traspassaren els murs del seu convent, contribuint a la reforma d'atres com els de Barcelona, Mallorca, Xàtiva, Terol i els valencians de Santa Clara i de Jerusalem.
Els hòmens cults d'aquell temps admiraven i reverenciaven a l'abadesa Villena, pero sobretot hi ha que destacar la gran confiança i admiració de tot el poble valencià ad estes monges, a les que acodia en els moments difícils apelant al seu poder d'intercessió.
El pas de Sor Isabel pel monasteri de la Trinitat, fon com una estela de llum, que encara hui seguix allumenant a les religioses clarisses.

La València del sigle XV.-

En l'any 1489, València tenia en intramurs huitmil huitcentes quaranta cases, uns 45,000 habitants, als quals cal afegir els que vivien en els barris d'extramurs. En total uns 60,000 o 70,000 habitants, que la convertien en la ciutat cristiana més populosa de la península Ibèrica. L'element demogràfic, favorit per l'arribada de nous habitants, influí en el fet de que el quatrecents valencià fora una época d'expansió econòmica. Al comerç

Espiga de l'arròs

de cabotage s'unirà el de la mar oberta, que farà de València un punt obligat en les relacions entre el Mediterràneu i l'Atlàntic i

la destinació del tràfic dels ports de Llevant (Orient Mijà) a on s'adquirien espècies i uns atres productes asiàtics.
En l'activitat industrial, el textil és el sector que ocupà més gent. En el litoral se duen a terme obres de dessecació de les marjals per a plantar canyamel, lli, hortalices i, sobretot arròs.

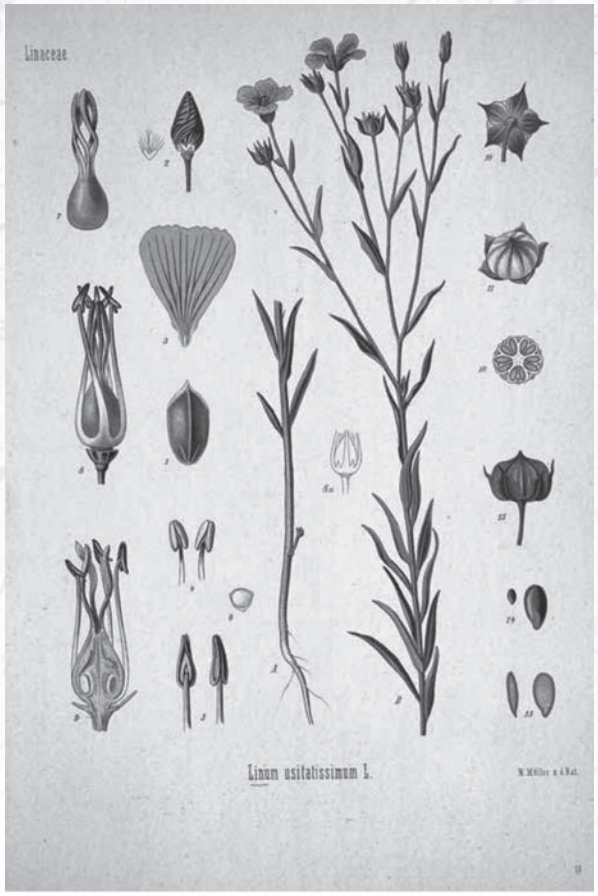

Planta de lli, cultivada per a obtindre la fibra
que s'usa en la fabricació de teixits o en l'obtenció d'oli.

La puixança econòmica i cultural del Regne de València capitanejava el liderat de la Corona d'Aragó per tot el Mediterràneu proyectant-se en un apogeu intelectual i artístic excepcional, aixina com en l'introducció primerenca de l'imprenta.
El sigle XV és l'época de les grans obres en la ciutat:

- 1418, se conclou la Torre del Micalet.
- 1440-1480, s'eixampla la Catedral.
- 1441-1460, se construïxen les Torres de Quart.
- 1482, escomença la construcció de La Llonja.
- 1482, s'inicien les obres del Palau de la Generalitat.
- 1498, se construïx l'Universitat (una de les més antigues d'Espanya).
- 1474, s'imprimix la primera obra lliterària d'Espanya, escrita en llengua valenciana: *Trobes en lahors de la Verge Maria*.

Pero sobretot és el sigle d'Or de la lliteratura valenciana.

El sigle XV és l'época de les grans construccions en la ciutat: es conclou la torre del Micalet (1418)

El Palau del Real.-

Dos dels monuments més importants de la ciutat eren El Palau del Real i el Monasteri de la Trinitat, situats en extramurs a la vora del Túria i conectats en la ciutat per dos magnífics ponts.

Vista de la ciutat de València des d'una altura imaginària, dibuixada pel flamenc Van den Wijngaerde. A l'esquerra (a) el Palau del Real, en els actuals Jardins dels Vivers, i un poc més a la dreta (b) el monasteri de la Trinitat davant del pont del mateix nom. Al mig del dibuix es veuen les Torres de Serrans.

El seu orige se remonta al sigle XI i naix com a finca de recreació o almúnia musulmana, dels reis de la Taifa Valenciana, a on se retiraven a descansar i continuà com a palau dels reis d'Aragó i Valéncia. En unir-se dinàsticament Aragó i Castella passà a ser residència oficial dels virreis de Valéncia, acabant sent Capitania General fins a la seua destrucció en 1810, en la Guerra de l'Independència, o la guerra del Francés.

El Palau del Real en una pintura anònima que mostra una escena de l'ambient de la ciutat en el S. XVIII

L'arabiste Henri Perés, descriu el Palau com a una Alhambra primigènia del sigle XI.

A lo llarc de tots estos sigles, el Palau va patir ademés del pas del temps, assalts durant les guerres, destruccions, reconstruccions i ampliacions. Una de les últimes i més importants fon la de Pere IV el Cerimoniós (o del Punyalet) que al referir-se ad ell li dia "Alberc delitós", rehabilitant-lo en tot el seu esplendor despuix del saqueig de les tropes castellanes en 1364, fent honor al ranc de lloc real. Posteriorment fon ampliat pel rei Alfons el Magnànim entre 1416 i 1458.

Des d'allí, la Reina Maria de Castella, muller d'Alfons el Magnànim, governà els regnes peninsulars de la Corona d'Aragó, durant l'absència del seu espós que s'havia establit en Nàpols.

Ruïnes del Palau del Real en els actuals Jardins dels Vivers de València. Els basaments de la fotografia corresponen a la torre del palau a on residia la reina Maria de Castella.

El moment de major esplendor d'esta época el trobem en les darreries del Sigle d'Or i Conegut també com al "Palau de les 300 claus" segurament per la cantitat d'habitacions que tenia. El Palau del Real fon el centre neuràlgic del Regne de Valéncia.

Real Monasteri de la Santíssima Trinitat.-

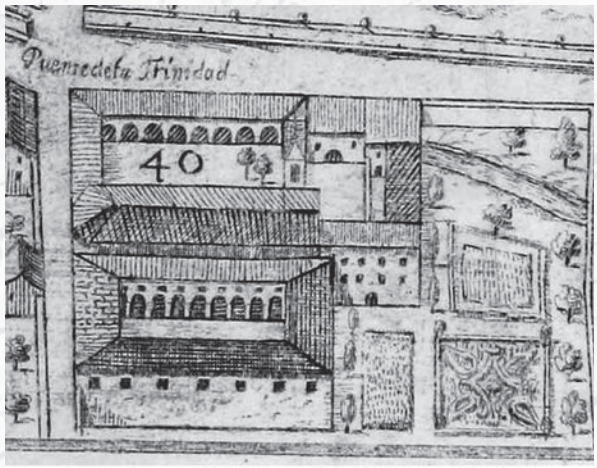

El convent de la Trinitat, segons la representació cartogràfica general de la ciutat del pare Tosca de 1704.

Els antecedents del monasteri se remonten a 1256, quan se fundà un convent com a cenobi, una tradició monàstica iniciada des dels temps més remots del cristianisme que emfatisa la vida monacal en comú a on se realisaven activitats de meditació i recolliment pròpies de les comunitats religioses tant de flares com de monges i que en l'actualitat encara se manté.

Posteriorment a la conquista de Valéncia, el cavaller Guillem Escrivà fundà en el raval d'Alboraya, l'hospital de Sant Guillem, que s'adjuntà al convent regentat per una comunitat de trinitaris que cuidaven de l'hospital i que propicià la construcció del pont dels catalans des de 1401 a 1407, que més tart passà a nomenar-se de la Trinitat. És el pont més antic de la ciutat.
La reina Maria vivia en el Palau del Real acompanyada de les seues dames d'honor i per la seua intervenció se refundà el convent i l'hospital de Sant Guillem formant el conjunt del Real Monasteri, que fon cedit a les religioses clarisses procedents de Gandia les quals l'ocuparen en 1445.

Com documenta el Llibre de la Reina, les obres d'ampliació del convent contaren en el soport general de la societat valenciana que volgué beneficiar-se de les indulgències otorgades per una bula del Papa Eugeni IV.

És un edifici de notable importància històrica i artística, una joya de l'arquitectura gòtica valenciana. La frontera del temple és un magnífic eixemple del gòtic flamíger i la decoració recorda a la Llonja. Té diverses pintures barroques i numeroses relíquies, entre elles un fragment de la creu de Crist o *lignum crucis* i una espina de la corona.
El Monasteri conta en l'única Escala Santa de la ciutat de Valéncia, que concedix als que recórreguen els 28 escalons, els mateixos privilegis i indulgències que la famosa *Escala Santa* de Roma.

"Aquellos que suban de rodillas y en oración la Escala Santa de Valéncia, recibiran las mismas indulgencias y méritos que la ubicada en Roma , la que nos habla de la Pasión de Nuestro Señor Jesucristo".

El mege humaniste alemà *Jerónimo Münzer* , visità Valéncia en 1494, deixant constància de l'importància del Monasteri al dedicar-li estes paraules:

"Nunca vi iglesia tal, según la cantidad de ricos y magníficos retablos y ornamentos con que está decorada. Causa este espectáculo la mayor admiración".

Durant la segona mitat del sigle XV i primers anys del XVI, el Monasteri vixqué una etapa de gran esplendor, convertint-se en referent social molt important per a la ciutat de Valéncia. Eix espiritual i cultural del Sigle d'Or Valencià.

El 22 de decembre de 1982 fon declarat Monument Nacional i el 4 de febrer de 1983, Conjunt Històric Artístic Nacional i Be d'interés Cultural (BIC). El seu interior alberga obres d'incalculable valor com el manuscrit de Vita Christi de Sor Isabel de Villena i manuscrits de Jaume Roig, molt lligat al convent per ser el mege de la comunitat.

Sepulcre de la reina Maria en el claustre del convent de la Trinitat. D'esquerra a dreta veem les armes partides d'Aragó i Castella, emblema de la reina Maria de Castella, i les de Sicília.

Panteó real que alberga la sepultura de la Reina Maria i també la tomba de Maria d'Aragó, filla natural de Ferran el Catòlic. Este Monasteri està totalment lligat a la figura de Sor Isabel de Villena.

Sor Isabel i el rei Ferran el Catòlic.-

Molts són els fets que testifiquen la cordial relació de l'abadesa en el rei Catòlic en el qual estava emparentada.
Principalment el rei posà de manifest la

Ferran II d'Aragó, el Catòlic, en un retrat anglés anònim. En el temps de la seua mort (1516) Aragó havia deixat en mans de Castella l'hegemonia peninsular i el monopoli de l'explotació de les riquees del nou món americà. ②

gran confiança que en ella tenia a l'entregar-li a sa filla natural, Maria d'Aragó, per a que la cuidara i l'educara dins de la clausura del monasteri. Sor Isabel feu constar, en un document manuscrit per ella, que Na Maria d'Aragó, filla de D. Ferran, rei d'Aragó i de Castella, fon portada al monasteri per mandat de son pare, el 13 de febrer de 1484, quan tenia cinc anys i prop de dos mesos, puix havia naixcut el 18 de decembre, dia de l'Esperança.
Més tart, feu professió religiosa convertint-se en Sor Maria d'Aragó, perseverant en el mateix monasteri fins a la seua mort, el 5 de setembre de 1510, als 26 anys d'edat. Fon soterrada en un modest mausoleu baix el cor de l'iglésia, a la part dreta. La seua làpida funerària se podia vore abans de la guerra del 36.

Per una atra banda, el rei donà en 1487 al monasteri de la Trinitat, per a fer una ampliació, el convent franciscà de Sant Esperit del Monte (Gilet) en tots els drets i dominis. Este convent havia segut fundat en 1404 per la reina Dª Maria de Luna, esposa de Martí l'Humà, quan tenia com a conseller espiritual al franciscà Francesc Eiximenis.
El rei Ferran, besnet dels fundadors Maria i Martí, entregà el convent a les clarisses per a que l'habitaren, encara que pareix ser que les monges no aplegaren a establir-se en Sant Esperit. Feu importants concessions de caràcter econòmic a Sor Isabel i al seu monasteri que facilitaren a l'abadesa continuar les obres mampreses per Na Maria.
Les obres reberen l'impuls definitiu i el monasteri se convertí en un magnífic exponent del gòtic tardà.

El franciscanisme de Sor Isabel.-

Isabel de Villena, religiosa clarissa de la branca franciscana femenina que porta el nom de Santa Clara, fon la primera seguidora de Sant Francesc d'Assís i l'única dòna que dictà una regla monàstica. Sant Francesc revolucionà el monaquisme migeval portant als núcleus urbans, devastats per la guerra entre güelfs i gibelins, una poètica busca de Deu en totes les coses

Sant Francesc predicant a les aus en un dels quadros de Giotto di Bondone pintats al fresc sobre els murs interiors de la basílica d'Assís.

Una taula del segle XVIII en santa Clara, en la basílica inferior d'Assís. D'influència bizantina, és la representació més pròxima al temps en el que va viure (1193-1253).

creades, l'acceptació de la més absoluta pobrea, la predicació itinerant, la busca de la pau i del be basada en la penitència i el servici als necessitats. La clau de volta de l'espiritualitat franciscana és el seguiment més directe possible del Crist evangèlic. L'any 1228 foren martirisats en la València musulmana dos dels primers companyers de Sant Francesc: Joan de Perusa i Pere de Saxoferrato. En la València reconquistada, ademés dels flares menors i les clarisses, tingueren un paper important els membres seglars del nomenat tercer orde, que tenien conte d'hospitals, com ara el de Santa Maria o dels Beguins, que en l'any 1383 contava en una biblioteca de 43 volums bíblics i devocionaris, la majoria en valencià, entre els quals està "Les meditacions de la vida de Jesucrist". Estos grups foren defensors acèrrims del mege valencià Arnau de Vilanova i d'un franciscanisme exaltat que contrasta en el de Sor Isabel.

Prestigi intelectual de Sor Isabel .-

La llarga etapa abacial (de 1463 a 1490) de sor Isabel de Villena, coincidix en el moment de màxima irradiació espiritual i intelectual del monasteri de la Trinitat.

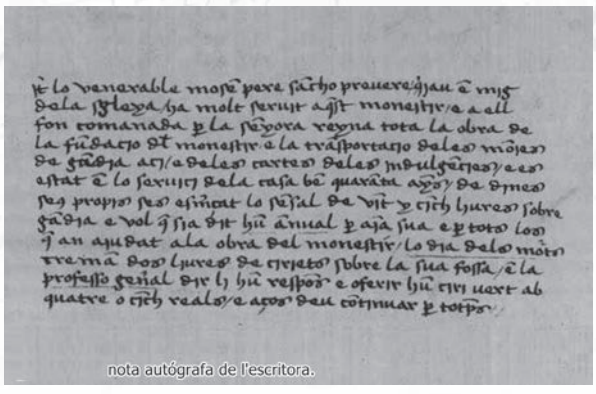

nota autógrafa de l'escritora.

Era un dens microcosmos que reflectia molt be la textura del sector en una posició social i econòmica alta de la societat valenciana. El panorama cultural de València era particularment animat i complex. L'introducció de l'imprenta en 1473 i les relacions en Itàlia, entre atres causes, determinaren el resorgiment del Renaiximent local, que inclou les corrents ideològiques i científiques més representatives de l'época. Sor Isabel, des de la seua clausura estigué pendent del moviment lliterari, reunint en el convent una bona biblioteca. Isabel és hereua d'un llenguage perfectament estructurat, escrit pels hòmens de lletres del Regne de València, molts dels quals tenien tracte i correspondència freqüent en ella.
L'inteligència i el dinamisme de Sor Isabel la convertiren en "l'oràcul de la ciutat", una persona a qui els ciutadans més distinguits li demanaven parer i li solicitaven oracions. La seua cultura lliterària li mereixqué el respecte de molts escritors representatius del moment, com Miquel Peres, que li dedica la seua versió valenciana del Kempis. Bernat Fenollar i Pere Martines la qualifiquen de "gran doctoressa en l'entendre" i li preguen per caritat que esmene l'obra que també li dediquen. Més rellevant resulta encara el testimoni de l'influent teòlec i exegeta Jaume Peres. Este bisbe li feu dedicar un bell tractat sobre el Magníficat (València, 1485), enllestit a instàncies de la religiosa. Un atre clerc que mantingué un especial víncul espiritual en sor Isabel fon Jaume Eixarch, benefactor del monasteri, qui li va llegar la seua biblioteca. Se conserva una carta memorable del canonge a sor Isabel, testimoni de la veneració que li professava.

La mort de Sor Isabel de Villena.-

L'eixemple i la dedicació en la que s'entregà a la formació espiritual de les monges que havien abraçat i professat els vots, una forma de vida segons la Regla franciscana,

allumenada per una forta entrega a Deu en el marc d'una vida de pobrea i espiritualitat, és un entorn sublim que només els escollits poden paladejar i que fon a on vixqué i muigué Sor Isabel de Villena.

Isabel de Villena posseïa un gran prestigi entre els escritors i s classes dirigents de la ciutat per la seua gran cultura lliterària.

En 1490 al cap i casal i part del nostre Regne l'assolà u de tants episodis de pesta bubònica que s'havien patit des de maig de 1348 quan apareix per primera volta, donant-se'n 6 en el sigle XIV i 9 en el sigle XV, allargant-se ben entrat el sigle XVI.
L'abadesa més important que ha tengut el monasteri de la Trinitat de Valéncia, fon una de les numeroses víctimes que deixà l'epidèmia. El 2 de juliol de 1490, divendres dia de la Visitació de la Nostra Senyora, a l'edat de 60 anys deixava este món.
Sor Aldonça de Monsoriu, successora i editora de la Vita Christi, deixa una nota en esta obra: "Sor Isabel acabà sa vida mortal per a passar a l'immortal, i experimentar aixina l'excelència i festa que havia volgut descriure, i rebre en la pàtria eterna una complida retribució dels 45 anys tan profitosament passats en el monasteri, 27 dels quals havia segut meritòriament prelada o abadesa".

L'edició de la Vita Christi.-

A la mort de Sor Isabel de Villena, li succeí en el càrrec d'abadesa Sor Aldonça de Monsoriu i passats sèt anys, en 1497, entregà el manuscrit a l'imprenta de Lope de Roca.
Editada per sor Aldonça, li la dedicà a la reina Isabel la Catòlica en estes frases:
"Sor Isabel de Villena lo ha hecho, sor Isabel de Villena lo ha compuesto, sor Isabel de Villena con estilo elegante y dulce lo ha ordenado, no solo para sus devotas hermanas e hijas de obediencia que en la encerrada casa de este monasterio habitan, sino también para todos los que en esta breve, enojosa y transitoria vida viven".
Hem de recordar que en l'últim terç del sigle XV, Valéncia era considerada el primer centre editorial d'Espanya. Aplegaren impressors de tots els llocs d'Europa, la major part d'ells alemans que s'establiren en el Regne, com Juan Mey, Nicolàs Spindeler, Juan Rosenbach, Pedro Hagenbach, Leonardo Hutz, etc. fent de Valéncia una ciutat en la que convixqueren tot tipo de talents.
El viager alemà Hyeronimus Münzer en sa visita de 1494, calificà a Valéncia com a "principal población de España" i el també viager Nicolaus von Popplaw anotava en

sa visita de 1484-1485, que la ciutat "está mucho mejor y adornada con más lujo que cualquier otra ciudad de todos los dominios del rey". La trayectòria demogràfica ascendent està perfectament documentada en tot el periodo migeval-tardà.

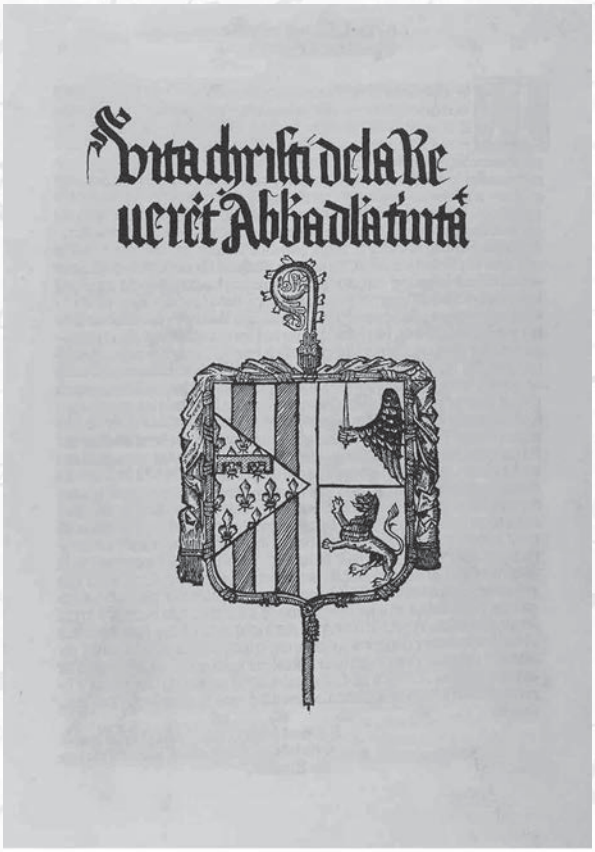

Portada de la primera edició de la "Vita Christi" d'Isabel de Villena, impresa en València en 1497. ⑪

Les primeres edicions de l'obra són:
La primera impressió veu la llum el 22 d'agost de 1497 en l'imprenta de Lope de Roca, per orde de l'abadesa sor Aldonça de Monsoriu, a instàncies de la reina Isabel la Catòlica.
La segona impressió fon en 1513, per l'impressor Jorge Costilla, en València i portava 32 xilografies.
La tercera impressió és de 1527, en Barcelona per l'impressor Carles Amorós i portava 42 xilografies.

València en l'any 1497.-

Quan se publicà l'obra de Sor Isabel de Villena en 1497, ya s'han produït una série de fets que permeten explicar la decadència que patirà el Regne de València a conseqüència de la derrota de les Germanies (1521).

Regnes que pertanyien a la Corona d'Aragó en temps d'Alfons el Magnànim.

Una atra causa de la decaiguda de la Corona d'Aragó fon el descobriment per Portugal d'una ruta a Àsia totalment marítima. Es defugia el bloqueig turc i s'obtenia un benefici més alt, ya que els vaixells no passaven per tants països intermediaris que aumentaven a cada pas el preu dels productes.

Décades abans, el rei Alfons el Magnànim havia priorisat els quefers relatius a l'hegemonia en Itàlia sobre els assunts peninsulars.

Les classes dirigents valencianes passen de ser mamprenedores a ser prestamistes que financen els proyectes imperialistes dels monarques, i abandonen progressivament les inversions en el comerç marítim mediterràneu, u dels fonaments de la riquea valenciana. Ferran el Catòlic, nebot d'Alfons, se desposa en Isabel de Castella (1469), i els dos promouen l'expedició de Cristòfol Colom que descobrirà Amèrica (1492). Pero és Castella qui monopolisa el comerç americà a pesar de que el principal finançador de l'empresa és el valencià Lluís de Santàngel. Als súbdits d'Aragó no se'ls permet comerciar ni viajar a Amèrica fins a les postrimeries del sigle XVIII.
L'empresa americana i les dificultats del comerç en Àsia, causades pels turcs, desplacen el poder marítim mundial del Mediterràneu a l'Atlàntic, primer a Portugal i Castella, i posteriorment a Anglaterra i Holanda. Una atra causa de retart és l'instalació de l'Inquisició en el Regne l'any 1482, que posaria llímits a la creació intelectual.
Valéncia i la Corona d'Aragó deixaren de ser la potència protagonista de la política internacional capaç de colocar a dos valencians en el papat: Calixt III (1455-1458) i Aleixandre VI (1492-1503).
El mandat del papa Aleixandre VI fon el colofó de l'esplendor valencià.

Isabel de Villena entregant la "Vita Christi" a les monges del seu convent, segons la xilografia de l'edició de 1513.

La Vita Christi i les dònes.-

Sor Isabel, que escriu el text per a ser llegit en veu alta a les seues monges, adopta una perspectiva rotundament favorable a les dònes, posant-se de manifest tant en el paper preponderant que conseguixen, com en la reivindicació insistent de les qualitats femenines.

La Mare de Deu arriba a tindre un protagonisme major que el del seu Fill i són moltes les dònes que esperen fets coadjuvants decisius de Crist. Entre elles destaquen especialment Eva i Maria Magdalena, paradigmes del binomi dòna-pecat, que en la Vita Christi se perfilen característicament positives i moralment restaurades. Per ad això, el llibre ha segut interpretat com a una resposta inteligent a la virulenta misogínia de Jaume Roig o una presa de partit en la disputa en pro i en contra de les dònes.
Guiada per l'objectiu de concedir un pes específic rellevant al protagonisme dels personages femenins, ademés dels

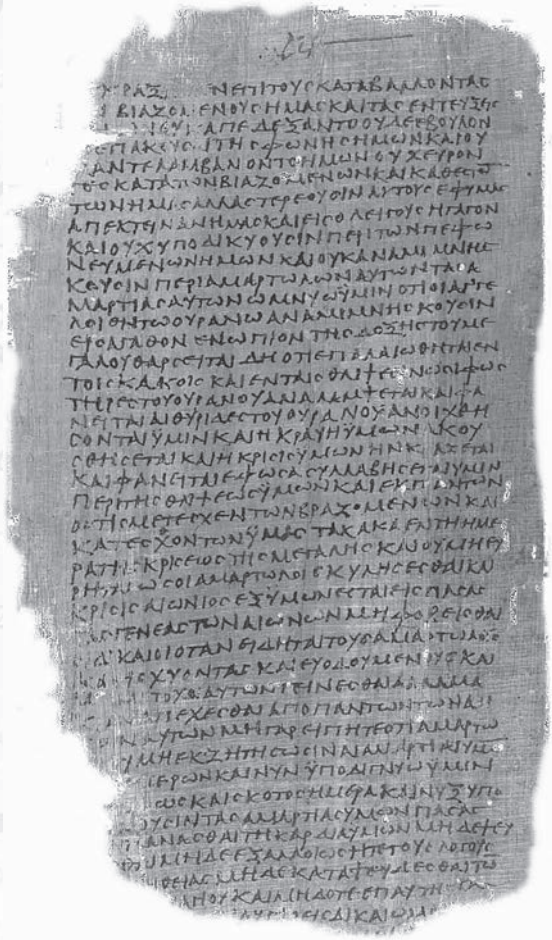

Els llibres apòcrifs són un conjunt d'escrits que no són acceptats per l'Església com a integrants de la Bíblia, encara que molts d'aquells foren redactats en la mateixa época que els texts considerats canònics. Entre els llibres apòcrifs es troben també alguns evangelis o vides de Jesucrist.

que suministren els evangelis canònics incorpora els que li oferixen el apòcrifs o l'Antic Testament

Ademés del seu valor lliterari, l'obra s'ha revelat també com a un instrument important per a l'estudi temàtic de la pintura valenciana dels sigles XV i XVI.

La Vita Christi i unes atres obres.-

Encara que les fonts d'inspiració foren les escrites per Francesc Eiximenis i Ludolf de Saxònia, el Cartoixà, la *Vita Christi,* l'obra principal de Sor Isabel, està considerada la *Vita Christi* de major calitat de totes les que circularen per Europa. És una de les mostres més belles de la lliteratura religiosa del sigle XV i una obra indispensable del Sigle d'Or Valencià.
L'obra quedà inacabada a causa de la mort de l'autora. Consta de 291 capítuls, a lo llarc dels quals podem delimitar sis núcleus temàtics:
Naiximent i infància de la Mare de Deu.
Inici del procés de la Redenció.
Naiximent i infància de Jesús.
Vida pública, passió, mort, resurrecció i ascensió de Crist.
Vida de Maria posterior a l'ascensió del seu Fill.
Mort de Maria i Assunció.
Fon publicada en Valéncia sèt anys més tart de la seua mort i aplegà a alcançar més èxit editorial que el *Tirant Lo Blanch*.

Atres obres:

Speculum animae: de la que només se tenia referència històrica, és sabut que era custodiat en veneració en el convent de la Trinitat, servint com a complement plàstic destinat a meditar el text de la Vita Christi. És un volum de 38 pintures comentades sobre la vida i passió de Crist, conservat en la Biblioteca Nacional de París catalogat com a anònim valencià del sigle XV i que s'havia donat com a desapareguda en tot este temps.
El migevaliste i autor de diversos estudis sobre l'obra de sor Isabel, va rebre l'encàrrec d'investigar i fer un estudi crític sobre l'obra que se conserva en París. Fon en decembre de 1990, coincidint en els cinccents anys

Resurrecció de Jesús, segons una de les ilustracions pintades en el "Speculum animae".

Ilustracions de "Speculum animae" obra atribuïda a Isabel de Villena. El llibre es trobava en el convent de la Trinitat i s'usava com a complement per a comprendre més be la "Vita Christi".

de la mort de Sor Isabel, quan confirmà que se tractava del *"Speculum animae desaparegut".*
L'obra consta d'uns xixanta folis i despuix d'una introducció manuscrita, se succeïxen distintes làmines pintades per l'escritora que arrepleguen diversos moments de la vida de Crist, en un peu de huit llínees explicant l'escena.
Explica Hauf: "Sabiamos que ella pintaba y bordaba, y, al igual que escribió Vita Christi para su congregación, pintó las láminas de Especulum animae para fomentar la imaginación de las monjas que no sabian meditar"

Tractat de la Passió: Atribuït erròneament a Francesc Eiximenis, se conserva en la Biblioteca Nacional de Madrit. És un manuscrit que conté els capítuls 142 a 228 de la Vita Christi en forma de sermó, complement plàstic destinat a meditar el seu text, que influí en alguns dels intelectuals més reconeguts de la seua época, com Joan Roïç de Corella, Bernat Fenollar, Pere Martines, Miquel Peres o Jaume Peres (bisbe auxiliar de Rodrigo de Borja).

Anàlisis de la Vita Christi.-

La Vita Chisti seguix el model de l'escrita per Francesc Eiximenis, pero sor Isabel conseguix donar a la seua obra una originalitat lliterària que no s'havia alcançat fins eixe moment, utilisant una major riquea narrativa. En exquisita sensibilitat convertix les paraules en delicades o dramàtiques pinzellades, destinades a commoure.
És una obra devocional escrita en la segona mitat del sigle XV en una temàtica mariana, tal volta junt a La vida de la sacratíssima verge Maria, de Miguel Peres, són els dos relats més representatius de la pietat mariana escrits en el Sigle d'Or de les lletres valencianes.
És un manual de contemplació emotiu i promou l'eixercici constant de la contemplació piadosa com a via per a conéixer i amar a Crist. Segons Hauf, "no és suficient anotar l'esquema d'estes piadoses meditacions, sino que és precís desenrollar-lo lo més minuciós possible". L'afany de sor Isabel serà guiar al seu auditori en l'art de contemplar.
Per a conseguir acostar els eixercicis de contemplació de la vida de Crist i Maria a les clarisses del convent i procurar millorar la seua formació espiritual, se val de tot tipo de recursos i favorix especialment aquells que intensifiquen l'emotivitat i la tendrea per a que les religioses s'identifiquen en les figures femenines del relat.

Image de Francesc Eiximenis en l'edició de 1499 de la seua obra "Regiment de la cosa pública". Eiximenis també escrigué una vida de Jesucrist.

"Inventio".-

En el sigle XV se contava en numeroses obres que al narrar la vida de Jesús, s'ocupaven de la de Maria, presentant l'esquema de: la vida de Jesús emmarcada per la vida de sa mare.
L'invenció, o la retòrica, és la tècnica d'expressar-se de manera adequada per a conseguir la persuasió. La retòrica se configura com a un sistema de processos i recursos que actuen en distints nivells en la construcció d'un discurs o mensage.
L'abadesa fa de l'invenció un recurs lícit per

a conseguir la devoció emotiva, i imagina inclús numeroses situacions i anècdotes protagonisades per la Verge en el propòsit d'acostar a les llectores manco avançades a l'eixercici de la contemplació. Nos delecta en distints encontres entre la Verge i Santa Ana, o en la descripció d'escenes quotidianes de la Sagrada Família, tot frut del seu geni creatiu.

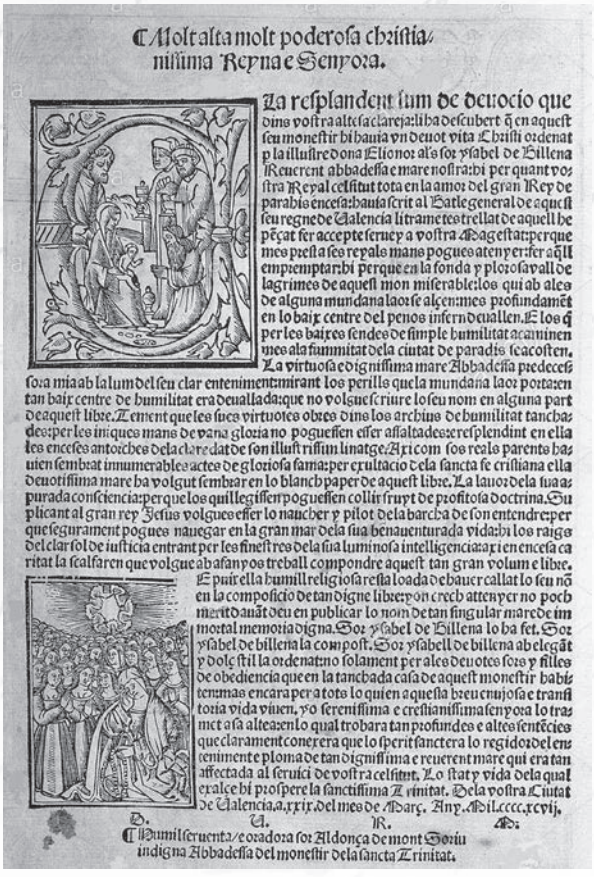

¶ Molt alta molt poderosa christianissima Reyna e Senyora.

La resplandent lum de deuocio que dins vostra altesa clareja: li ha descubert q̃ en aquest seu monestir hi hauia vn deuot vita Christi ordenat p la illustre dona Elionor als sor ysabel de Billena Reuerent abbadessa e mare nostra: hi per quant vostra Reyal celsitut tota en la amor del gran Rey de parahis encesa: hauia scrit al Batle general de aquest seu regne de Ualencia li trametes trellat de aquell he pẽçat fer accepte seruey a vostra Magestat: per que mes presta ses reyals mans pogues atenyer: fer aq̃ll emprenptar: hi perque en la fonda y plorosa vall de lagrimes de aquest mon miserable: los qui ab ales de alguna mundana laor se alçen: mes profundamẽt en lo baix centre del penos infern deuallen. E los q̃ per les baixes sendes de simple humilitat acaminen mes ala summitat dela ciutat de paradis se acosten. La virtuosa e dignissima mare Abbadessa predecessora mia ab la lum del seu clar entenimentmirant los perills que la mundana laor porta: en tan baix centre de humilitat era deuallada: que no volgues criure lo seu nom en alguna part de aquest libre. Tement que les sues virtuotes obres dins los archius de humilitat tanchades: per les iniques mans de vana gloria no poguessen esser assaltades: e resplendint en ella les enceses antorches dela clare dat de son illustrissim linatge. Axi com sos reals parents hauien sembrat innumerables actes de gloriosa fama: per exultacio dela sancta fe cristiana ella deuotissima mare ha volgut sembrar en lo blanch paper de aquest libre. La lauor dela sua apurada consciencia: per que los quillegissen poguessen collir fruyt de profitosa doctrina. Suplicant al gran rey Jesus volgues esser lo naucher y pilot dela barcha de son entendre: per que segurament pogues nauegar en la gran mar dela sua benauenturada vida: hi los raigs del clar sol de iusticia entrant per les finestres dela sua luminosa intelligencia: axi en encesa caritat la scalfaren que volgue ab afanyos treball compondre aquest tan gran volum e libre. E puix ella humill religiosa resta loada de hauer callat lo seu nõ en la composicio de tan digne libre: yon crech attenyer no poch merit dauãt deu en publicar lo nom de tan singular mare de immortal memoria digna. Sor ysabel de Billena lo ha fet. Sor ysabel de billena la compost. Sor ysabell de billena ab elegãt y dolçstil la ordenat: no solament per ales deuotes sors y filles de obediencia que en la tanchada casa de aquest monestir habiten: mas encara per a tots lo quien aquesta breu enujosa e transitoria vida viuen. yo serenissima e crestianissima senyora lo tramet a sa altea: en lo qual trobara tan profundes e altes sentẽcies que clarament conexera que lo sperit sanctera lo regidor del entenimente ploma de tan dignissima e reuerent mare qui era tan affectada al seruici de vostra celsitut. Lo stat y vida dela qual exalçe hi prospere la sanctissima Trinitat. Dela vostra Ciutat de Ualencia. a. xxix. del mes de Març. Any. Mil. cccc. xcvij.

D. U. R. M.

¶ Humil seruenta e oradora sor Aldonça de mont Soriu indigna Abbadessa del monestir dela sancta Trinitat.

La singularitat de la seua obra s'observa en molts aspectes, com en l'inclusió del pla alegòric junt al lliteral, de manera que nos mostra el món sobrenatural i el terrenal com dos realitats paraleles interrelacionades i ademés per mig del recurs de l'alegoria, personifica conceptes teològics relacionats en la Verge o en el procés de la Salvació. També en la marcada perspectiva no només femenina sino en la filògina. Esta voluntat s'aprecia especialment en la part dedicada a la vida pública de Jesús, puix elegix els episodis més sugestius per al públic, normalment relacionats en protagonistes femenines.

A lo llarc de tota l'obra se posa de manifest cóm aborda numeroses virtuts femenines.

Segons Alemany:

"Són moltes les dònes que, a lo llarc de la narració, se convertixen en coadjuvants decisives de la vida de Jesús...L'autora, guiada per l'objectiu de concedir un pes específic rellevant al protagonisme dels personages femenins, incrementa la nòmina que li suministren els evangèlics canònics, incorporant els que li oferixen els apòcrifs o l'Antic Testament, otorgant-los a tots una notable rellevància i una consideració molt favorable. D'esta sòrt, junt a la Verge Maria, la Magdalena, la samaritana, la cananea, la dòna adúltera, Marta i unes atres dònes canòniques, també gogen d'una presència destacada les apòcrifes mare i germanes de la Verge o Ana, aixina com les veterotestamentàries Eva, Judit, Ester, Abigaíl o la mare dels Macabeos".

Sor Isabel assumix el plantejament franciscà centrat en la contemplació emotiva, pero aporta a les seues pàgines traços inequívocs de consciència lliterària i d'originalitat, tant temàtica com conceptual.

"Dispositio".-

És una etapa del procés retòric de construcció d'un discurs que consistix en organisar i en transformar en matèria textual, l'estructura conceptual elaborada en l'etapa "inventio".

Esta paraula que prové del llatí se pot traduir a l'espanyol com a "organisació".

L'objectiu principal que assumix sor Isabel és

l'eixercici de la meditació efectiva per mig de la compassió de les seues religioses, encara que afig a la contemplació una reflexió moral o doctrinal. Tot queda supeditat ad est objectiu, inclús la distribució dels contenguts. No se mostra preocupada ni per l'equilibri entre l'extensió dels capítuls, ni per l'unitat temàtica. Alguns capítuls són molt breus, de només un pàrraf (cap. XCI, CX, CXI per eixemple) mentres que uns atres presenten una llarga extensió (cap. XI, XXXVIII, CXVIII, CLI...). Per una atra part, en freqüència, els capítuls no se corresponen en fets o en successos complets, sino en seqüències més breus.

Cap destacar la plasticitat en que descriu les escenes, i la seua tècnica casi pictòrica, puix, precisament, més que narrar, pareix que pinte en paraules estampes sobre les que meditar.

Tampoc hi ha coherència en la naturalea dels capítuls. Alguns poden centrar-se exclusivament en la narració dels fets (cap. CCXV-CCXX), mentres que uns atres aborden qüestions alegòriques o de contengut doctrinal (cap. XXXIX-XLIX). Se nota l'intenció constant d'articular orgànicament els capítuls o a lo manco mantindre un equilibri entre ells.

"Elocutio".-

Elocutio és una de les cinc tècniques retòriques occidentals que s'ocupa de l'implementació correcta i l'us de la paraula i frases. El terme és d'orige llatí i se relaciona en les idees sobre la retòrica desenrollades per primera volta en el món grec, en les democràcies com Atenes i en els sigles finals de la república romana. Té quatre elements: claritat, correcció, adequació i ornamentació.

L'estil de prosa artisada era característic d'alguns autors valencians de finals del quatrecents. Segons Martínez Romero, "est estil artisat obedix a una ideologia llingüística concreta que pretén dignificar la prosa en romanç, fins eixe moment considerada inferior a la llatina, i s'exhibix en una elevada ambició estètica.

Esta prosa culta i artificiosa té orige en les artes dictaminis migevals i se manifesta en una tendència a l'amplificació per mig de l'us abundant de: epítets, expressions de caràcter paratàctic, exclamacions, presència abundant de tropos, hipèrboles, hipérbatons, etc.

Segons Cantavella: Els recursos amprats deriven de la temàtica abordada: un text de temàtica sagrada exigia un estil elevat, solemne, en presència freqüent de metàfores, símils o alegories que faciliten l'interpretació dels fets i si ademés és un text contemplatiu, que intenta emocionar a l'audiència, necessita exclamacions, hipèrboles, interpelacions al llector, etc.

Sor Isabel, per mig d'una gran plasticitat mostra els sentiments i actituts dels personages. Aporta a lo llarc de l'obra informació que explica i justifica el procedir

dels personages, esmicolant el perqué de cada acció, aumentant aixina el seu caràcter didàctic, presentant una ampla visió teològica sobre la vida de la Verge que recrea i amplia en gran originalitat utilisant els recursos retòrics adequats.
Crea uns complets tractats teològics sobre la figura de Maria que destaquen per l'elevada calitat estilística, mostra de la madurea llingüística, estilista i cultural del Sigle d'Or Valencià.

En l'estudi de la prosa d'art de Sor Isabel, Cantavella nos diu:

Busca revestir de recursos retòrics la seua prosa, a fi de donar-li elegància i solemnitat, utilisant gran abundància d'epítets, expressions de caràcter paratàctic, us de formes no personals del verp, lítotes, exclamacions, ambientacions, metàfores, alegories, hipèrboles, écfrasis, subordinades comparatives, i diverses classes d'hipérbaton.

Abundància d'epítets.-

No hi ha escassea d'epítets, a rara volta manca un adjectiu acompanyant a cap substantiu si remet directa o indirectament a la Divinitat. Els més freqüents solen ser el referits als atributs divins o als marians.
El calificatiu *infinit*, en les seues diferents variants morfològiques, apareix 423 vegades.
Eix.

** E aquí habitacions ab delits infinits ; per los mèrits infinits de la magnificència vostra;*
** e haveu fet infinits miracles; sentia sa majestat infinits treballs e penes.*

D'atres epítets similars destaquen:

** O, excelent Senyor, qui sou immensa bondat;*
** dins del vostre gloriós ventre;*
** ab llàgrimes de intrínseca amor;*
** car singular goig és als àngels sobre la penitència del pecador.*

Expressions de caràcter paratàctic.-

Se troba en freqüència l'us de la concatenació de sinònims, o de paraules semànticament pròximes, molt propi de la prosa migeval.
Segons Adams se tracta de la synonymia, que en retòrica és l'us d'alguns sinònims

junts per a amplificar o explicar un tema o un terme. Una espècie de repetició que afig força emocional o claritat intelectual.

Són mostres de concatenació de substantius:

** sient en lo tro e cadira sua;*
** una manera de altar o llit talat en la pròpia roca;*
** en la cadira o escabell hon posen los seues peus;*
** entrant per aquella casa o porchet;*
dolors e aflictions;
** consolacions e alegries;*
** la clemència e bonea de nostre Senyor Deu.*

A voltes també se troba concatenada la parella de substantiu més adjectiu.
Eix.

** Pobrea extrema e captivitat dolorosa;*
** O veritat eternal e caritat vera e perfecta.*

O be la concatenació de dos adjectius.
Eix.

** Noves e aritzades malícies;*
** quant és gran e magnífich lo nostre Deu e Senyor;*
** en los reys de Aragó com a fidelíssims crestians e devots.*

També en verps.
Eix.

** Desempachareu e acabareu totes les àrdues fahenes;*
** per ajudar e confortar-vos e dar-vos lo premi gloriós;*
** desijant matar e destroir la vostra persona;*
** lo vostre pecat és remés e perdonat.*

Pintures del llibre "speculum animae" atribuït a sor Isabel de Villena.

I fins adverbis.
Eix.

Devades o en va seria vostre treballar.

Us de formes no personals del verp.-
És molt usual l'opció pel gerundi en funció modal o temporal.
Eix.

** E, satant enmig d'ells ab gran tristícia e alteració, recolz 's e llançà's;*
** E ballant lo Senyor e alegrant-se ab ell, convidava;*
** E, venint tots prest, feren reverència;*
** E, dient açò, totes les forces li falliren;*
** E, lo fill dreçant-la, se abraçaren e besaren.*

Igualment és freqüent els usos sintàctics del participi, i en especial l'ablatiu absolut.
Eix.

** E, de açò sa senyoria molt atribulada e congoixada, sovint scampava i infinides làgrimes;*
** e, abeurats de moltes dolors, desijaren la mort;*
** e axi, Jesús, turmentat e dolorat dins la seua sanctíssima ànima per la perdició.*

També són freqüents les oracions subordinades d'infinitiu a sovint en hipérbaton.
Eix.

** Sols lo meu remey és plorar e dolre la absència del meu Senyor, altra companyia no vullc, puix la sua, tan amada, he perduda;*
** de la qual só yo servent, e amador de aquella só stat tostemps, e morir en ella és a mi sobirana glòria.*

Lítotes.-

Té una gran tendència a les lítotes, que és l'atenuació d'una idea no expressant tot lo que se vol dir pero quedant ben entés i se sol fer negant lo contrari de lo que se vol afirmar.
Eix.

** No cessaran de lohar e glorificar lo meu pare;*
** e lo ciutadans de la sobirana ciutat no ab menys desig la speren;*
** e no menys fon iluminat en la ànima sua;*
** no partint-me de sa mercé un sol moment.*

Exclamacions.-

La vita Christi tenia propòsits contemplatius, i per lo tant, les exclamacions estaven en la seua carta de naturalea. ¿quina millor forma d'emocionar al llector que reflexions

Fresc de Giotto en Pàdua (1304), que recrea el naiximent de Maria.
Dos dels núcleus temàtics de la "Vita Christi" d'Isabel de Villena descriuen l'infància de la Mare de Deu i la seua vida posterior a la mort de Jesús.

en forma exclamativa, a sovint dirigides a la Divinitat o a Maria?.
És l'exclamació vocativa u dels usos més abundants en la seua obra. Per eixemple, apareixen 305 vegades exclamacions introduïdes pe *¡O, Senyor!*, i 203 vegades per *¡O, Senyora!*, en múltiples variants. La repetició en 19 ocasions de *¡O, Magdalena!*, per tractar-se del personage en el qui s'identificaran les monges de l'audiència més directa.
També és freqüent l'atribució als personages d'exclamacions en estil directe.
Eix.

** ¡O, cosina germana molt amada!;*
** ¡O com sou importuns!;*
** ¡Qual cor de mare ho podrà sofferir!.*

Metàfores.-

Un llibre contemplatiu tendirà a l'utilisació d'una paraula o frase que significa una cosa per a expressar una atra que té un cert paregut en la primera, especialment en trops, és dir utilisant paraules en un sentit diferent del que realment tenen, per a usar-les en sentit figurat o en una finalitat estètica, com la metonímia, els símbols, que apareixen en abundants interpolacions llatines que caracterisen esta Vita Christi, i que segons Hauf, Sor Isabel utilisa en el sistema figural de llectura de texts bíblics.
Quan Sor Isabel escriu de Maria: "Car vós, excelent Senyora, sou la real cadira de la casa de David", està fent us d'un símbol derivat de l'interpretació figural de l'antífona llitúrgica. Est us és molt habitual en ella, com per descontat ho és en la tradició de la predicació cristiana que ella seguix.
També fa abundant us de la metonímia, que a l'igual que en la metàfora és a partir de la glossa de cites diverses, aixina com d'eixemples classificables en el difús territori de l'intersecció entre metàfora i metonímia.
Eix.

* *"car lo puríssim cor vostre és vera font de mundicia, del qual ixen rius habundosos de puritat singular", eren vexells de iniquitat;*
* *sou tresorera de gràcia e administradora de aquella;*
* *¡vos sou la llum dels meus ulls e vida de la mia ànima!;*
* *a mi és singular refrigeri, en les mies extremes dolors, la vostra companyia;*
* *Perqué vos, excelent Senyora, qui sou doctoressa de la gent, mostrau-los lo camí de humilitat.*

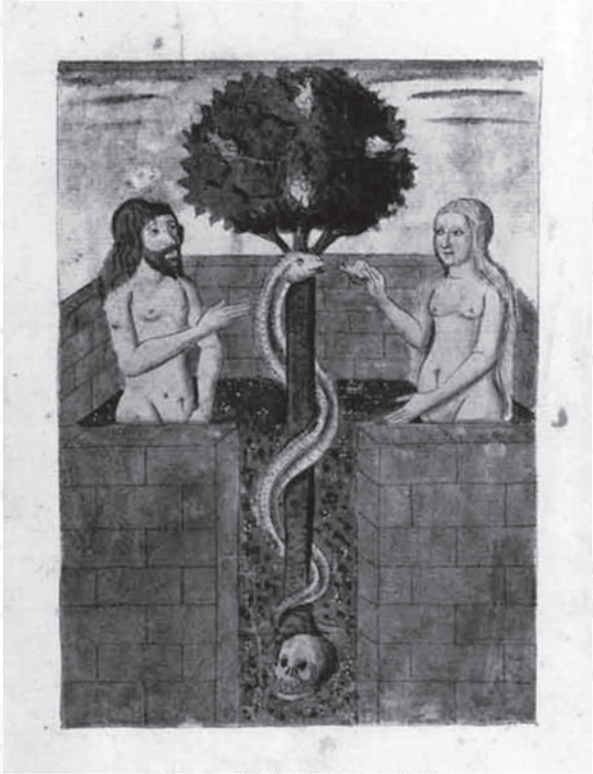

Ilustracions de "Speculum animae" en el convent de la Trinitat i s'usava com a complement per a comprendre la "Vita Christi".

Alegories.-

En els eixemples de metonímia se veu la tendència a l'us de substantius conceptuals com justícia, bonea, mundícia, iniquitat, humiltat, que complementa el conegut recurs de l'abadesa a l'alegoria que tant particularisa la seua obra.
La seqüència de la presentació de Maria en el temple és a on se manifesta de manera més extensa esta tendència alegòrica, puix entre els capítuls 5 a 38 nos mostren acompanyant la seua maravellosa ascensió, numeroses virtuts en forma de donzelles i en uns atres passages se pot trobar referència a personificacions alegòriques de virtuts.

Eix:

** fet matrimoni ab la major filla vostra, qui és Obediència;*
** la filla vostra segona, qui és Voluntària Pobrea, siau certa fora amada fugitiva;*
** la filla vostra terçera, qui és Vera Paciència.*

Hipèrboles.-

Esta figura retòrica consistix en l'exageració desmesurada de les coses, pero lo que és hiperbòlic en el discurs profà, potser que no siga vist aixina en el religiós. Per lo tant, si be el seu discurs és extremadament emfàtic, com correspon al tipo d'obra que busca

emocionar a l'audiència, no és imaginable que l'autora el vera com a hiperbòlic, com a exagerat. Si be no hi ha consciència d'exageració en la Vita Christi, sí que hi ha una contínua intenció de provocar emocions en l'audiència com se demostra en numerosos passages.

Eix.:

** E la pena de aquells tota ajustada dona a mi turment tan excessiu que la humanitat mia és ara en extrem de mort;*
** m'atenyen tant les dolors, que la fi de la una és començament de l'altra;*
** ¡No és dolor, Senyor, que a la mia comparar se puga!.*

Ambientacions.-

L'ambientació, l'atenció a l'entorn en el qual ocorre l'acció narrativa, és un recurs que inclou la plasmació de reaccions extremes de la natura, commoguda per les congoixes del protagoniste, com a rebelió davant d'algun crim extrem.

En una obra en prosa sobre la vida i la passió de Crist en el sigle XV no podia revestir-se d'un estil manco solemne que el de les paganes tragèdies antigues. Se reconeixen reminiscències senequianes per eixemple en l'ambientació de l'eclipse i el terratrémol que hauria seguit a la mort de Jesús; s'haurien produït per Maria, qui demana en el seu plany a les forces naturals que se rebelen front ad est crim nefast.

"E, hoÿt lo plant de aquesta Senyora per los elements insensibles, obeïren sa senyoria, mostrant gran sentiment e dol de la mort del seu creador: e lo sol, qui és claredat e alegria del cel e de la terra, escurint-se e vestint-se de dol, foren fetes tenebres per tot lo univers món (en tant que un gran philòsoph de Athenes, levant juhí sobre aquest maravellós eclypsi, dix que, o lo

Déu de natura sofferia passió, o que lo món devia perir); e lo cel donà de si grans moviments e trons, mostrant no poder comportar lo seu Senyor e rey fos posat en tants turments, soferint mort per les seues creatures; e la terra, que de di és fexuga e ferma, movent-se tremolà per donar terror als hòmens cruels que de Jesús no havien compassió, e les pedres dures se trencaven batent-se les unes ab les altres, mostrant feredat... (2, 392, 13254-65.)".

Écfrasis.-

És una figura retòrica que consistix en una descripció precisa i detallada, també animada d'un objecte d'art que pot ser real o fictícia, insertada en una narració.
L'écfrasis és molt freqüent en l'obra de Villena. La tendència a la descripció minuciosa d'objectes ornamentals, inclòs vestimenta i joyes, acompanyant el constant concepte de cort celestial com a cort real, i dels personages sagrats com a monarques. El simbolisme està molt marcat en les écfrasis de sor Isabel.
Per eixemple, en els capítuls 40 a 48 descriu en detall el riquíssim aixovar que Deu regala a Maria, en cada peça (joyes, gonella, guants...)simbolisant un valor espiritual. Inclou símbols fins per a cada color descrit.
Eix.:

l'entrada de Jesús al llim baix pali (cap. 235).
La decoració de l'estrado preparat per al passament de Maria (cap. 287) i la seua coronació (cap. 289).

Subordinades comparatives.-

Encara que les comparacions és un element usat per sor Isabel, preferix com a comparacions els símils, de vegades ya presents en les cites que glossa. Apareixen més de 130 casos de símils lligats per "aixi com"

Cal destacar la forta tendència a oracions d'aparièncía comparativa, pero en realitat són consecutives de caràcter ponderatiu, del tipo és tan...que i variants, que ajuden a donar intensitat emotiva al seu discurs.
Eix.:

** La manera de aquesta mort, Senyora, és tan agra e tan fort de hoir que no la recitaré;*
** car lo Senyor que vós demanau és tan clement que jamés desama a negú que'l amàs;*
** la carn vostra és tan flaca e tan miserable que prestamen serà cayguda;*
** De Magdalena aiau certs que la amor sua és tanta que, encara que li sia absent, en la sua voluntat.*

Hipérbatons.-

L'hipérbaton que és la figura lliterària consistent en l'alteració de l'orde gramatical de les paraules, està present en diverses tendències sintàctiques llatinisants com:

-Anteposició de complements al verp:

E reparació no havia sinó ajudada per la canctedat de aquest senyor fill;
e ab abundoses làgrimes e dolor inrecontable cridava;
usen de vosaltres com de persones a ells sotsmeses.

-Anteposició de l'adverbi al verp:

** sobtosament hoÿren los dits pastors aquell àngel;*
** és digna cosa que infatigablement glorifiquem e exalcem la altitud e magnificencia;*
** los que són en los lims de infern infatigablement la demanen e la desijen.*

-Permuta de participi i auxiliar, quan se dona alteració sintàctica:

** les quals ella en sperit molt largament sentides havia;*
** misericòrdia e bon aculliment que en sa majestat trobat havia;*
**al Pare eternal de tot lo que tractat e menejat havia:*
**volent dir que no avorriu les coses fetes haveu:*
**per mi és molt estimat e agraït lo que fet haveu e desijau fer.*

-Interpolació de pronom entre participi i auxiliar:

** Quan me haveu vós alegrat;*
** per posseir aquell lo haveu vós Senyor, creat;*
** ab tantes penes, morint en la creu guanyat los havia;*
** no'l haveu vós vist en tan alta dignitat.*

-Poden trobar-se també adverbis:

** O! com l'à ara encontrada algun dolorós pensament;*
**segons testifica Salamó, que u havia tot provat.*

"Cursus".-

El cursus o cadència rítmica prosaica, és un recurs que forma part de l'embelliment estilístic de la prosa d'art. Segons Baldwin, el cursus també estava present en el llatí de la llitúrgia.
En Villena com en els seus coetàneus, Corella, Miguel Peres i Francesc Alegre, la cadència del cursus, no se llimita a abundants finals d'oracions i de seqüències oracionals, sino també a finals de sintagmes dins les oracions, que arriba a donar en ocasions, una gran densitat rítmica. En la seua obra ampra diferents tipos de cursus

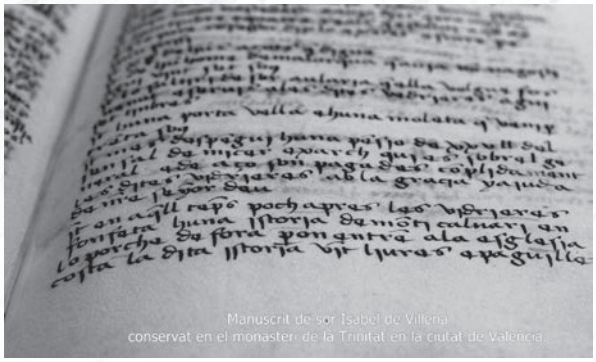
Manuscrit de sor Isabel de Villena conservat en el monasteri de la Trinitat en la ciutat de València

com el planus, el trispondaicus i algunes mostres de velox i de tardus.
No li podia faltar competència retòrica a la qui era filla de l'escritor Enric de Villena, i integrant des dels quinze anys, com a religiosa, de l'únic colectiu femení migeval en la pràctica de l'estudi del qual

era encorajada sense ambigüitats des dels temps de Sant Jeroni. L'elecció temàtica de la Vita Christi ya comportava un estil elevat. Parlar del misteri de la redenció divina, pedra angular del cristianisme, exigia el registre solemne.
És evident la perícia estilística de l'abadesa, una conscient retòrica que explica l'apreciació pels seus coetàneus del seu estil com a elegant i dolç.

Els lliterats del segle XV i Sor Isabel.-

La capacitat intelectual, la formació exquisita que rebé en la cort de la reina Maria, li permet alcançar un gran prestigi entre els escritors valencians coetàneus.
Molts són els elogis rebuts a través dels pròlecs i les dedicatòries que ad ella li dirigiren:
*Miquel Peres: traducció al valencià de la Limitatio Christi et de contemptu mundi de Tomás de Kempis.
*Bernat Fenollar i Pere Martines: Història de la passió de N.S. Jesu Christ en cobles.
*Jaume Peres (bisbe auxiliar de Valéncia): comentari al càntic de Maria, el Magnificat (Canticum Virginis).
*Lope de la Roca: Escrigué en bon valencià, sa Vita Christi de la Reverent Abadesa de la Trinitat.

Sor Isabel també conegué personalment a Jaume Roig, puix ademés de tindre a una filla en la congregació, era el mege que assistia a totes les religioses del convent i fon l'encarregat de portar els contes de les obres del monasteri durant una bona temporada.
Autor de l'obra *l'Espill,* una novela en vers a la que també se li coneix com a *llibre de consell* i *llibre de les dònes*, de marcat aspecte misògin.
Se diu que intencionadament o no, la Vita Christi de Sor Isabel és una contestació al llibre de Roig, rebatent-li el seu contengut en una exquisita elegància, convertint-se en un punt d'inflexió respecte a la consideració que se tenia de la dòna en l'Edat Mija.

Unes atres opinions sobre l'estudi de la seua obra.-

Jaime Barrera:
Sor Isabel de Villena iguala en riquea teològica i en erudició a tots els autors de les Vita Christi, inclús els supera en riquea lliterària, en gràcia discretament retòrica i en fantasia, qualitat gens despreciable en un artiste.

D.Ramon Arnau:
En un treball d'investigació teològica escriu: "El lector de la Vita Christi de Sor Isabel de Villena, a poco avanzado que esté en el manejo de los libros homónimos aparecidos entre los siglos XIV y XV, halla en el de la Abadesa de la Trinidad un algo peculiar que lo distingue de los restantes. Varias son las notas desde las que pueden establecerse las diferencias entre ellas, aunque en verdad lo que identifica la Vita Christi de Sor Isabel no es esta o aquella singularidad, sino la original contextura teológica que la armoniza. Es además un tratado de espiritualidad, un autentico libro de teologia".

Alberto Hauf:
Sor Isabel estava ben relacionada en lo millor de la intelligensia valenciana del moment i consta que li demanà al bisbe Jaume Peres que li preparara comentaris dels salms, dels himnes ferials i de texts de S. Ambrosi i de S. Agustí, aixina com una exposició del Magnificat, escrit tant el pròlec com el restant del llibre en un llatí gens despreciable, lo qual diu moltíssim de la curiositat intelectual i de la formació teològica de la monja.

Alfons Llorens:
L'abadesa de la Trinitat de Valéncia nos oferix una vida de Crist no massa ortodoxa puix prescindix de moltes de les notícies dels Evangelis canònics i en canvi inclou numerosos temes i relats dels texts apòcrifs o de tradicions piadoses com els contenguts en la Llegenda Àurea. No inclou per eixemple molts dels milacres i paràboles que inclouen els quatre evangelistes; no recorda ni tant sols, el que és considerat el manifest fonamental de cristianisme, "el sermó de la montanya". A Isabel de Villena li interessa més l'inocència de Maria i de Jesús i la passió dels dos i la mort i assunció de sa mare, que la doctrina i la predicació.

L'estil de Sor Isabel és senzill i elegant, realiste en les descripcions històriques, ple d'emoció i de tendrea al tractar les escenes de l'infància i de la mort de Jesús, líric en lo que se referix a la mística i popular en el seu conjunt, tenint en conte lo que diria més tart Fray Luís de León en Los nombres de Cristo:
"Que el bien hablar no es común, sino negocio de particular juicio, así en lo que se dice como en la manera como se dice. Y negocio que de las palabras que todos hablan elige las que convienen, y mira el sonido de ellas, y aún cuenta a veces las letras, y las pesa, y las mide, y las compone, para que no solamente digan con claridad lo que se pretende decir, sino también con armonía y dulzura".

Sor Isabel de Villena, la primera dòna feminista d'Espanya.-
Segons l'historiador migevaliste Vicent Baydal, les dònes han segut les grans invisibles de l'història de Valéncia:

> *En definitiva, la dòna ha segut invisibilisada en l'Història, no només perque durant sigles ha vixcut en desigualtat en un entorn que la considerava subjecta i inferior a l'home en el terreny polític, social, econòmic i cultural, sino també perque els que s'han dedicat a construir els relats històrics han segut, igualment, els hòmens, que hem "oblidat" analisar l'aportació femenina al desenroll comú.*

Una d'eixes dònes fon Isabel de Villena, que a dia de hui, seguix sent un estandart de la cultura valenciana gràcies a la seua obra mestra, Vita Christi, en la que reflexiona a propòsit de la vida de Jesús en les dònes.

L'obra de Villena conté una defensa a ultrança de la dòna, prestant atenció al protagonisme que determinades dònes tingueren en la vida de Jesús.
Vita Christi defén la dignitat i potència de les dònes front a la misogínia recalcitrant de l'época.

**Y el propio Salomó, inspirado por mí, temiendo que los hombres os fueran desconocedores y se apartasen de la devoción vuestra, les dice: Qui fugit matrem ignominiosus erit et infelix; esto es: quien se aparta y huye de la madre suya, éste tal estarà, entre las gentes, lleno de mucha miseria y confusión.*

Y quienes de las mujeres despotricarán caerán en mi ira, porque pensar

pueden que mi madre es mujer que ha merecido a todas vuestras hijas gran corona, y les es una salvaguarda tan fuerte que nadie puede enojarlas sin a mi ofenderme mucho.

Segons Vicente Escartí en el seu artícul titulat Sobre la voluntad didáctica en la obra de sor Isabel de Villena, arreplega l'especial émfasis que Villena dedicà a les dònes de Jesús en dos plans ben diferenciats:

Les alegories que apareixen ací ya deixaven vore com Isabel de Villena anava a narrar l'història de Crist i de sa mare fent us de dos nivells o àmbits: el de la vida real -a on seguirà les Escritures i el material que té a la seua disposició- i el del pla que podem denominar espiritual, a on l'abadesa ideará -a partir també de materials diversos, freqüentment- escenes en llargues conversacions destinades a fomentar la contemplació i l'oració.

Hauf, aplega a denominar la seua obra "novela teològica femenina", i afig:
"En Sor Isabel de Villena, esta feminitat, de tant constant, se convertix en una delliberada i especial proyecció del paper primordial de les dònes, en especial de la Verge i de Maria Magdalena, en el pla de la Redenció. Sor Isabel denomina al seu llibre Vita Christi, si be escriu en realitat una vida de Maria".
En una época en la que les dònes eren considerades sers inferiors, i en ocasions, demoníaques, resulta molt interessant l'obra de sor Isabel de Villena que parla de dònes extraordinàries, -La Verge Maria i Maria Magdalena essencialment- per a que siguen llegides per les companyeres de convent, convertint-se en les primeres llectores d'un llibre que més tart seria universal i que el seu estil, elegant i dolç, seguix conquistant passats més de cinccents anys.

García Aparicio:
La Vita Christi és una obra feminista. Un feminisme subtil que explicita de diverses maneres en la seua obra el propòsit d'escriure un llibre de contemplació en el qual els restituïxca a les dònes la dignitat que la misogínia imperant els havia arrebatat, responent als atacs més freqüents de que eren objecte les dònes.
Explícitament diu que les dònes són virtuoses,

valentes, autèntiques, capaces de grans sacrificis, amables, fermes, caritatives... i ademés ho són més que els hòmens.

J.E. Estrela:
Vita Christi és un gran treball, escrit en intencions doctrinals, que begué de moltes fonts escrites, algunes d'estes no canòniques, com els evangelis apòcrifs i atres tradicionals. Se tracta d'un llibre de contemplació farcit de comentaris a on les protagonistes són les dònes més vinculades a Jesucrist i que implícitament aprofita per a fer un alegat en defensa de la dignitat femenina i denuncia la misogínia present en la societat d'aquella época, fet que li conferix més interés als ulls del llector actual.

M.Pessarrodona:
En l'extensa obra de la Vita Christi, destaca el paper preeminent de les dònes en la figura de Jesús, podent-se considerar una obra feminista "avant la lettre".

Mª Mar Graña:
"*Esta escritora humanista en su obra Vita Christi hace una reflexión en defensa de las mujeres bajo su condición de consagrada a la espiritualidad. Pienso que diseñó un modelo político que encarno en la figura de la Virgen María".*

Dominique de Courcelles (CNRS – Francia)
"Concordança de la Vita Christi" de sor Isabel de Villena és una obra donde su autor analiza exhaustivamente lo que escribió la religiosa sobre la vida de Jesús. Basándose especialmente en la relación que mantenia Jesús con las mujeres bajo la perspectiva feminista que mostraba sor Isabel.

> ***"Sor Isabel de Villena fue una mujer excepcional no solo para los valencianos sino para toda Europa"***

L'investigadora ha senyalat que "reflexa molt be l'intelectualitat, pensament i sabiduria de Valéncia en el sigle XV". En Vita Christi la religiosa valenciana oferí un punt de vista totalment original, d'enorme sabiduria telògica i humanística.

Segons l'investigadora del CSIC francés, "Isabel de Villena fue una mujer excepcional no solamente para los valencianos sino para toda Europa. Dentro del humanismo cristiano, ella siempre subrayó el papel de las mujeres en la economía de la salvación" "Durante esa epoca, el papel de las mujeres y, en particular, de Sor Isabel de Villena, fue mayor en el contexto de la literatura. Sor Isabel es una auténtica valenciana, con un papel muy importante en el mundo literario de su tierra; escribió un gran valenciano, con mucha perfección, fineza y precisión".

Part de l'atles dels judeus mallorquins Abraham i Jafudà Cresques, que representa el Mediterràneu occidental i la costa atlàntica europea. Biblioteca Nacional de París.

L'obra de sor Isabel de Villena reflexa que fon una dòna sensible, culta, inteligent, en una forta imaginació plàstica i en un excelent domini dels registres llingüístics.

J. Orts: La sensibilitat i la delicadea, patents en un llenguage carregat de diminutius i expressions afectives, són algunes de les característiques del text, que revela també la seua condició femenina pel paper destacat que otorga a les dònes en la narració de la vida de Jesús.

Homenages.-

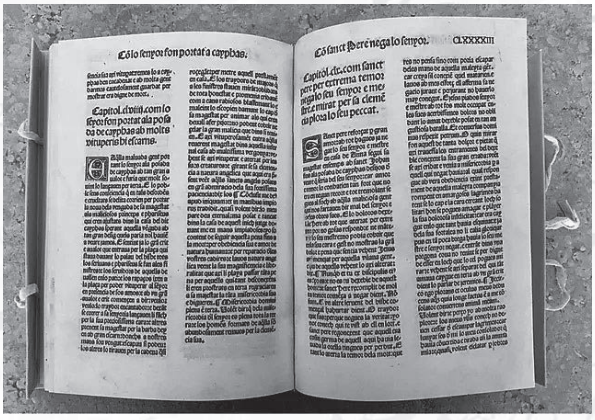

**En el seu honor en la població d'Esplugues de Llobregat hi ha una escola en son nom fundada en l'época del franquisme.*
**En 2007 el Ministeri de Foment batejà al Sasemar 101, u dels avions de la patrulla marítima en el seu nom, operat per la Societat de Salvament i Seguritat Marítima.*
**En València, un institut d'educació secundària en la Malvarrosa, porta el seu nom, "IES Isabel de Villena".*
**Una biblioteca municipal del barri de Torrefiel en València porta el nom de "Isabel de Villena".*
**U dels principals carrer del barri del Cabanyal paralel a la plaja de la Malvarrosa du per nom "Isabel de Villena".*
**En 2003 l'ajuntament del municipi valencià de Quart de Poblet, instituí els premis anuals "Isabel de Villena per l'igualtat".*
**En 2019 se funda la A.C. Falla Isabel de Villena en Sedaví.*
**En 2020, la nostra falla la "A.C. Falla l'Albufera, li dedica el nostre llibret a la vida i obra de Sor Isabel de Villena, la primera dòna feminista d'Espanya".*

Sor Isabel de Villena fon poetesa i prosista, considerada la primera escritora coneguda en llengua valenciana. La seua obra Vita Christi està emmarcada en el protofeminisme espanyol del sigle XV, otorgant-li el títul de "la primera dòna feminista d'Espanya"

Ampar Orellano

Nota:

* La falta d'accents en alguns documents antics és perque s'ha volgut respectar l'escritura original.

* Emulant a Sor Isabel de Villena, una dòna de ment oberta, hem arreplegat en este treball totes les opinions dels escritors i crítics lliteraris, sense tindre en conte la seua ideologia.

tertúlia a lo viu 2020

per
Ampar Orellano

Dia 1 de decembre, dumenge, nos reunim per a celebrar la tradicional tertúlia. Com sempre escomencem el dia en el passeig en barca pel llac de l'Albufera al que acodixen además de les nostres falleres majors i el president infantil, alguns dels convidats. En acabar el passeig nos reunim en el rancho de Pepe a on ya estan esperant-nos els demés convidats i alguns membres de la nostra comissió. Unes cervesetes, papes, cacaus i olivetes nos donen la benvenguda i acte seguit entrem dins de la casa a on estan preparades les taules i que a poc a poc se van ocupant, preparats per a paladejar el tradicional i gustós arròs de perol que com cada any nos ha cuinat, Paco Alabau "El Grillet".
Entre culleradeta i culleradeta d'arròs i algun que atre traguet de vi o de cervesa, se va creant un ambient molt agradable i propici per a mamprendre la tertúlia que vindrà en acabar de prendre els cafens acompanyats de dolços nadalencs i una coca d'anous i panses i una atra de chocolate que nos ha preparat M.Ampar.

Be, aplega el moment d'organisar la taula en totes les persones que hui estan en nosatros en calitat de contertulians. Nos acompanyen per primera volta Ampar Cabanes i Mª Jesús Coves i además contem en la presència d'Aureli López, Òscar Rueda, Miquel Ramon, més el nostre poeta Donís Martín. Tots ells vinculats directament i molts compromesos en la nostra cultura i en uns currículums impressionants pero que detallem breument.

Ampar Cabanes Pecourt
Natural de València, és historiadora, catedràtica de paleografia i diplomàtica. Llicenciada en Filosofia i Lletres en 1962 en premi extraordinari. Doctora en història en 1968. Graduada Social en 1962. Professora de Paleografia i història migeval en l'Universitat de València des de 1963 a 1982.
En concurs oposició nacional obtingué la Càtedra de Paleografia

i Diplomàtica en la Facultat de Filosofia i Lletres de l'Universitat de Múrcia en 1982, passant en 1983 a la de Saragossa fins que se jubilà en 2008. Escritora i política, fon la primera Consellera d'Educació de la Comunitat Valenciana de 1981 a 1982. Acadèmica de número de la RACV, en la medalla número 17 des de març de 1983 i directora de la secció d'Història des de 2009. És autora de més d'un centenar de publicacions, la majoria dedicades a temes relacionats en l'història, la cultura i la llengua valencianes.

Maria Jesús Coves Torralba
Natural de Valéncia, cursà estudis en l'Escola de Comerç, hui facultat d'Empresarials. Obtingué el títul de llengua anglesa per l'Universitat de Cambridge. Dedicant-se al seu treball en l'empresa privada. Colaboradora en la revista Murta, entre unes atres. Fon "Escritora de l'Any 2005" per l'Associació d'Escritors en Llengua Valenciana i la seua presidenta entre 2008 i 2016. En la seua trayectòria lliterària ha obtés numerosos premis en els Jocs Florals de Lo Rat Penat, diversos en l'apartat de festes populars, ademés el convocat pel Colege Notarial de Valéncia en commemoració del Centenari i uns atres dotats pel l'associació Amics del Corpus. Entre l'obra publicada destaca: El Corpus en Valéncia. Poesia i color en la tradició; Cresol, IV Jornades dels Escritors en Llengua Valenciana; Orige i evolució dels Carros Triumfals del Corpus; Monuments Florals al Corpus; Front a la mar i Xavier Casp. Retalls de vida. Ademés alguns en els que ha colaborat en uns atres autors.

Aureli López i Muñoz
Natural de Paterna, és agent comercial colegiat. Ademés és professor de Llengua Valenciana de Lo Rat Penat. Fundador, President i President d'honor de la AELLVA. Vicepresident de l'Ateneu Cultural de Paterna. Apassionat de la pilota valenciana, és director, des de fa 25 anys, del programa "cavallers va de bo" hui en la 107.7 Play ràdio i de l'espai de pilota "Yo sé qui soc" en Onda Valéncia TV. (hui desaparegut) En el seu haver diversos llibres com: "Pensaments Lliures", "Brots" o "Un llarc desig" entre atres. Acadèmic Corresponent per Paterna des de 1998 i Agregat Colaborador de la Secció de Llengua en la RACV. Colaborador directe en el Diccionari General i en la Nova Gramàtica de la Llengua Valenciana... i Premi Nacional de Lliteratura en Llengua Valenciana 2018 per la AELLVA i que en 2019 li han dedicat les Jornades a la seua persona i a la seua obra.

Miquel Ramon i Quiles
Natural de Valéncia, És graduat social laboraliste, que eixercix com a la seua professió. Polític valencià, fon Diputat en les Corts Valencianes des de 1987 a 1991 i Senador en el Senat Espanyol des de 1991 a 1995. Fon directiu de Lo Rat Penat i de la Fira de l'Art en Metal de la FIAM. És Vicepresident del Casal Bernat i Baldoví i Lloctinent General de l'Insigne Capítul de l'Almoina de Sant Jordi dels Cavallers del Centenar de la Ploma.

Òscar Rueda i Pitarque
Natural de Valéncia, és Ingenier de Camins, Canals i Ports, Ingenier Geòlec i Ingenier Tècnic d'Obres Públiques, ademés Especialiste Universitari en Prevenció de Riscs Laborals per l'Universitat de Valéncia. Desenrolla la seua activitat professional en el camp de l'ingenieria del trànsit i la coordinació de seguritat i salut. Professor de Llengua Valenciana, director dels Cursos de Llengua i Cultura Valenciana i Vicepresident de formació en Lo Rat Penat, entitat de la que és Vicepresident. Autor de diversos llibres. Columniste semanal en el diari Las Provincias, participa de forma habitual en les tertúlies de prosa de la AELLVA, associació de la que és secretari. Agregat colaborador de la Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes de la RACV, de la que hui és Acadèmic de número, ha format part de l'equip redactor de la Nova Gramàtica i en el Diccionari General. President fundador de l'Associació Cultural Casal Bernat i Baldoví i de l'entitat Foment de les Lletres Valencianes. Guardonat per les més prestigioses entitats valencianistes de la nostra Comunitat.
No ho havíem fet mai, pero enguany hem convidat a assentar-se

en la taula com a oyent a un bon amic nostre, ***Gregorio Muelas***, que li fea

molta ilusió estar presenciant una de les nostres tertúlies, de la mateixa forma convidem a una chiqueta de la nostra comissió infantil que vol colaborar en el nostre departament de cultura i ho fa per primera volta, aportant un escrit en el nostre llibret, **Gisela *Rosaleñ.***

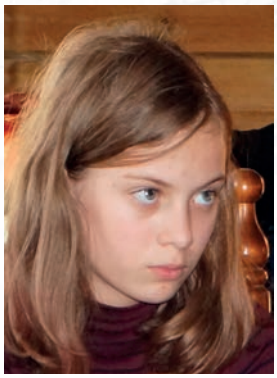

Expliquem als contertulians quines són les nostres expectatives, que més que parlar de la figura de Sor Isabel de Villena, volem recavar les seues opinions sobre la consideració de la dòna i del feminisme en la societat del sigle XV.

Lo primer que fem és donar llectura a una carta que nos ha enviat el bon amic Vicent Ramon Calatayud, que havia d'haver estat assentat en la taula i que per motius familiars ha tengut que viajar a Alemanya, encara que no ha volgut deixar passar l'oportunitat de fer patent la seua opinió. Carta que transcrivim íntegrament.

¡Ai,les dònes, mare!
Vicent Ramon Calatayud

L'amenaça d'instrumentalisació partidista per al dia 8, ya canta pels fets. Toca, a lo manco, algunes afinades veus femenines hem pogut escoltar, per damunt del desori general, regat en diners de tots. L'exageració porgarà penitència. Me considere feministe i no soc femení, mascle i no mascliste. Tot lo femení m'atrau, em causa respecte i finalment m'embadalix. Hauré descobert la callada serietat femenina, en l'investigació i la medicina, la magistratura o el govern; l'eficàcia professional i el progrés, que en socialisació, docència... les fa imprescindibles, contra reduccionismes de pa i raïm que no tenen futur, mentres no s'igualen sòus i oportunitats. Perque he gojat del tracte i la colaboració, en el quefer del comerç i l'indústria del vestir, en dònes que salvaven les dificultats darrere d'un taulell, mentres excusat del mostrador tenien, en un breçolet o cuco calentet, un nano chupló i el treen avant, donant-li mamella. Dònes valentes que posaven trellat i constància quan les circumstàncies adverses desesperen als més pintats. Que saben arribar a l'immediatea que als mascles no arriba, quan el detall és lo que fa canviar la cosa. Perque les dònes són, quan no deixen de ser -Perogrullo dixit- si mantenen l'arraïl vital, òvul i placenta, cordó del melic i llet que primer alimenta, mentres ya han arribat a les estreles i no al sòu. I la culpa no és a soles de la rima fàcil -ous-, és més qüestió de competència del propi sexe i d'incompetència general cara al futur. Si lo que se perseguix són dreceres viciades, imàgens de cartó o plasma, front al món real de nàixer i viure, compartir en les diferents sicologies i sensibilitats.
En el món de la creació lliterària, la balança ya oblidà a Chopín, amagant a la seua amant lliterata. Hui lligen més dònes que hòmens, tenen més èxits i més oportunitats editorials. Posen ganes i fondària a la poesia... Pero ¡ai, mare! No parix el pare.

En acabar de la llectura, obrim la tanda d'intervencions que no dubta en encetar:

Mª. Jesús:

En aquells temps la dòna de classe baixa no tenia més que treballar, portar la casa avant i criar als seus fills. Eren les de classe acomodada les que rebien instrucció, ensenyant-se a llegir, escriure, a contar i alguna operació d'aritmètica per a portar els contes de la casa, i sobretot rebien ensenyança religiosa. Les de ranc més alt, la noblea, tenien més amplitut de mires.

Òscar:

Isabel de Villena tingué opció com be ha dit Mª Jesús, de tindre contacte en les lletres perque pràcticament se crià en la cort d'Alfons el Magnànim. Ella era filla illegítima d'un noble i no se sap exactament quí fon sa mare. Des de molt chicoteta fon adoptada per la Reina Maria de Castella i per això pogué entrar en un món que estava molt lligat a la lliteratura; hem de tindre en conte que estem parlant del Segle d'Or de les Lletres Valencianes i és una de les figures totèmiques junt ad atres noms com March, Martorell, Roïç de Corella, etc, i ella és un cas molt especial pioner en Valéncia i en Espanya, una dòna que no s'amagava de ser-ho escrigué una obra lliterària de la magnitut de la Vita Christi, que és la que li donà la fama. Parla sobre la vida de Jesús i ho feu sense pensar que se publicaria, puix l'escriu com a un instrument per a instruir a les monges de la Trinitat de la que fon abadesa fins a la seua mort.

Més tart se va vore l'importància de la seua obra que parla de Jesús, pero que ho fa des d'una òptica absolutament femenina, en els ulls de la Mare de Deu i sempre donant una total preponderància als personages femenins protagonistes que apareixen com a donzelles que representen les virtuts i els personages femenins com Maria Magdalena.
Té molt clar que vol fer una vida femenina de Nostre Senyor, i això no sé l'efecte que tindria en aquella época, pero que s'aplegara a editar en eixa naturalitat, dona bona mostra de que en este cas no importà que l'autora fora una dòna per a apreciar la valia en eixe moment lliterari de la Vita Christi.
Pero està clar que en aquella época i fins a fa poc de temps, les dònes ocupaven un lloc secundari en la societat. Sí que és de veres i s'ha comentat, que en el Regne de Valéncia, les reglamentacions inclús els Furs contemplaven a la dòna de forma manco negativa que en atres llegislacions.
Se coneix molt be la participació de la Reina Violant, esposa de Jaume I, en molts dels moments més importants de les seues decisions en la conquista de Valéncia, fent-la partícip d'algunes decisions i en certes reunions molt concretes, la Reina Violant està present, fent-li preguntes i mostrant la seua preocupació.
Les dònes, encara que queden amagades per l'història, sí que participaven molt més de lo que nos puga paréixer, en la vida i l'organisació d'aquella época, pero al final sempre queden eclipsades per la figura dels hòmens, lo qual fa més important encara a Isabel de Villena, i feu molt be en dedicar-li el vostre llibret.

**Mirant des de la perspectiva de hui i analisant un poquet la seua vida, podem aplegar a dir ¡quina cultura més exquisita i quàn bona seria, per a que en un món d'hòmens destacara com ho feu, aplegant a formar part dels nostres autors del Segle d'Or Valencià!.*

Òscar:
No vullc acaparar l'espai, pero considere que no hem de passar per alt una figura molt interessant que és la de Jaume Roig. Era mege del convent de la Trinitat per lo que Sor Isabel necessàriament tenia contacte en ell. Autor de "L'Espill" o "llibre de les dònes", les quals no ixen massa ben parades en el seu contengut, puix només se salven sa mare i la Mare de Deu. És precursor de l'estil satíric i de l'escola satírica valenciana pero molt misògin, Provablement Sor Isabel vol contrarrestar eixa visió negativa de les dònes en la seua obra, resaltant la seua importància en general i en particular en la vida de Nostre Senyor.

Aureli:

Yo diria que la relació i l'admiració mútua que se tenien va fer que com a mege, en la malaltia de Sor Isabel l'assistira Jaume Roig. Vullc destacar que el pare Alminyana, en "El crit de la llengua", que és una joya, parla molt be de tota l'història de Sor Isabel de Villena, pero sobretot que els nostres clàssics escrivien valencià, i que Sor Isabel no fa falta que parlara de que ho fea en llengua valenciana, perque l'us d'unes paraules determinades ben estudiades per Alminyana i l'us dels diminutius com "chicotiu" "chicorrotiu" "menudiu", etc. tan característicament valencians, fa que l'obra de Sor Isabel de Villena siga necessàriament en llengua valenciana. I hui uns quants sigles més tart seguixen dient-se igual perque encara estan en vigor. I en quant al món del feminisme, yo sempre crec que la generalisació conduïx a l'erro. Hi han dònes que se mereixen tot lo del món, i els que tenim la sòrt de nàixer d'una dòna, estar casats en una dòna, tindre tres filles dònes i una sogra, dòna, som feministes per naturalea, no tenim mai res en contra de les dònes perque hem rebut lo millor del món d'elles, encara que llamente l'existència d'alguns hòmens, animals de barra, que deurien d'estar tirant d'un carro en lloc de casats en una dòna, i encara que algunes agressions dels mascles a les femelles se magnifiquen perque la nova política ha fet que això siga aixina, pense que tristament no deixa de ser una realitat en número. Yo més be me quedaria en lo dels estudiants d'ara, que ni tots són roders ni són borts, perque la majoria estudia, aprova be, té interés per tot i s'esforça, pero eixa majoria no són notícia ni ixen en televisió. Sor Isabel demostrà que tenia un gran cervell, escritora intelectual privilegiada i que en cervell se pot tot. Açò demostra que quan una persona val, siga del sexe que siga, sobreïx perque ho val.

Donís:

Estic molt d'acort en lo que diu Aureli, la paraula feminisme és un concepte modern, i per a mi lo que val és l'intelectualitat d'una persona que no només ha posat de manifest els seus conceptes sino que ho ha demostrat. Per a mi en Sor Isabel és essencial el tractament que fa de la Vita Christi, cóm tracta a la Mare de Deu, al seu Fill. Cóm rebuja tractar alguns

fets i se centra en les figures femenines que l'acompanyen: Ana, Marta, Magdalena. És com una espècie de "llegenda àurea". Ho conta molt simple i entranyable com si fora una novela; els 12 dies que passà en acabant de la resurrecció de Jesucrist; cóm relata la despedida de totes les dònes en acabar de rebre la visita de l'Arcàngel Gabriel, anunciant-li que s'anava a morir.

Miquel:

És molt difícil interpretar aquella época en el context actual. Hi hauria que transportar-nos siscents anys abans per a saber realment lo que passava, perque és molt complicat posar-se en la pell d'aquelles persones, tant que yo ni ho intente. Lo que tinc molt clar és que la dòna en tot moment i a lo llarc del temps ha segut la transmissora sobretot de la cultura. En casa ha instruït als fills i a la llarga som més lo que era la mare que lo que era el pare. S'ha dedicat a cuidar-nos, a educar-nos, a ensenyar-nos a parlar, per això lo de la "llengua materna". Lo que fa Sor Isabel dins de la seua congregació és educar a les seues companyeres a les que considerava com a filles. I quina millor manera d'educar-les que contant-los el conte de "l'abuela" que en este cas era la Mare de Deu i les dònes que la rodejaven perque era la seua manera de transmetre. Sis sigles més tart estem en la mateixa sintonia, perque el món vullgam o no l'han menejat les dònes. Sempre s'ha dit que darrere d'un gran home sempre hi ha una gran dòna, encara que sempre s'ha quedat en segon pla.

Ampar:

Acollint-me a les paraules de Miquel, com la llengua és materna i ma mare és castellana parlant, cosa que ya deixí molt clar quan siguí mantenedora dels Jocs Florals de Lo Rat Penat, la meua forma d'expressar-me normalment és en castellà.
La família de mon pare és valenciana parlant i la de ma mare castellana parlant i és precisament pel víncul matern que m'ensenyà a parlar en castellà per lo que seguixc parlant-lo.
En realitat, segons se nos ha informat a l'escomençament de la tertúlia, no teníem que parlar de Sor Isabel de Villena, pero be a l'acabar o a l'escomençar tots haveu parlat d'ella.
Yo no soc feminista, crec que la dòna té lo que se mereix si s'ho fa de meréixer. Yo vixc en un món mascliste, perque l'immensa majoria d'acadèmics són hòmens. Fa uns dies tinguérem l'ingrés d'un nou acadèmic i en la foto de "família" de 40, només érem tres dònes i nos ficaren en un cantonet, la foto reflexa molt be lo que som.
Hi ha una dòna que sempre se silencia i tot lo que Sor Isabel vixqué fon gràcies ad ella, Donya Maria de Castella, i encara que se la reconeix com a una gran reina per als valencians, ha segut molt poc estudiada i segurament la seua figura mereixeria un tracte més especial. Fon lloctinent del Magnànim i ella és la responsable de lo ocorregut no solament en Valéncia sino en tota la Corona d'Aragó. Estaven en un moment crucial culturalment parlant perque és l'aparició del Renaiximent en Itàlia i la cort de Nàpols està totalment

involucrada en el moviment, entrant en Espanya pel port de Valéncia per ser la reina Maria la lloctinent de tots els territoris de la Corona i haver fixat la seua residència en el Palau Real de Valéncia, fins a la seua mort. El Magnànim que manava en Nàpols estava obligat per matrimoni i per política al seu lloctinent, la reina Maria. Tot lo que entra pel port ho fa influenciat per la nova cultura; els usos cancellers, el tipo d'escritura, els tipos documentals. Nos trobem davant d'un canvi d'escritura. Fins ad este moment s'escrivia en tota Europa en lletra gòtica i encara que en la Corona d'Aragó esta lletra era molt bonica sobretot en temps de Pere IV que además de bonica era molt llegible encara que tenien problemes en les abreviatures, no ocorria lo mateix en Castella puix era manco llegible. Se realisa el canvi de la lletra gòtica per l'humanística. No és una evolució de l'escritura sino un canvi ordenat pels humanistes, que s'impon primer en Valéncia, continuant per la Corona i seguidament en Castella. Els cavallers que acompanyaven en la cort de Nàpols a Alfons V, Jordi de Sant Jordi, el seua ajuda de cambra, Ausias March, falconer i molts atres, contribuïxen a l'intercanvi cultural. El port de Valéncia és la porta del renaiximent en la península Ibèrica i per ad això s'instala ací la primera imprenta, escampant per este mig la cultura per tot el territori. Tot açò és lo que viu i deprén en el Palau Real sor Isabel. És el tipo de lletra en la que escriu la Vita Christi.

Aureli:
Segons el pare Alminyana, Sor Isabel deixà escrits uns sermons manuscrits importants que les monges de la Trinitat li deixaren a un flare carmelità i que pareix ser no s'han trobat. ¿qué se saps sobre això?.

Ampar:
Pareix ser que el pare Alminyana tingué accés ad eixa notícia pero no s'ha sabut res més perque no hi ha fonts per a consultar. En quant al paper de la dòna depén de molts factors. Sor Isabel és la primera lliterata i en el món de la lliteratura i de la cultura n'hi han pero no abunden massa. El llibre de "Les Almoines" de la reina Maria, arreplega els noms dels que contribuïren en les seues aportacions a la construcció del Monasteri de la Trinitat. Hi ha sobre quatremil valencians que colaboraren en els seus diners a l'obra i se troben pàgines i pàgines a on només figuren noms de dònes de classe alta o esposes de nobles. Se determina molt be la noblea valenciana i l'aragonesa que, majoritàriament se quedaren en el Regne. És curiós que encara que són dònes les que fan l'aportació, no figura el seu nom de pila sino que posa: "esposa de D...", "la filla de...", "la viuda de ...". En la documentació de l'Edat Mija, la dòna no pinta res pero en

el Regne de Valéncia canvia perque sempre ha segut un matriarcat.

Mª Jesús:
Tinguérem dònes molt importants. La segona dòna de Ferrando el Catòlic, Na Germana de Foix, era una persona molt inteligent i com a Virreina fon una bona governant. Fundà un nou monasteri dels Jerònims, Sant Miquel i els Reis, que albergà l'orde fins a la desamortisació de Mendizabal en 1836 i en l'actualitat és la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Està clar que reprimí als agermanats i feu algunes coses que no foren bones, pero sabé estar en el seu lloc quan se quedà ací com a primera autoritat. Ella i el seu segon espós deixaren la seua herència de bens i diners per al monasteri de Sant Miquel i els Reis.

Aureli:
Estic molt d'acort en l'afirmació que ha fet A. Cabanes de que Valéncia a diferència del restant dels territoris, era un gran matriarcat a on se donaven fets que provablement era impensable que se doraren en atres llocs fòra de Valéncia i és que el Regne era totalment diferent i en una personalitat pròpia. Això nos deu d'enorgullir i a vore si tornem a recuperar un poquet d'eixe orgull, no s'ha d'anar contra ningú, pero no deixar que ningú nos chafe. És molt grat recordar que els aragonesos quan abans venien a Valéncia, inclús hui en dia també, sempre han dit: "anem o baixem al Regne".

Ampar:
En l'institució "Ferran el Catòlic" que és de la Diputació de Valéncia i que està composta de seccions a l'igual que la RACV, farà un parell d'anys la secció d'història organisà un curs per al públic en general baix el lema: "Baixar al Regne".

Aureli:
Recorde com a anècdota que, quan la meua filla estava en Alagón, en u dels viages en que anàrem a vore-la, férem una visita cultural guiada en una guia local, per cert totalment vocacional

i això se nota en les explicacions que nos donava, feu referència a la famosa frase "aunque tu padre me dé el burro y la mula blanca, no me he de casar contigo porque eres estrecha de anca" parlava de l'anca (o cadera) que és molt típic en valencià..."mal d'anca, figa blanca".

Ampar:
Vullc destacar lo que ya s'ha dit sobre els diminutius que nos diferencien totalment d'una atra llengua. Hi ha una anècdota molt simpàtica en referència als diminutius; Me contaren que Ferreres, catedràtic de lliteratura, dia que en temps de guerra un amic seu que havia estat en el front per Catalunya, feu amistat en una jove i en un moment d'eufòria li digué "Ai filla, ¿vols que te done un beset?" a lo que ella li contestà ¿qué?, ¿que si vols que te done un beset?, ella recapacitant li digué: "Ah un petit petó" i des d'eixe moment se li acabà tot el romanticisme.
En canvi en Osca s'usa la forma diminutiva nostra.

Aureli:
En Lo Rat, estant estudiant en Toni Fontelles i Roseta Alminyana, solia consultar el diccionari Aragonés que allí tenien (per cert no sé si encara se conserva), m'entretenia moltes

voltes mirant-lo per la cantitat de paraules que tenien igualment valencianes, molt paregudes i algunes exactes a les nostres, que verdaderament te sorprenen.

Òscar:
Vos vaig a llegir un capítul de la Vita Christi que parla de

quan Jesús és conegut per lo bou i l'ase, per a que vejau en quin carinyo tracta la qüestió dels animals:

"Com la Santíssima Verge reposà lo seu Divinal Fill en lo pesebre i fon conegut i reverit per lo bou i ase":
Mirant la senyora per aquell on estava, cercava on podia reposar lo seu Fill i, no trobant part ninguna que li satisfera, digué a les seues donzelles:
--Oh criades meues¿on aconselleu que pose a este rei eternal, car, segons veeu, no hi ha lloc on reclinar lo seu gloriós cap?.
I respongué santa **Pobrea**, *que era la seua aposentadora:*
-- Ma senyora, este pesebre ha elegit lo senyor Fill vostre per llit de repòs. Poseu-lo-hi, senyora. No tingau temor de les bésties que hi ha, car puix los hòmens tant l'han desconegut i desestimat, les bésties, senyora, no li falliran; ans li presentaran ab molt plaer la dita menjadora i el reconeixeran per son Deu i creador.
I, sa senyoria, oint açò i sabent que esta era la voluntat de nostre Senyor Deu, que volia que lo seu fill s'humiliara fins a la companyia de les bésties per tirar a sí l'home bestial i sensual i fer-lo digne de la companyia angelical, ab moltes llàgrimes i sospirs, pensada l'excelència del seu Fill i l'extrema pobrea en que el veya, es llevà lo mantell que abrigava i en la mitat embolicà lo Senyor i de l'atra mitat li feu capçalet. I així lo posà ab molta dolor en lo pesebre, agenollant-se sa mercé davant ell, mirant-lo tostemps en la cara.
I lo bou i l'ase, segons sa natura bestial, feren gran demostració de sentir la presència del seu creador, i ficant los genolls, l'adoraren com a son Deu i Senyor i, acostant-se ab molta reverència a sa majestat, ab les boques tancades per no espantar a la senyora mare seua, que tan recelosa estava d'aquell excelent fill, i ab l'alé que pel nas llançaven espayosament, calfaven al Senyor, de que fon verificada la profecia d'Isaïes, que diu, clamant-se lo Senyor per la boca de dit profeta, dient que l'ase i lo bou l'havien conegut. I lo poble d'Israel, tan amat, l'havia desconegut.
I los sants àngels que ací estaven, ab gran admiració i delit miraven estes coses i, lloant la potència divina, començaren a cantar, dient:
--Oh Rei i Senyor del cel: quànt són grans i admirables les vostres obres. Acompanyat vos trobeu de bésties i servit d'aquelles. En l'estable sou posat, vós qui governeu i regiu lo món. En lo pesebre jaeu vós, Senyor, qui regneu en lo cel.
I, dita esta cançó i moltes d'atres, adoraren la majestat del Senyor i besaren la mà a la senyora mare seua. I partiren d'aquí.

¡Quina forma més senzilla i natural que tenia de contar les escenes de la vida de Jesús i la Mare de Deu!.

**Hem d'anar acabant la tertúlia i com sempre demanem una opinió en forma de conclusió final, i entre ells sorgixen els següents comentaris:*

A lo llarc de l'història les dònes que escrivien obres lliteràries o destacaven en qualsevol atra rama de la cultura com per eixemple la pintura, havien de firmar en un seudònim masculí, inclús en el nom del propi marit si volien que la seua obra se publicara i tot açò s'ha descobert passats molts anys...
Era tan poc valorat el paper de la dòna que quan se posaven en escena les obres de Shakespeare, els papers femenins eren interpretats per hòmens perque estava prohibit que les dònes actuaren en el teatre...

Òscar:
Sor Isabel de Villena, reivindica en la seua obra el paper de la dòna que és igual d'important que puga ser el d'un home.
El simple fet de ser home o dòna no nos té que condicionar.

Ampar:
En la RACV han hagut poques dònes, en l'actualitat ne som tres, Violeta Montoliu, Emília Salvador i yo que soc la decana, no per càrrec sino per antiguetat. Com voreu un gran desequilibri numèric, de quaranta acadèmics només tres dònes. He de dir que entenc perfectament el feminisme pero a voltes és la pròpia dòna la que no vol acceptar el càrrec que li oferixen; ademés, ¿totes les que volen un càrrec valen?.
No estic d'acort en el tema de la paritat com ocorre en la formació del govern. La dòna ha d'espavilar i fer-se de notar per a que conten en ella perque ho val. Yo no renuncie a ser dòna i a que me tracten com a tal.

Miquel:
Més que valga o no, a voltes i parle d'una generació anterior, per la pròpia educació familiar que han rebut, algunes dònes se troben més a gust consultant totes les coses en el seu marit i ella se queda al marge, i no crec que això siga una discriminació.

Mª Jesús:
El tema de l'educació és molt important. Yo estic en un "ropero" solidari al que acodix molta gent immigrant. Fem aixovarets per als que van a nàixer i entreguem roba de totes de les edats i sempre preguntem ¿és chic o chica? I quan nos diuen "és un varoncito", no intentes posar-los res que siga rosa o paregut perque "és un varoncito", hi haurà que vestir-los, ¿no?, i quan més majors pijor. Ya sé que estic parlant d'un nivell prou baix.

Miquel:
No estic d'acort que siga educacional, perque cada u és com és. Yo tinc una neta que ha creixcut en una família totalment feminista, perque inclús són pare és feministe i mai en la vida ha fet distinció d'un color o d'un atre; en el colege els fan dur pantalons en l'uniforme i ella que està en plena adolescència i se sent molt femenina, no està d'acort en dur pantalons perque diu que això és cosa de chics. ¿D'a ón ho ha tret?, perque en sa casa no l'han educat aixina. Açò me confirma que cada u és com és.

Mª Jesús:
Yo he segut l'única dòna en l'empresa a on treballí, hi havien 40 hòmens i mai m'he sentit discriminada. He tengut l'honor de ser la presidenta de la "Aellva" en una junta tota d'hòmens i sempre m'han tractat molt be.
Crec que el concepte de valdre ha de ser per la persona, ni home ni dòna, ni feminisme ni masclisme, ha de ser per la valia personal.

Donís:
La discriminació de la dòna és una rémora que nos ve des de l'inici dels temps, des de l'época de les cavernes.
Vullc afegir i me ratifique en la meua primera intervenció en que el concepte de feminisme és molt modern, per a mi lo que val és l'inteligència, el saber estar, la cultura i l'educació.

Aureli:
Continue dient que la cultura es l'autèntica riquea dels pobles.
En cultura se curen moltes dificultats.
S'ha de tindre un mínim de cultura, un mínim de preparació i un mínim d'educació i quan tot açò falla se patixen injustícies, d'ahí lo important que és tindre un

fonament cultural. En estos últims trenta anys s'ha evolucionat positivament a nivell universitari, en moltes carreres del màxim nivell hi ha tantes o més dònes que hòmens, demostrant la seua valia.

Ampar:
I no te dic quan en classe tens com a alumnes a una parella de nóvios i, ella és més inteligent i millor que ell, lo mal que t'ho passes, perque no vas a fer una injustícia, pero ademés pots crear un problema entre els dos.

Per lo general elles són millors que ells.
I per a acabar la meua intervenció, vullc dir-vos que en Sant Joan d'Alacant, tinc un carrer al meu nom per haver segut la primera Consellera de Cultura de la Generalitat Valenciana.

**I en estes paraules d'Ampar Cabanes que, entrellacen en el nostre tema local del llibre dedicat als carrers de Catarroja que per mèrits propis porten nom de dònes, donem per acabada la tertúlia, agraint ben de cor a tots els contertulians el temps que hui nos han dedicat.*

EL CRIT DEL PALLETER -JOAQUIM SOROLLA 1884-

EL PALLETER ÉS UN SÍMBOL CONTRA LA DISCRIMINACIÓ DELS VALENCIANS.

Volem justa finançació, bones infraestructures,
Llengua Valenciana i recuperació del Dret Civil Valencià.

AG
NOU ART

TODO LO QUE TU FALLA NECESITA

TODO TIPO DE MERCHANDISING, CAMISETAS, FORROS POLARES, SUDADERAS,...

...TODO PERSONALIZADO, SERIGRAFÍA, BORDADOS...

PIDE YA PRESUPUESTO PARA TU LLIBRET 2021!!

...Y TODO LO QUE PUEDAS NECESITAR EN IMPRESIÓN

Cami Nou, 9 · 46910 Benetusser (València)
Tlf. 96 375 67 84 · info@agnouart.com
www.agnouart.com

caixa popular

Cooperem
amb les persones.

Com sempre,
al costat de les falles.

caixapopular.es

www.transportesbourainecliment.es

MÁS DE 10 AÑOS EXPERIENCIA EN EL SECTOR DEL COMBUSTIBLE

Sistema filtrado para las impurezas en las descargas
Sistema GPS para geolocalización de la carga
Sistema de robo con aviso de apertura de puertas

C/Nou del Convent, 63 – Algemesí - Telf: 962017236 – 606966003
admin@bourainecliment.es

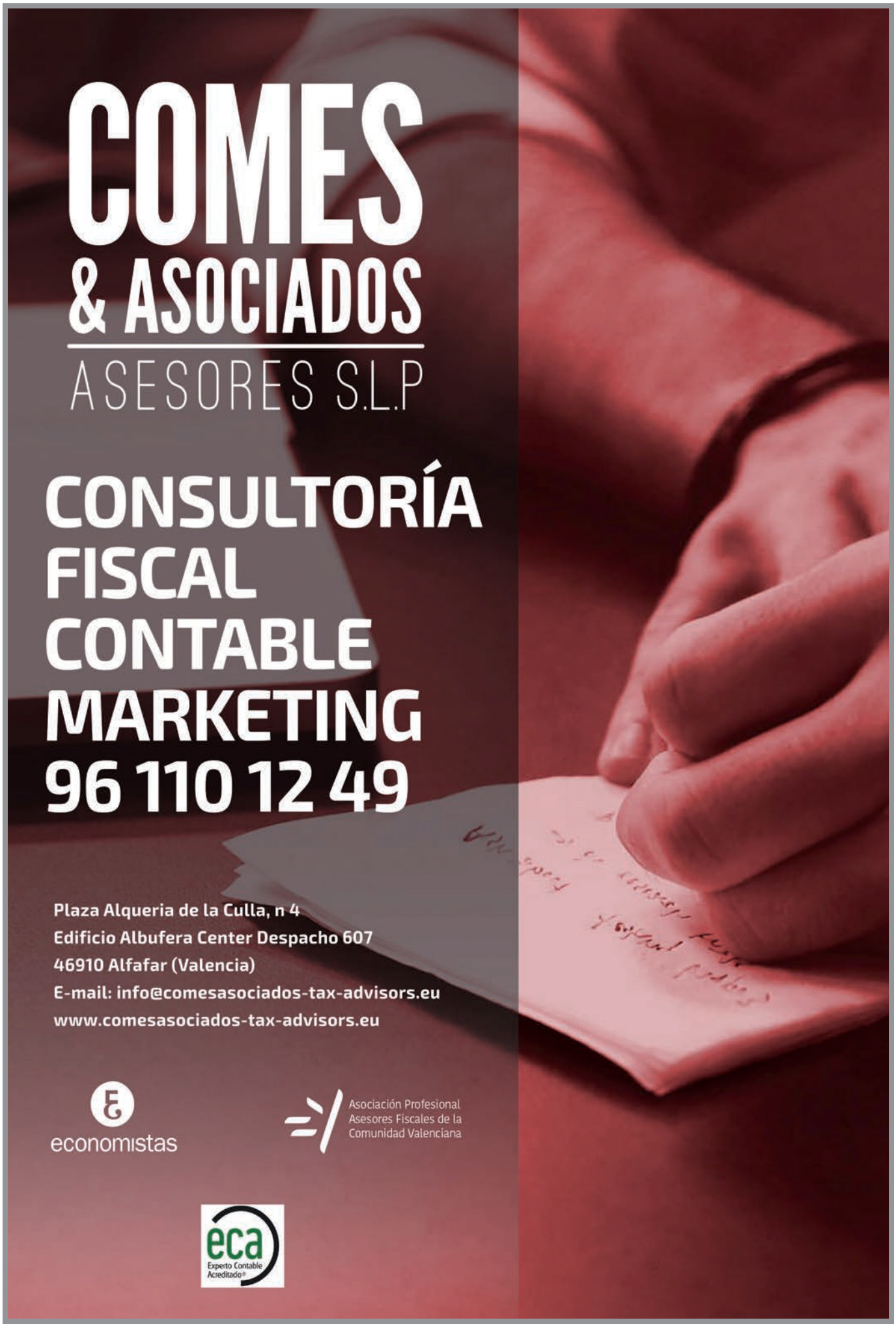
COMES
& ASOCIADOS
ASESORES S.L.P
CONSULTORÍA
FISCAL
CONTABLE
MARKETING
96 110 12 49
Plaza Alqueria de la Culla, n 4
Edificio Albufera Center Despacho 607
46910 Alfafar (Valencia)
E-mail: info@comesasociados-tax-advisors.eu
www.comesasociados-tax-advisors.eu
economistas
Asociación Profesional
Asesores Fiscales de la
Comunidad Valenciana
eca
Experto Contable
Acreditado®

No te preocupes, guárdalo en **Green box**

Todo el espacio
que necesitas

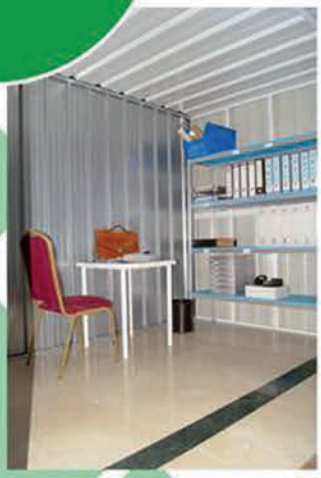

Green box te ofrece las mejores soluciones para guardar todo aquello que necesites.

- **El box que necesitas.**
  Ofrecemos una amplia variedad de tamaños adaptándonos a tus necesidades.
- **Recepción de mercancías y correspondencia.**
  Domicilia tu correspondencia en nuestra sede sin problemas.
- **Abierto las 24 horas** del día con **parking en su interior.**
- **Contratación personalizada.**
  Contrata únicamente los días que necesites y sin permanencia.
- **Alarma individual y videovigilancia.**
  Nuestras instalaciones cuentan con el mayor sistema de videovigilancia conectado a **central de alarmas** y cada módulo cuenta con alarma individual **personalizada.**

C/ Ángel Gimuerá 71, Valencia

963 850 178

WWW.GREENBOXVALENCIA.ES

ESTACIONES DE SERVICIO

PEYMON OIL SL

COMBUSTIBLES DE MAXIMA CALIDAD * AUTOLAVADO * BOXES * MINIMARKET 24 H
FACTURACION MENSUAL PARA EMPRESAS Y PROFESIONALES * REPARTO DE GASOLEOS

ATENDIDA O AUTOSERVICIO, USTED ELIGE

AVDA . RAMON Y CAJAL , 97 CATARROJA

P.I. CATARROJA , RONDA NORTE 2012

NUEVA ESTACION DE SERVICIO PEYMON OIL EN ALBAL

.

C/.FERRERS, 1 (JUNTO SALON MEDITERRANEO)

Telef. : Oficina/Pedidos 96 127 42 39 - Tienda 96 127 06 26 - Poligono 96 127 35 04

Correo electronico peymon@biomaroil.es

deSedaiOr

INDUMENTÀRIA VALENCIANA

Ramón y Cajal, 61 • CATARROJA • desedaior@gmail.com

653 156 503 • 960 192 657

Siguenos: @desedaior

caixa rural torrent

Año tras año, **comprometidos contigo.**
Comprometidos **con lo nuestro.**

www.grupocooperativocajamar.es
902 20 60 20

ELECTRICIDAD FONTANERIA
MAT. CONTRA INCENDIOS

Sermatex s.l.

C/. La Creu, 4
Tel. y Fax 96 125 04 78*
46115 ALFARA DEL PATRIARCA
(Valencia)

N.º DE INSCRIPCION
R.I. 46/66627

Instalaciones contra incendios
Extintores
Deteccion incendios
Deteccion y extraccion Monoxid
Bocas Incendio Equipada
Grupo Bombas Incendios

Mantenimientos

Empresas ,Particulares ,comunidades
Propietarios

LES CORTS

Plaza Corts Valencianes 19 - 46470 Catarroja (Valencia)

Siguenos

615 093 810

Fabricado en España
Made in Spain

Grupo Dos S.L.

Diseños Auxiliares S.L.

Mueble auxiliar

www.grupo2.com - www.MueblesAuxiliares.es

LES
BARRAQUES
CARMEN ASINS

LA QUALITAT ESTÀ EN EL NOSTRE PROCÉS ARTESANAL

Carrer Adreçadors, 16 · 46001· València · Tel 963 940 530
carmenasins.lesbarraques@gmail.com

Agustín Gradoli
Materiales de Construcción

Tel./Fax. 96 126 26 97 Albal (valencia)

ALMACÉN
Final Avda. Rambleta

PARTICULAR
Galicia, 84

CATARROJA

Tel y Fax 96 126 26 97 46470 ALBAL Valencia

GAVILÁN & SANCHÍS

ABOGADOS & ECONOMISTAS

Plaza Vannes 1 , entresuelo B

46007 Valencia

Telefono 96 351 40 04

Cold-Facilities

Refrigeración – Climatización – Ingeniería - Mantenimientos

- Instalaciones llaves en mano - Proyectos de frio CO2 - Consultoría frigorífica - Calderas -
- Mantenimientos Integrales - Climatización frio y calor viviendas e Instalaciones Industriales -

960 044 031 - Servicio 24h - 365 días al año- comercial@cold-facilities.com

www.coldfacilities.com

también en Face

Pasta Nostra

AVDA BLASCO IBAÑEZ Nº 11
46470 CATARROJA (VALENCIA)

96 126 14 46
SERVICIO A DOMICILIO

11 de calle

Avd. Blasco Ibanez, 9 46470 Catarroja
Tel.: 96 11 72 910
Servicio a Domicilio

RESTAURANTE
el ravachol

637 454 769

c/ 29, num 310 · Pol. Ind. Catarroja (Valencia)

facebook.com/pg/Rte-El-Ravachol

CONSTRUCCIONES
BLAS RAMON, S.L.

EN ALCÀSSER:
VENTA DE VIVIENDAS, GARAJES CON TRASTEROS
Y BAJOS COMERCIALES

-REFORMAS INTEGRALES
REHABILITACIÓN - COCINAS Y BAÑOS

INFORMACIÓN Y VENTA:
C/. Filiberto Rodrigo, 14 bajo
46470 CATARROJA
Tel./Fax: 96 126 14 06

baixauli
FARMACIA

HOMEOPATÍA
FITOTERAPIA
DIETÉTICA Y NUTRICIÓN
FORMULACIÓN MAGISTRAL
DERMOFARMACIA Y PARAFARMACIA
ORTOPEDIA MENOR
ANÁLISIS DE GLUCOSA, COLESTEROL
Y TRIGLICÉRIDOS
ANÁLISIS DE PIEL
ANÁLISIS DE INTOLERANCIAS ALIMENTARIAS
NUTRICIONISTA Y ASESORAMIENTO NUTRICIONAL
ATENCIÓN FARMACÉUTICA
SPD Y PREPARACIÓN DE PASTILLEROS SEMANALES

Carrer de Ramón y Cajal, 73
46470 Catarroja • Valencia
Teléfono:961 26 29 86

deyco
consulting

Soluciones Integrales para la Empresa

Implantación de Sistemas:
Hardware.
Telecomunicaciones.
Mantenimientos.

Desarrollos Web:
Gestión de Dominios.
Hosting
eComerce.

Programación a medida:
Soluciones sectoriales.
Integración de aplicaciones.

Service Partner SAGE SP

Ttel. 96 381 88 59. Fax. 96 381 88 57
www.deyco.net

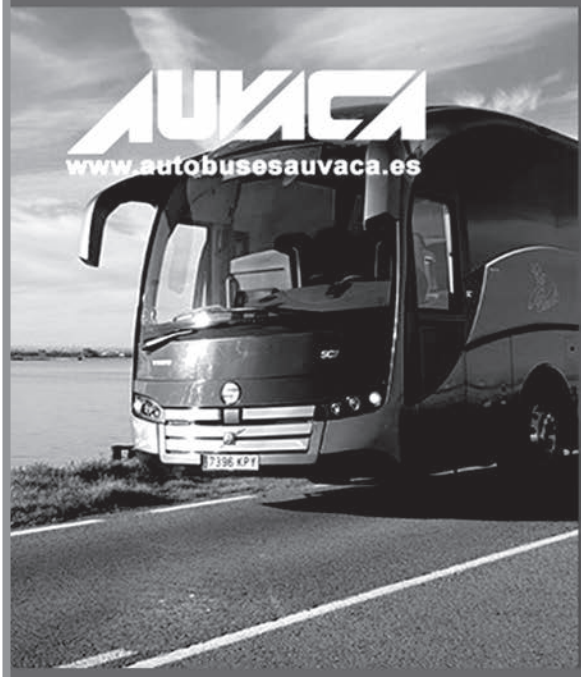

¡TE LLEVAMOS A VER A TUS ARTISTAS FAVORITOS!

MADRID Y BARCELONA POR 25€*
IDA Y VUELTA

Próximos conciertos

25€ CON UN MÍNIMO DE 40 USUARIOS - CONSULTA TODOS LOS PRECIOS EN LA WEB

FloresComos

96 126 16 73 - 649 45 17 03

flores@florescomos.com

C/ Miguel Hernández, 30. Catarroja - Valencia | www.florescomos.com

EDVIJU SL

Taller Electromecánico

Tel: 685 478 520 -- 960 721 906
edvijusl@gmail.com
c/ Vell de Russafa, 318-B
Catarroja (Valencia)

Administración de Loterías Nº 2

CATARROJA

Ramón y Cajal, nº 11
Tel.: **96 126 52 55**

46470 CATARROJA - Vcia.
loteria.catarroja2@gmail.com

ASTECOL

calefacción · climatización

Tu clima de confianza

www.astecol.com

96 126 09 54

Mármoles Artísticos

CASAÑ, S.L.

LÁPIDAS Y CONSTRUCCIÓN

TALLER:
Senda les Ànimes, 10
Polígono Industrial de Catarroja
(FRENTE ESTACIÓN)
TEL: 96 126 12 30

EXPOSICIÓN:
C/ Cervantes, 28
46470 CATARROJA Valencia
TEL: 96 127 03 58

Puerta de Hierro
VALENCIA
PISTA DE SILLA
ALICANTE
MURCIA
Pol. Beniparrell
Puerta de Hierro
SILLA
Restaurante
COCINA VALENCIANA Y ARROCERÍA
Carnes a la Piedra • Cochinillo • Lechazo al Horno
Avda. Levante, 25
46469 BENIPARRELL (Valencia)
www.restaurantepuertadehierro.com
Tels.: 96 121 27 96
629 79 16 85

TITTO BARROCO
Avda. Generalitat Valenciana nº 3
CATARROJA

MAPFRE
Segod & Semon S.L.

Nº Reg. DGS y FP C0058B968205692

SEGUROS:
AUTO - HOGAR - VIDA
SALUD - ACCIDENTES PERSONALES
DECESOS - EMPRESAS
SEGUROS AGRARIOS
PRODUCTOS FINANCIEROS
SOLUCIONES PARA SU JUBILACIÓN

Laura Quintana Ricart
lauquin@mapfre.com
Ester Herreros López
eherrer@mapfre.com
Antonio Gómez Gómez
gomezga@mapfre.com

T. 96 390 29 98 - M. 687 369 561 - F. 96 316 01 66
www.mapfre.com//oficinas//9612

APP_

APP Informàtica Catarroja vos desitja bones festes i felices Falles 2020

Visita'ns en Avd. Ramón y Cajal, 86 BAIX durant la setmana fallera per a descobrir les nostres ofertes. Estem en flama! També pots cridar-nos al 96 122 00 22

la teua tenda de informàtica_

MULTIÓPTICAS

+40 años

Desde1979

CATARROJA
Camí Real, 15 - 96 126 10 17
Filiberto Rodrigo, 14 - 96 126 46 95

VALENCIA
Carteros , 80 - 96 358 72 96

santacreu

Instal.lacions elèctriques, enllumenats públics, manteniments, telecomunicacions, aire condicionat... i a més...

Lloguers i muntages d'il·luminació festiva
Fabricació d'elements decoratius a messura
Il·luminació centres comercials
Façanes i edificis amb projecció LED

...t'il.luminem les festes!!

santacreu
INSTALACIONES ELÉCTRICAS, S.L.

Av. Augusto Villalonga, 36
03750 Pedreguer (Alicante)

Tel.: 96 576 18 29
Móvil: 659 27 16 89

info@ilusantacreu.es
ilusantacreu@prosinf.com

Segueix-me en

www.ilusantacreu.es

DC

DAVID CANDEL

EMPRESA INSTALADORA

FONTANERIA •

CALEFACCION •

GAS •

Tel/Fax 96 127 03 26 - Mov: 619 255 998

Ronda Nord nº1 Bajo Derecha

fontaneriadavidcandel@yahoo.es

HNOS. RAGA ALMUDEVER S.L.
Tel. 96 -1263338
CATARROJA (VALENCIA)

Instalaciones Hipicas
Carpinteria para
el mundo del caballo

Polígono Industrial
Camí de les Eres, s/n
Tel. 96 126 33 38
Fax 96 126 58 77
46470 CATARROJA (Valencia)

info@hnosraga.com
www.hnosraga.com

Nº Registro. VS-2000-82

-MEDIADORES DE SEGUROS-

-Monzó-Chirivella S.L.-

correduria@monzochirivella.es

Calle El Charco. 18-bajo. Esquina
46470 CATARROJA (Valencia).

Teléfono y Fax:
96 126 85 50

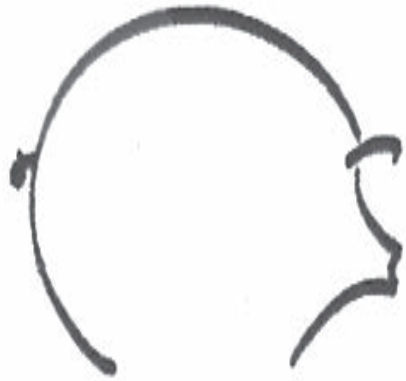

Carnes Vicente Maties

PRODUCTOS DE ALTA CALIDAD

CATARROJA 46470 VALENCIA
E-mail:VMATIESB@NEXO.ES

COLON,43 TEL.96.126.05.43
CHARCO,S/N TEL.96.126.47.20

Alejandro Ribes
Carmen Arasteny

AGENCIA DE VIAJES OCITRAVEL

C/. Francisco Ramón Pintor nº 1 Bajo
46470 - Catarroja
Tel.: 96 127 05 10 - 670 31 69 26
info@ocitravel.com
www.ocitravel.com

ORIENTACIONES INFORMATICAS S.L.

INFORMATICA • MATERIAL OFICINA • MOBILIARIO

Desde 1985 a su servicio

CALI PAGE

Tu papelería de confianza

- **Papelería**
- **Cartuchos de tinta** para impresoras
- Trabajos de **imprenta**
- **Mobiliario** de oficina
- **Librería**
- **Tóner** para impresoras laser
- **Sellos** de caucho por encargo
- Y mucho más...

C/ Asturias 3 (**Junto al fumeral**)
96 126 69 67
info@orientaciones.es

C/ Rei Jaume I 2 (**En florida universitaria**)
96 122 03 80 Ext. 770
papeleria@florida-uni.es

www.orientaciones.es

46034697

Escola Infantil "Xicalla"

- **Centro plurilingüe (Ingles-Valenciano) autorizado por conselleria de 0 a 3 años.**
- **Centro de 420 m^2 con aulas de 35m^2 y 40m^2 muy amplias y luminosas .**
- **Gran patio con césped artificial de más de 120 m^2.**
- **Atención pedagógica incluida.**
- **Estimulación temprana.**
- **Comida mediterránea casera.**
- **Horarios flexibles 7:30-19:00 h.**
- **Subvención de conselleria y ayuntamientos.**

Avd Blasco Ibáñez, 121 Albal. (695392171-654760895)
Más información en www.xicalla.es y f.

Bar Mesó

L´Albufera

(LES BARRAQUES)

desde 1986

DESAYUNOS Y ALMUERZOS

¡NUEVO HORARIO!

de Lunes a Viernes de 7:00 a 17:00 h.
Sábados de 7:00 a 13:00 h.
Domingos CERRADO

C/ San Miguel, 29
☎ 96 126 69 56

CATARROJA
(Valencia)

unicat

vestuario y protección laboral

nuestro trabajo, hacer el tuyo más cómodo

Av. Padre Carlos Ferris, 14
Telf. 96 126 95 70
www.unicat.es

46470 - Albal
Fax.96 126 69 46
info@unicat.es

HARINAS Y COLAS VIDAL, S. L.

PRODUCTOS QUIMICOS

AENOR
ER
Empresa Registrada
ER-1369/1999

Avda. Espioca, 167 Teléfono 96 121 13 55 - 56 Fax 96 121 23 16
46460 - SILLA (Valencia) - administracion@harinasycolasvidal.es

PIROTECNIA
Tamarit
Pasión por la tradición

Partida L´altero s/n - C.P. 46893 - Alfarrasí (Valencia)
962 135 597
info@pirotecniatamarit.com

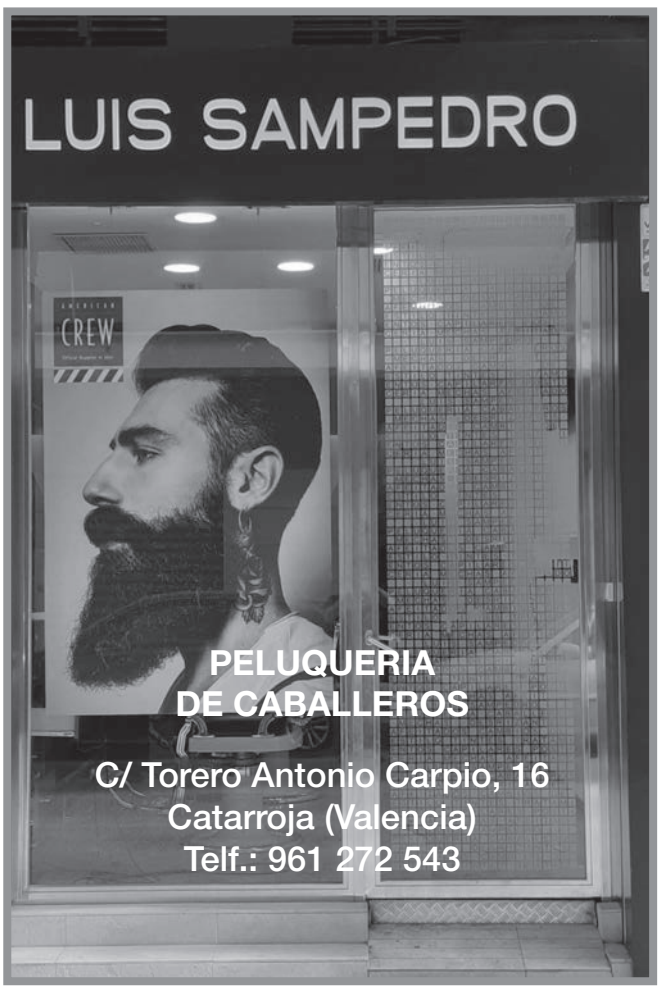

PELUQUERIA
DE CABALLEROS
C/ Torero Antonio Carpio, 16
Catarroja (Valencia)
Telf.: 961 272 543

ELECTRODOMÉSTICOS
FERRETERÍA

RACHADELL, S.L.
VTE. BAIXAULI RACHADELL E HIJOS

TODO EN PRIMERAS MARCAS AL MEJOR PRECIO,
CALIDAD Y SERVICIO,
BRICOLAJE, MENAJE Y HOGAR

C/ Santander, 5
46470 CATARROJA (Valencia)
Tel. 96 126 87 21
rachadellcata@gmail.com

RACHADELL II, S.L.

NEUMÁTICOS ASENSIO

MIGUEL ASENSIO FERNÁNDEZ

VULCO

Pol. Ind. El Bony - C/. 30, nº 1
46470 **Catarroja** (Valencia)
Tel. 96 321 73 98 - M. 627 551 990
neumaticosasensio@hotmail.com

La Masereta

• BODEGA •

PINCHOS, MONTADITOS, VINOS…

Plza. Mercado, Palco 12 Catarroja
(Mercado Municipal de Catarroja)

Martes y viernes de 8:00 h. a 14:30 h.
Viernes tardes de 18:00 h. a 20:00 h.
Sábado de 9:00 h a 15:30 h

RECETAS DE LAS MUCHAS VARIEDADES
Y FORMAS DE COCINAR LA ANGUILA

ANGUILES

"EL GALET"

5ª GENERACIÓN

▪ *CATARROJA*
JUNTO *ESTACIÓN FERROCARRIL RENFE*
ESQUINA *JOSÉ MANUEL IZQUIERDO*
Tel. 96 126 25 98
e-mail:anguilasgalet@telefonica.net

▪ *VALENCIA*
MERCADO CENTRAL
PARADA 5-6
Tel. 96 382 92 88
http://mercadocentralvalencia.com

Carnicería Clara

Especialidad en Hamburguesas

Mercado de Catarroja
puesto nº 21

Telf : 679 675 006

CARNICERIA

CHARCUTERIA

Elisa

C/ ASTURIAS Nº6 BAJOS 10-11
ESQUINA C/ HUELVA CON EMILI FERRER Y GOMEZ
CP 46470 CATARROJA (VALENCIA)
cfstienda@gmail.com TEL. 961270723

facebook

PELUQUERÍA Y TIENDA CANINA

ITACAN

ENCARNA GIL VERDEGUER

CITA PREVIA

C/. Sagasta, 56
46470 CATARROJA (Valencia)
Tel. **961 261 153**
itacan.agv@gmail.com

electro.mecafil@gmail.com

ELECTRO-MECAFIL S.L.

Venta, instalación y reparaciones eléctricas, antenas y video-porteros electrónicos

ERNESTO PUCHALT

CAMÍ REIAL 109 - BAJO
46470 CATARROJA (VALENCIA)

TEL. 961 273 435

farmacia
JOSE VTE. NACHER
DERMOFARMACIA • HOMEOPATIA • HERBORISTERIA
FORMULAS MAGISTRALES • ORTOPEDIA
ALIMENTACION INFANTIL • TEST RÁPIDO DE SANGRE
CONSEJOS COSMÉTICOS Y DIETÉTICOS

Camí real, 64
Teléfono 96 127 46 52
46470 CATARROJA (Valencia)

El Farmacéutico de su barrio
les desea
FELICES FIESTAS

D. Francisco
Navarro Monforte

C/ Sagasta, 58
Tel. 96 126 30 66

pon
tu vista en
buenas manos

ópticas con garantía de salud
FARMAOPTICS

CENTRO ÓPTICO RAGA
C/ Joaquín Olmos, 4 • Catarroja (Valencia)
Teléfono: 96 127 09 68

BG CARPINTEROS
HIJOS DE BLAS MIGUEL GARCIA S.L.
CARPINTERIA EN GENERAL
Más de 40 años a su servicio

C/ Navarra, 6 - CATARROJA (Valencia) cod. 46470
Tel. 690 981 940
e-mail: carpinteria@blasalba.es
www.blasalba.es

PUERTAS • ARMARIOS CORREDEROS
PUERTAS DE ENTRADA • PUERTAS DE PASO
TECHOS • PARQUET
MUEBLES A MEDIDA
RESTAURACIÓN DE MUEBLES
MUEBLES COCINA

INSTALADORES AUTORIZADOS
(BOLETINES ELÉCTRICOS / TELECOMUNICACIONES)

INSTALACIONES ELÉCTRICAS
VIVIENDAS
REFORMAS
ILUMINACIÓN (Leds, Bajo Consumo…)
NAVES / OFICINAS

TELECOMUNICACIONES
ANTENAS COLECTIVAS e INDIVIDUALES
PARABÓLICAS
tdt televisión digital terrestre

VÍDEO PORTEROS

Manolo Pascual

Avda. Blasco Ibáñez, 13 – Massanassa (Valencia)
96 125 52 59 · 659 56 12 84 - electrotecnia.jmpr@hotmail.com
www.manolopascual.com

Compro
ORO
y PLATA

Suso Joyero

Avda. Camí Real, 55 bajo
CATARROJA. Tel. 96 126 74 08

FORN
EL PROGRÈS

MIGUEL I MARINA

LA FONT, 46
CATARROJA
Valencia
Pedidos: 637 65 63 88
96 126 31 52

Semillas
Dalmau, s.l.

PRODUCTOR DE TEPES DE CÉSPED
VENTA DE SEMILLAS DE CÉSPED

C/BAILEN Nº30 B
46007 VALENCIA
TLF: 96 342 36 73 FAX: 96 341 85 18
www.semillasdalmau.com
semillas@semillasdalmau.com

gràcies als
colaboradors publicitaris
que en la seua inestimable ajuda
nos permeten que pugam continuar
difonent la cultura i la festa
del nostre poble
i de la nostra comunitat

Este llibret se presenta el dumenge 16 de febrer de 2020 a les 12 hores en el Museu Antònia Mir de Catarroja, dia en que es complixen 142 anys del naiximent en Pimlico, Middlesex (actualment un barri de Londres) de Pamela Colman Smith, "Pixie" (16-02-1878 – 18-09-1951), fon una famosa artista, ilustradora i escritora, reconeguda mundialment per ilustrar les populars cartes del tarot Waite-Smith, de l'ocultista Arthur Edward Waite.

Va contribuir en el seu art a la lluita de les dònes per a accedir al sufragi en Gran Bretanya i també dissenyà cartells per a la Creu Roja durant la I Guerra Mundial.
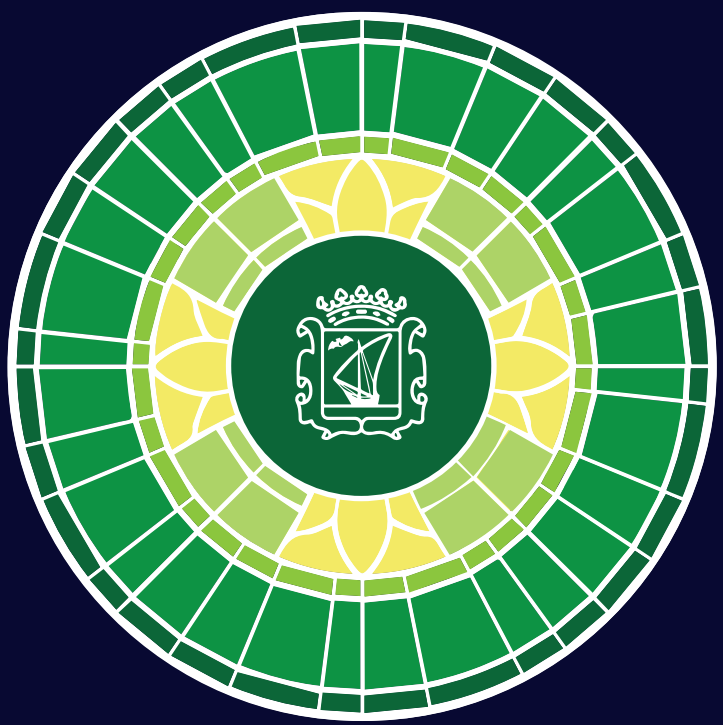
Posteriorment a les seues aventures esotèriques,en 1911 se convertí al catolicisme. Tan pobra va morir, que, tots els seus efectes personals, incloent pintures i dibuixos, foren subastats per a sufragar els seus deutes.